

ΕΚΚΙΝΗΜΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

(ΤΕΥΧΟΣ ΔΙΠΛΟ)

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ:

ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ
ΝΑΠ. ΠΑΠΑΓΩΡΓΙΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
JULIUS ZERFASS
ΓΕΩΡΓ. Θ. ΜΑΛΤΕΖΟΣ
Α. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ
ΡΙΡΗ ΜΙΓΑΛΗ
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ
ΜΗΝΑΣ ΔΗΜΑΚΗΣ
Α. ΑΡΓΗΣ
ΡΩΜΟΣ ΡΟΔΟΝΑΣ
ΜΑΙΡΗ ΔΕΛΑΚΟΥΡΑ
ΟΛΓΑ ΣΟΛΩΜΟΥ
ΜΕΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ
ΜΗΤΣΟΣ ΛΥΓΙΖΟΣ
Θ. ΚΩΤΣΟΥΡΟΣ

«Νά θυμάσαι»,
«Μπαλλάντα»,
«Οι Σαρκασμοί τῆς κρύας Γῆς»,
«Θεῖος Ὀνειρος»,
«Τό βραδυὸ ξαπόσταμα», (Μετάφρ. Γιάννη Γ. Σφακιανῆ),
«Σύντομο ταξίδι»,
«Ὁ Ugo Foscolo στὴν ἱστορία τῆς Ἰταλικῆς λογοτεχνίας»,
«Στερνὴ προσευχή»,
«Ἐγκατάλειψη»—«Πραγματικότητα»,
«Τὸ Σκυλλί»,
«Αἰώνιο πόθοι»,
«Σὰν παραμῦθι»,
«Mortuae Spes»,
«Χάθησαν ὅλα»,
«Πόθοι»,
«Ἀπόψε»,
«Στροφές»,
«Τὸ Μαργαριτάρι».

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ: ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ: ΓΙΑΝΝΗ ΣΙΑΔΕΡΗ: «Παρτιμή»—«Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ»
Γ. Σάρεου «Εὐρυπιδῆς Ι.»—ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: ΤΕΛΛΟΥ ΑΓΡΑ: Ζαννὲτ Λοβέρδου «Images», ΧΡΗ-
ΣΤΟΥ ΛΕΒΑΝΤΙΑ: Π. Σπανδωνίδη: «Ἡ πεζογραφία τῶν Νέων (1929—1933)», Ν. Α.: Πάνου Σπάλα
«Τρανζίσσεαν», ΜΑΣ: Γ. Β. Κατσούλη: «Φλόγες ἀπ' τὰ συντρίμια», Ν. Βραζιλίη: «Eldorado», Αἴμ.
Πυρροεράν: «Φωτισμένες νύχτες», Δ. Γορτύνιου: «Ἀνοιξιάτικες πνοές», Φ. Ἀγγουλιέ: «Ἀμαβάσια»,
ΜΟΥΣΙΚΗ: Θ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ: «Τὰ 70 χρόνια τοῦ Ριχ. Στράους» ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ—ΞΕΝΗ ΠΝΕΥ-
ΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ—ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ.

ΧΡΟΝΟΣ Β':

ΦΥΛΛΑ
ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ
ΕΙΚΟΣΤΟ
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

ΙΟΥΛΙΟΣ—ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1934

“ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,
ΜΗΝΙΛΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Τυπογραφεία: Σωκράτους 35 Πειραιᾶς

ΤΗΛΕΦΩΝΟ 41.724

Γράμματα—Εμβάσματα

N. Α΄ΙΒΑΛΙΩΤΗΝ

Λεωφόρος 18—Πειραιᾶ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ἐξωτερικοῦ χρόν. 1 1/2 δολ.
Ἐσωτερικοῦ » 50 δραχ.
» ἑξάμ. 30 »
Αἴγυπτος καὶ Κύπρος 8 Σελλίνια
Δωδεκάνησα 25 Λιρεττες

“ΤΟ ΧΕΚΙΝΙΜΑ,,
(LE DEPART)
REVUE MENSUELLE LITTERAIRE

Lettres et Mandats Poste

N. AIVALIOTIS

Leocharous 18—Pirée

Imprimerie: Tsamadou 44

ABONNEMENTS

Etranger pour une année 1 1/2 doll.
Grece » 50 drach.
Egypte et Chypre 8 shillings
Rodi 25 lirecttes

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 5

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΝΙΚΟΣ Α΄ΙΒΑΛΙΩΤΗΣ

ΟΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΜΑΣ

Κάθε Πέμπτη βράδυ, στην ταβέρνα τὸ «Ξεκίνημα», Δρόκου 12, γίνονται φιλολογικὲς συγκεντρώσεις τῶν φίλων καὶ τῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ, στίς ὁποῖες, μπορεῖ νὰ ὀρχωνται καὶ οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Ξεκινήματος».

ΤΑΒΕΡΝΑ

ΤΟ “ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,

ΔΡΑΚΟΥ 12 (Πλατεῖα Βεΐκων)

Ἡ πιὸ μοντέρνα κι' ἡ πιὸ συγχρονησμένη ταβέρνα

ΝΑ ΘΥΜΑΣΑΙ

Τὸ λευκὸ σπίτι μας, Καλή μου,
πολὺ πῶς τ' ἀγαπήσαμε!
θυμᾶσαι;

Στὸ ριζὸ τοῦ βουνοῦ, τὸ πέλαγο νὰ
(βλέπει,

μὲ λαχτάρα κρυφῆ τὸ χτίσαμε,
μακριὰ κι ἀπὸ τὴν πόλη
κι ἀπὸ τὴ δημοσίαι.

Καὶ μόνο μας οἱ δυὸ, σκαλιζαμε τὸ
(περιβόλι,

πόσο χαρούμενοι! Θυμᾶσαι;

Μὲ τῆς ἀγούλας τῆ δροσιά
καὶ μὲ τὸν ἥλιο,
καὶ μὲ βροχούλα καρπερή, τὰ δειλινά,
φυτέβαμε λουλούδια
μῶδ, ἄσπρα, γαλανά.
Θυμᾶσαι;

Πᾶσα ἐποχὴ παράδεισος ἦταν τὸ πε-
(ριβόλι,
ποῦ λουλουδίζανε τ' ἄσπρα λουλούδια
(τῆς ψυχῆς σου

κ' ἦταν οἱ στοχασμοὶ σου,
κ' ἦταν οἱ στοχασμοὶ μου,
κάθε καιροῦ λουλούδια,
τῆς ἀνοιξῆς καὶ τοῦ καλοκαιριοῦ,
καὶ τοῦ χινοῦ πωρου, Καλή μου!

Κι ἂν γιὰ τοὺς ἄλλους ἔρημο τὸ φτω-
(χικὸ μας εἶναι,
τὰ παραθύρια του κλειστά,
μανταλωμέν' ἢ πόρτα,
--τάχα δὲν εἶναι ἀλήθεια;—

πῶς ζωντανέθ' ἡ θύμηση στὸ σπίτιμας,
(Καλή μου!

“Οπου κι ἂν εἶσαι,
τοὺς στοχασμοὺς μου ἀκούγοντας ν'
(ἀχοῦνε στὴν καρδιά σου,

τὰ μάτια κλείσει.
Κοντὰ σου πάλι θᾶμαι
στὸ περιβόλι μας, σὰν τότε, νὰ σωπάμε.
Κ' ἐκστατικοί, τὴ νύχτα,
πάνω ἀπ' τὸ δῶμα τοῦ σπιτιοῦ, Καλή
(μου,

στὸν οὐρανὸ νὰ βλέπουμε τ' ἀστέρια,
ποῦ μᾶς χαμογελοῦσανε, θυμᾶσαι;

Τὰ μάτια σου, Καλή μου, κλείσει
καὶ τώρα, καὶ στὸ μέλλον
ἔπου κι ἂν εἶσαι!
Κοντὰ σου

πάλι νὰ βρεθῶ, τὰ βλέμματά μου
δυσθίζοντας στὰ βλέμματά σου.
Τὸ ἡδονικὸ νὰ νιώσεις ἀνατρίχισμα
(ξανά,
σὰν τότε, ποῦ φιλιόμαστε γλυκὰ-γλυκὰ
(στὸ στόμα.

Σὰν τότε, δὲ θυμᾶσαι;

Καὶ σὰν κοντὰ μου νὰ κοιμᾶσαι,
θὰ νιώθω σκέπασμ' ἀλαφρῶ
τοῦ τάφου μου τὸ χῶμα,
ἔσο τὸν ἔρωτά μου
Καλή μου, θὰ θυμᾶσαι.

Ἰούλιος 1984

ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ

“Αχ, τί ὥραϊα ἀκόμη ποῦ εἶμαι γενναῖος
τώρα ποῦ λέω κι' ἐγὼ σὲ λίγο
ὄμορφος ἀκόμη, ἀκόμη νέος
γλυκὰ νὰ φύγω.

"Ωχ, και να πάω—τί ώραία!—να φτάσω
σέρνοντας τῆς νοσταλγίας τὸ βῆμα,
πίσω ἀπ' τὸ σχέδιό μου να περάσω
δὲς ἀπ' τὸ σχῆμα.

Ποῦ εἶμαι ώραίος τώρα—ποῦ εἶμαι ἀκόμα—
να τοὺς προφτάσω αὐτοὺς μέσο' στή σιγή ποῦ πάνε
μέ διχως πόδια κι' ἔμως πατοῦν, μέ διχως στόμα
κι' ἔμως μιλάνε...

Νὰ ξέρω τί να πῶ ἐκεῖ σὰν εἶμαι
μπρὸς—ἄχ, τί καλὰ—στήν ἀηχὴ οἰμωγὴ τους,
σὰν πιά δὲ θάμαι ὀρθὸς παρὰ θά κείμαι
μέσο' στή φυγὴ τους.

"Οτι—να πῶ—μαζί, μαζί τους ἦρθα
μ' ἄνθος νεκρὸ στὰ χέρια μου τὸ σφρίγος,
τοῦ πρόσωπού μου—ἔτι—νά, ἡ κερήθρα
ἔγινε ρίγος.

"Ἐμεινε μόνη ἐκεῖ—να λέω—μακρὰ μου,
δὲς ἀπ' τῆς καρδιάς μου τὰ ἔρια μένει,
σχῆμα θολὸ στὰ ἐπίγεια δάκρυά μου,
ἡ ἀγαπημένη.

"Ἀγνός, ἀγνός—να ὀρκίζομαι—εἶμαι,
εἶμαι ἀκόμα, ἀκόμα γενναῖος,
μέσο' στή σιγή σας, τί ώραία, να κείμαι
ἀκόμη νέος.

Δίχως—τί ώραία!—ν' ἀγαπηθῶ στή Γῆ της
ὦχ, οὔτε να φιληθῶ μιὰ νύχτα—δίχως
νάχει τι να σᾶς πει γιὰ τὸ φιλεῖ της
ἐμένα ὁ στίχος.

Νὰ εἶναι—ἔπως σ' ἐμένα—να εἶναι δύση
(ἐκεῖ) ἔταν θ' ἀνταμωθοῦμε ἄυλοι φίλοι
καὶ νᾶναι ἔπως κι' ἐγώ, σὰν μέ φιλήσει,
μέ διχως χεῖλη.

Καὶ νᾶναι κι' αὐτὴ—ἔπως ἐγώ—γενναία
ἡ ἀφίλητή μου, ἡ ἀγαπημένη μου ἔταν,
ὠμορφὴ ἀκόμη, ἀκόμη νέα
γλυκὰ θαρχόταν...

Χαλκίδα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

ΝΑΠ. ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΙΟΥ

ΟΙ ΣΑΡΚΑΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΡΥΑΣ ΓΗΣ

Α. Η ΙΣΤΟΡΙΑ & ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΑ ΛΑΜΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Γράμμα γιὰ τὴν 'Αλεξάντρα μου

Τέλη Μαΐου 1932

(Τί να γίνει, ἀφοῦ τὸ λέει ὁ γιατρός, ἔτσι θά 'ναι θά 'χουμε χρόνο 1932.
'Ἐμεῖς, ἔμεις θά ξέρουμε καλύτερα; Κι ἄλλωστε περνάει ὁ καιρός. Τὸ
γράμμα τοῦτο τὸδῶσα στὸ νοσοκόμο να τῆς τὸ στείλει, δὲν ξέρω ἂν θά
τῆς τὸ στείλει...)

'Αλεξάντρα μου

—'Αλήθεια, δὲ σὲ λέω ἀγαπημένη μου ἡ χουσιῆ μου, γιὰτὶ ἀφτὰ εἶ-
ναι λόγια κουτά, μπορεῖ να στὰ πει ὁ κάθε γνώριμός σου. 'Ἐνῶ τὸ... τὸ
'Αλεξάντρα μου, ἀφτὸ εἶναι δικό μου, ἰδιοχτησία μου.—

Λογαριάζω πὸς θά πέρασαν πάνω-κάτω ἑκατὸ χρόνια ἀπ' τὸ μάβρο
χωρισμό μας, ἡ θλίψη μου 'χει καταγοιμίσει τὴν καρδιά, περνᾶω τὰ μερό-
νυχτα σὰ φυλακισμένος. Στὴ φυλακὴ κανεὶς κάθετα καὶ συλλογίζεται καὶ
ζυγιάζει τὰ πράματα πὸς λογικά, βρίσκω πὸς εἶχες ἄδικο να θέλεις να
σκληρωθεῖς μαζί μου. Τί εἶμαι ἐγώ; Χμ, ἄς τ' ἀφήσουμε ὅμως ἀφτὰ.
Στὴ μνήμη μου συχνὰ ξεπροβάλλουνε φωτοβολητὰ τὰ πρῶτα συναπαντή-
ματά μας, οἱ πρῶτες χουσιές μέρες τῆς γνωριμίας μας. 'Αλεξάντρα μου
θυμᾶσαι κάποιο μαγευτικό δειλινὸ στήν Κηφισιά; 'Ἐκεῖ, ἐκεῖ πρωτογνω-
ριστήκαμε. Στὴν ἀρχὴ τί ἦσυχια καὶ δειλὰ πὸς μιλοῦσες σὲ κάθε σου κου-
ριστήκαμε. Στὴν ἀρχὴ τί ἦσυχια καὶ δειλὰ πὸς μιλοῦσες σὲ κάθε σου κου-
βέντα τὰ μάγουλά σου γινόνταν κατακόκκινα, ἕνα περίσυμα ὑγείας τὰ 'βαφε
καὶ τὰ μάτια σου χαμηλοβλέπανε. 'Ἦσουνα τόσο λαχταριστὴ 'Αλεξάντρα,
ἡ φωνὴ σου ἐρχόταν μεσ' στ' ἀφτὰ μου σὰν ἀπὸ πολὺ μακριά, μέ γιόμιζε
ἔφτυχία ἡ φωνὴ σου. Τὰ πρῶτα χρόνια μου 'στελνες ταχυτικὰ εἰδήσεις
σου, τώρα τίχα τόσο πολὺ ἀποξεχάστηκα πὸς να σοῦ κάνει κόπο να μοῦ
γραψεῖς; 'Ἐχω πέντε χρόνια να πάρω γράμμα σου, εἶναι τόσο ἀνυπόφορο
καὶ σκληρό. 'Α, ὀρισμένα, μέ ἔχασες λοιπόν, πρέπει να στὸ πῶ ξερά, μὴ
μοῦ θυμώσεις. 'Ὅμως... γελάω ἔξερεις πὸς στὸ γράφο ἀφτὸ, δηλαδὴ τί
μπορεῖ να βάλω μέ τὸ νοῦ μου πὸς μέ ἔχασες; Μήπως δὲν εἶμαστε γεν-
νημένοι γιὰ ν' ἀγαπιόμαστε, ἐσὺ δὲν τῶλεγες καὶ τὸ ξανάλεγες; 'Ἐδῶ ψη-
λά, ἀνάμεσα στοὺς σκληρούς τῆς Μοίρας, ὀλοένα αἰστανόμαστε τὸν ἑαφτό μου
να χαλνᾶ, δὲν καταλαβαίνω, σὰν κάτι να κόβεται κοματάκι-κοματάκι ἀπ'
τὸν ἑαφτό μου καὶ να μένω μέρα μέ τὴ μέρα πὸς λειψός. Θά σοῦ πῶ καὶ
κάτι ἄλλο, πὸς ἴσως σὲ λυπήσει, ναί, θά σὲ λυπήσει ἀκόμα κι' ἄς μ' ἔχεις
ξεχάσει. Δὲ στὸ 'πα ἀμέσως γιὰτὶ ἔλεγα να σοῦ τὸ κρύψω—ἄκουσε, ζήτη-
σα προχτὲς ἕναν καθρέφτη να μοῦ δώσουν, ἡ ἔκφρασή μου θά 'τανε σα-
τανικὴ σὰν τοὺς τὸν ζητοῦσα, ὁ Θεὸς ἔξει τί να ὑπόθεσαν μέ τὸ φτωχό
τους μυαλό πὸς θά τὸν κάνω, ἔγινε καβγάς να μοῦ τότε δώσουν. 'Υστε-

ρα, σωστή ώρα, προσπαθούσανε σὰ τρελοὶ νὰ μοῦ τὸν ἀρπάξουν. Τί κακοὶ ποὺ εἶν' οἱ ἄνθρωποι! Κοίταξα στὸν καθρέφτη—πρόσεξε Ἀλεξάντρα μου, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ συγκινηθεῖς—κοίταξα στὸν καθρέφτη καὶ τραβήχτηκα ἔντρομα. Τόσο εἶχα γεράσει. Ἐγὼ ποὺ λὲς Ἀλεξάντρα μου εἶμαι γέρος πιά, ναί. ΓΕΡΟΣ. Εἶναι κατάπικρο τὸ εἶναι μου ποὺ στὸ ξομολογιέμαι, ἴσως καὶ νὰ μὴν πιστέψεις κάτι τέτοιο πὼς μοῦ γίνηκε ἴσως καὶ νὰ φανταστεῖς πὼς χωρατέβω, πὼς στὸ γράφω γιὰ νὰ σὲ τρομάξω. "Ὁχι, πάει ἡ ἐποχὴ ποὺ χωρατέβα τώρα εἶμαι σοβαρός, σ' ὅλα μου εἶμαι σοβαρός. Μὰ γιατί νὰ γεράσω τόσο πρόωγα; Τὰ μαλιά μου ἔχουν ἀσπρίσει, τὰ γένεια μου τὸ ἴδιο, καὶ μόνο ἡ ἔκφραση ἢ παλιὰ τῶ ματιῶ μου μένει ἢ ἴδια, γιὰ νὰ μοῦ θυμίζει τὴ χαμένη νεότητά μου. Θεέ, τί δρόμο μοῦ χάραξες στὴ ζωὴ νὰ περπατήσω, τί ἀνηφορικὸ δρόμο! Τὸν καθρέφτη εἶχανε δὲν εἶχανε μοῦ τότε βουτήξανε πάλι, ἄς εἶναι, ἀρχίζω ὅλους ἀφτούς νὰ τοὺς μισῶ. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι πὼς κάτι θὰ ἔχω πάθει, ἴσως νὰ πρόκειται καὶ γιὰ τὰ τελεφαῖα μου, βρίσκομαι τώρα σὲ καινούργιο ἄσυλο, σωστὸ πρᾶχτορεῖο τοῦ Σατανᾶ, δὲ βλέπω παρὰ σπάνια ἀνθρώπους. (Τὶς γυναῖκες δὰ τίς ἔχω ὀλότελα ξεχάσει, τί σὸί πράμα εἶναι κι ἀφτὸ τὸ φροῦτο.). Ὅλοένα ἀκούω τὸν ἀπαίσιο βραχνὸ ἦχο τῆς φωνῆς μου ν' ἀντιλαλεῖ στοὺς τέσσερις ἀσπρούς τοίχους. Δὲν καταλαβαίνω, ἔγινα λοιπόν... τρελός; Τὸ δίχως ἄλλο φαίνεται πὼς μοῦ ἔμελλε νὰ τὰ γεφτῶ ὅλα—καὶ θυμάμαι ἄξαφνα τὰ εἰκοσὶ μου χρόνια, θυμάμαι τὸν τότε ζωηρὸ ἑαφτό μου καὶ κλαίω! Κλαίω ἀπὸ πικρὸ παράπονο Ἀλεξάντρα μου, σὰ συλλογιστῶ τὰ μεγάλα σου φωτινὰ μάτια, ποὺ δὲν τὰ χόρτασα τότε πολὺ ποὺ εἶμουνα παιδί καὶ δὲν τὰ καταλάβαινα ὅπως ἂν τὰ εἶχα τώρα κοντά μου. "Ἀμα ὅμως τύχει καὶ θυμηθῶ τὰ φιλιὰ μας... χτυπιέμαι στιγμὲς ὀλάκερες στὸ στορῶμα ἀπ' τὴ φοριτὴ ὀδύνη, ἔρχονται ἄνθρωποι καὶ μὲ δένουν σφιχτά, ἀνοίγουν τὸ στόμα μου καὶ οἰχνοῦν μέσα ὑγρὸ, κρύο ὑγρὸ... "Ἄχ, ποὺ πᾶνε ἀφτὰ τὰ χρόνια, τὰ ὅλο ἔφτυχιά; Φώτισέ με, γιατί νὰ φέβγουν ἔτσι ἀλύπητα; "Ἡθελα νὰ ἔξερα ποὺ πᾶνε ἀφτὰ τὰ χρόνια, εἶναι τόσο ἀπίθανο νὰ χάνονται, κάπου θὰ ξαποσταῖζονε γιὰ νὰ ματάρθουν πάλι κάποια ἄβγη.

Συνέχεια στὸ ἴδιο γράμμα

Σήμερα ξημερώθηκα μὲ τὰ νέβρα μου, μίλησα σ' ὅλους μὲ βοισιές τοῦ λιμανιοῦ, ἔβγαλα ἀγριοφωνάρες ποὺ μὲ τρομάξαν καὶ τὸν ἴδιον ἔμένα. Εἶχα λοιπὸν ἀκόμα τόση ζωὴ μέσα μου ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ βγάξω τέτοια σκληρὰ οὐρλιαχτά; Στὰ κάγκελα τοῦ κρεβατιοῦ μου ἔχω κρεμασμένον ἓν ἀρκουδάκι ψέφτικο, τὸ ἐσωτερικὸ του εἶναι ἀπὸ πίτουρο, ἔχει ἔκφραση στὰ γιάλινα μάτια του ἀνθρώπινη, σὲ κάθε μου ἀνατάραγμα στὸ κρεβάτι ἀρχίζει καὶ χορῆβει καὶ δάφτο. Εἶναι ἡ μοναδικὴ συντροφιὰ μου ὁ Ζούπ, τώρα ποὺ δὲ μ' ἀφήνουν νὰ περπατᾶω ὀλόκληρες ὄρες τὰ βράδια τὸ ξελύνω καὶ τὸ πασπατέβω στὰ χέρια μου. "Ἀμα τὸ ζουπιῆξω σὲ κάποιο σημεῖο ἀφήνει ἓναν ἦχο σὰν κουνέλι, καὶ τότε τὸ μαλώνω, ἔσθ εἶσαι ἀρκουδάκι, βρέ, τοῦ λέω, τί φωνάζεις σὰν κουνέλι; "Ἄπ' τὴν ἀκίνητή μου ξαπλωσιά, ἀνάσκελα, περπατῶ τὰ μάτια μου δεξιὰ - ἀριστερά, διακρίνω πέρα μὲ-

λις τὴ ράχη τοῦ μπαούλου μου... Ἐχω φυλάξει ἐκεῖ τὰ πρῶτα γράμματά σου, μαζί μὲ τῆς μητέρας ποὺ μὲ ξέχασε κι ἀφτὴ. Ὅ,τι ἀγαποῦσα πιδ πολὺ, βρίσκεται κλεισμένο στὸ μπαούλο μου, γλήγορα θ' ἀνακατεφτοῦν ὅλα ἀπὸ ξένα χέρια ποὺ ἄπληστα θὰ ψάχνουνε νὰ βρουν τίποτα πολυτίμητο. Στὴ σκέψη τούτη γίνουμαι ὅλος ταραχὴ πάντα. Καὶ κάποια ὄρα ποὺ ὀθανε νὰ μὲ δοῦν τοὺς εἶπα καθαρὰ πὼς σὲ δυὸ μέρες θὰ φύγω. Μάλιστα, ἀρκετὰ μὲ ἱκανοποίησαν οἱ περιποιήσεις τους, στὸ κάτω - κάτω εἶμαι λέφτερος νὰ κανονίζω ἐγὼ τὴ διαμονή μου, δὲν εἶμαι ὑπὸ κηδεμονία, δὲν ἔχω νὰ δώσω λόγο τοῦ κεφιοῦ μου. Τὰ πάντα μὲ πειράζουν καὶ τὸ πῆρα ἀπόφαση, θὰ ὀρθω πιά κοντὰ σου. Θάρθω κρυφὰ νὰ σὲ δῶ πρῶτα, δὲ θέλω νὰ σὲ τρομάξω. Θὰ σοῦ φωνάξω «κούκου, κούκου», καὶ θὰ σ' ἀγκαλιάσω ἀφοῦ σὲ φιλήσω στὰ χεῖλια. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς μοῦ στέκει ἀδύνατο νὰ μείνω ἄλλο ἐδῶ στὸ ἄσυλο, ἀρχισα λίγο - λίγο καὶ κρυώνω. Πρ, καιὸς νὰ ἡσυχάσω καὶ λιγάκι, νὰ δῶ λίγη κοινωνία, λίγα προσωπάκια ἔφθυμα, κάμποσα γλέντια ἀδεραφέ! Τάχα δὲν εἶμαι ἐγὼ ἄνθρωπος νέος, δὲν ἔχω νέα καρδιά, δὲν ἀριθμῶ εἰκοσιοχτῶ ἂν δὲν κἀνω λάθος καλοκαίρια μόνο; Στὸ διάολο ἂν ἀσπρίσαν τὰ μαλιά μου, τὸ δίχως ἄλλο ἔφταιγε ὁ καθρέφτης, ὅλα, μὰ ὅλα φταίνε ψηλά ἐδῶ στὴν κορὰ Γῆ. Τώρα ποὺ τὸ συλλογίζουμαι καλύτερα βγαίνω ἔξω ἀπ' τὸν ἑαφτό μου—ἐγὼ ἄσπρα μαλιά; Χέ, χέ, χέ! ἄς γελάσω, μὰ ὑπάρχουν σ' ὅλη τὴν ὑψηλὴ μαλιά πιδ μάβρα ἀπ' τὰ δικὰ μου; "Ἄς παρυσιαστεῖ ἓνας νὰ μοῦ παραβγεῖ σ' ἀφτὸ τὸ ζήτημα, εἶμαι ἱκανὸς νὰ τὸν χάψω ζωντανό. "Ἐτσι λοιπὸν, βρίσκομαι γιὰ ταξίδι, τοὺς τό' πα σ' ὅλους Ἀλεξάντρα, σὲ δυὸ μέρες, ἴσως σ' ἑπτὰ... Δὲν πιστέβω νὰ κουράστηκα καὶ λίγο τόσα χρόνια... Ἐπὶ τέλους θέλω νὰ ζήσω κ' ἐγὼ, νὰ αἰστανθῶ τὸν ἑαφτό μου σὰν ἄνθρωπο τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, νὰ πάω στὸ Παρίσι, στὴν Ἀμερικὴ, ὄχι νὰ μένω σὰ φυλακισμένος καλόγερος. Ἀφτὴ ἡ στέρηση κάθε ἀγαθοῦ μ' ἔκανε σκληρὸ στοὺς γύρω μου. Λαχταράω νὰ ξαναδῶ κίνηση τοῦ δρόμου, ἔσενα, τὰ γλέντια μὲ τοὺς φίλους μου. Ὅμως, χόιμ, τί εἶν' ἀφτὸ πάλι; Καθὼς Ἀλεξάντρα μου σοῦ γράφω χἀίδεφα τὰ μαλιά μου καὶ ξεριζώθηκε ὀλόκληρη τούφα μαλί. Τὰ κοίταξα στὴ φοῦχτα μου ταραγμένος, ἦταν κάτασπρα σὰν τὸ χαρτί. Δὲν πιστέβω νὰ μοῦ θυμώσεις γι' ἀφτὸ, δὲ φταίω σὲ τίποτα ἂν γέρασα τόσο γλήγορα. "Ἄλλωστε τί μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ὄψη μου, πρ, μέσα ἢ καρδιά μου ἀκόμα χτυπάει, ἀκόμα λαχταράει τὴν ἀγάπη σου. Τώρα λοιπὸν μπορῶ νὰ στὸ πῶ, εἶσαι ὁ μόνος ἄνθρωπος ποὺ θὰ τὸ πιστέψεις, ὅλοι οἱ ἄλλοι μὲ νομίζουν γιὰ νέο. Πόσο εἶν' ἀξιολύπητοι! Μὰ τόσο πολὺ τυφλώθηκε ὁ κόσμος, δὲ βλέπει πιά τί γίνεται ὀλόγυρά του; "Ὁ, σίγουρα, ζοῦνε στὰ μάβρα τάρταρα, ἄς μὴ χολοσκᾶμε μὲ τὰ ὑποκείμενά τους. "Ἄ, καὶ κάτι ἄλλο Ἀλεξάντρα, ποὺ ἐκεῖ κ' ἐκεῖ εἶμουνα νὰ τὸ ξεχάσω. Θέλω νὰ σὲ παρακαλέσω γιὰ κάτι, ἂν τυχὸν προφτάσεις καὶ μοῦ γράψεις πρὶν φύγω (στὸ γράφω πολὺ δειλὰ, ξεψυχημένα, πλημμυρισμένος ἀπὸ ντροπὴ) γράψε μου, θύμισέ μου, μὴ ξεχάσεις καὶ... τὸνομά μου. Ντρέπουμαι ὡς τὰ βάρη τοῦ εἶναι μου ποὺ σοῦ ξεστομίζω τέτιο λόγο, μὰ εἶμαι ὅμως τόσα χρόνια μὲσ' στὴ μοναξιά! "Ἀρχισαν οἱ πρῶτες κρυάδες νὰ πολλαπλασιάζονται.

Πολλοί ἐδῶ μὲ φώναζαν Ἄντρεά, ἔλεγα πὼς ἔτσι θὰ μὲ λένε. Μὰ σήμερα—ἄς ἦταν ἐφκολο νὰ τὸ συλλογιστεῖς πόσο μοῦ κόστισε—κάποιος καθὼς μπήκε στὴν κάμαρά μου μὲ φώναξε Γιάννη καθαρὰ τρεῖς φορές. Γιατί νὰ μὲ φωνάζει Γιάννη; Γράψε μου λοιπὸν Ἄλεξάντρα τὸ ἀληθινὸ μου ὄνομα, γιὰ νὰ ξεπερδῶμαι καὶ μ' ἀφτό. Ἐγὼ λέω νὰ φύγω μὲ ποδήλατο ἀπὸ δῶ, ἢ νὰ καβαλήσω τὸ Ζούπ, καὶ νὰ σοῦ παρουσιασῶ. Ἐνα ἀπ' τὰ δυὸ θὰ διαλέξω, δὲν ξέρω μόνο ἂν θὰ τὸ καταφέρω νὰ τοὺς τὸ σκάσω, μὲ φυλᾶνε τόσο καλά! Μοῦ ἔχουνε πληγώσει τὴν ψυχὴ μὲ τὶς κακίες τους. Οἱ ἀχρεῖτοι, ἀνθρώποι εἶν' ἀφτοί; Ἐσὺ ὅμως Ἄλεξάντρα νὰ μὲ περιμένεις στὸ σταθμὸ, τ' ἀκοῦς; θέλω νὰ μὲ περιμένεις στὸ σταθμὸ, ξέρε το. Μὴ θελήσεις ἀμέσως-ἀμέσως νὰρχίσουμε τὶς γκρίνιες. Καὶ τώρα λοιπὸν ἀντίο γιὰ μεθ' ἄρριο, μὰ πὼς θὰ τὶς περάσω ἀφτὲς τὶς δυὸ μέρες; Μετράω τὶς ὥρες μὲ καρδιοχτύπι. Σοῦ ξαναθυμίζω γιὰ τ' ὄνομά μου, Ἄλεξάντρα, μὴ μ' ἀφήσεις ἔτσι.

Υ. Γ.

Ἔστερα ἀπὸ πολλές μέρες

Οἱ γιατροὶ μοῦ δήλωσαν πὼς θὰ μ' ἀφήσουν, εἶχανε μερικὲς ἀντιρροήσεις γιὰ τὸ ποδήλατο, τάχα πὼς θὰ μὲ κούραζε, τάχα πὼς θὰ βρεθῶ σὲ κιντύνους... Τελικὰ ὅμως πειστήκανε γιὰ τὸ Ζούπ. Τώρα εἶμαι ὁλότελα καλά, οὐ ξαναλέω. Τὶς μέρες ἀφτὲς τὸ μυαλό μου ὅλο ταξιδεῖ, συλλογίζομαι τὴν καινούργια ζωὴ πού θ' ἀρχίσουμε, τὶς παρῆες πού θὰ κάνουμε, τοὺς χοροὺς... φαίνεται πὼς ἡ ἀγάπη μου γιὰ σένα τώρα μόνο φούντωσε γιὰ καλά, εἶναι κωμικὸ, τώρα μόνο φούντωσε ἀπόλυτα. Σ' ἀγαπᾶω Ἄλεξάντρα μου, σ' ἀγαπᾶω. Μονάχα πού ἀσπρίσαν τὰ μαλιά μου. Θὰ φροντίσουμε ὅμως καὶ γι' ἀφτό, ἐννοια σου, καμιὰ βαφή, ἔ; Ὅλα θὰ διορθωθοῦν. Συγνώμη ὅμως τώρα, τώρα θὰ κουβεντιάσω μὲ τὸ Ζούπ, θὰ κινονίσουμε «τὰ τοῦ ταξιδίου», ὅπως λένε καὶ οἱ κοινωνικοὶ ἀνθρώποι, Ἄλεξάντρα μου...

Ἐπίσημο βιβλίον τοῦ Σανατόριου
«Ἀνάπαψη» στὸ Davos Plaze
ὅπου γράφονται οἱ θάνατοι τῶν
ἀσθενῶν.

1286. Ἄντρεας Λαμᾶς. Ἐτῶν 28. Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τῆς Ἐλλάδας τὸ 1904, πέθανε ἐδῶ στίς 12 Αὐγούστου 1932. Χαρακτηριστικὸ ἀφτοῦ τοῦ ἀρρώστου στάθηκε, πὼς μαζὶ μὲ τὴν καθαφτό ἀσθένειά του παρουσιάστηκε κάποια μικρὴ διατάραξη τοῦ μυαλοῦ, πού μέρη μὲ τὴ μέρη γινόταν ἐπικίντυνη. Πέθανε σχετικὰ ἡσυχᾶ, μὲ παράξενα ζωντανὴ ἔκφραση ἀπολύτρωσης στὴ φυσιογνωμία του.

ΝΑΠ. ΠΑΠΑΓΩΡΓΓΙΟΥ

ΣΗΜ. ΣΥΓΓΡ. Ἔστερα ἀπ' τὴν ἐκδοσὴ τοῦ βιβλίου μου «Εἰδήσεις ἀπ' τὸ Στουάντιο τοῦ Ρεξ Ἰνγκραμ» πού θὰ κυκλοφορήσει σὲ λίγο θὰ βγῆ ἡ 4η σειρά διηγημάτων μου «Οἱ Σαρκασμοὶ τῆς κῆρας Γῆς». Ὁ τίτλος εἶναι παρμένος ἀπ' τὸ κομμάτι ἀφτό, πού, παρόλο ὅτι δημοσιεύεται ἐδῶ τὸ α' μέρος του (στὸ β' μέρος μιλεῖ ἡ ἴδια ἡ Ἄλεξάντρα) δὲν πάβει ἀπὸ τοῦ νὰ μοιάζει καὶ σὰν ἀφτοτέλῃς.
Ν. Π.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝΘΕΙΟΣ ΟΝΕΙΡΟΣ
ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΗ

(Συνέχεια)

Μόρσιμος, χωρίς νὰ δίνῃ προσοχὴ στὸ Θράση.—Ἀπὸ τέτοιους ἐχθροὺς, ὅλα πρέπει κανεῖς νὰ τὰ φοβᾶται. (Ξεφυλλίζει.) «Πηνελόπη», «Πηνελόπη», «Πηνελόπη»... μμ... μμ... «Γυρισμός», «Γυρισμός»... (Σιωπῇ).
Φωνὴ διάτορη ἀπέξω.—Τσακιστὲς ἐλιές πουλώσωωω!... Ἐλιές!...

Μόρσιμος.—Θράση! ἐλιές περνοῦν. Ἄν εἶναι καλές, πάρε! (Ἐξακολουθεῖ): «Γυρισμός»... «Γυρισμός»... (Μιὰ στιγμὴ διαβάζει ἕνα χειρόγραφο). Ἄχ, τί ὠραῖο αὐτὸ τὸ χορικό!... Καὶ νὰ σοῦ λένε...

Θράσης, συγχρόνως, σηκώνεται ὀρθὸς στὸ δῶμα καὶ φωνάζει πρὸς τὸ δρόμο, δεξιὰ:—Πουλητή!.. Ἐ, μὲ τὶς ἐλιές!... Στάσου! Κατεβαίνει στὸν κῆπο καὶ σὲ λίγο μπαίνει στὴν αὐλὴ ἀπὸ τὴν καγγελοθύρα: (Στὸ Μόρσιμο.) Ἄφέντη, ἕνα φύλλο χαρτί νὰ βάλω τὶς ἐλιές!

Μόρσιμος, βιαστικά.—Δὲν ἔχω. Πάῳ ἕνα πιάτο ἀπὸ τὸ θυρωρεῖο!

Θράσης.—Καλέ, δός μου τώρα ἕνα φύλλο χαρτί. Τόσα ἔχεις!..

Μόρσιμος, μὲ φρίκη.—Βέβηλε! Ἀπὸ τὴν τριλογία μου θέλεις χαρτί νὰ τυλίξεις ἐλιές!

Θράσης.—Τώρα πιά! Ἄφου τὴ διάβασε κι' ὁ Περικλῆς καὶ σοῦ εἶπε ὄχι!...

Μόρσιμος, σηκώνεται μὲ θυμὸ καὶ κληγᾶ τὸν Θράση πού φεύγει δεξιὰ.—Ἡ Ἀσπασία, μωρέ! Δὲν ἄκουσες; Ἡ Ἀσπασία!... Στραβοκέφαλε!.. (Ξαναγυρίζει). Ἄ, μὰ ἔγινε πιά ἀνυπόφορος αὐτὸς ὁ γέρος!.. (Ξανακάθεται καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ ξεφύλλισμα): «Ὁ Γυρισμός»... σωστά!...

«Τηλέμαχος», «Τηλέμαχος», «Τηλέμαχος»... (*)

[Μπαίνουν ἀπὸ δεξιὰ ὁ Καρκίνος κι' ὁ Φιλοκλῆς. Ἀκούοντας τὰ βήματά τους, ὁ Μόρσιμος, μὲ καχυποψία, μαζεύει τὰ χειρόγραφα του· ἀλλὰ βλέποντας πὼς εἶναι οἱ φίλοι του, ἡσυχάζει καὶ σηκώνεται].

Μόρσιμος, θλιβερὰ.—Καλῶς τους. **Καρκίνος, μὲ λύπη.**—Δὲ σὲ ρωτοῦμε τί νέα, γιατί μᾶς τὰ εἶπε ὁ ὑπηρέτης σου, πού ψωνίζει ἔξω ἐλιές.

Μόρσιμος.—Τὸ περιμένετε;... καλοῖ μου φίλοι;..

Φιλοκλῆς.—Ἐ...ε...ε... ἐγὼ ναί! Δὲ σοῦ εἶπα πὼς ὁ Πεπεπε... Περικλῆς δὲν εἶναι ὁ δίκαιος ἀνθρώπος πού λένε; (**)

Μόρσιμος.—Ὅμοιολῶ πὼς ἐνόμιζα....

Φιλοκλῆς.—Καὶ γελάστηκες! **Καρκίνος.**—Μὰ τί κακὸ βρῆκε στὴν Τριλογία σου; Πές μας!

Μόρσιμος.— Πολλά!.. Καθῆστε... (Κάθονται κι' οἱ τρεῖς). Πρῶτα-πρῶτα δὲν τοῦ ἄρεσε ὁ μῦθος. Τὴν Ὀδύσσεια, λέει, τὴν ξέρουν καὶ τὰ νῆπια. Ναί, μὰ ἐγὼ δὲν ἀκολουθῶ τὸν Ὅμηρο! Ἐγὼ καινοτομῶ! Τὰ πρόσωπα εἶναι τὰ ἴδια, ἀλλὰ ὁ μῦ-

(*) *Γιὰ τὸν ἠθοποιό.* Τὸ ὅλο χειρόγραφο, ὑποτίθεται ὅτι περιέχει τρεῖς τραγωδίες: Α' «Πηνελόπη», Β' Ὁ «Γυρισμός», Γ' Τηλέμαχος». Ἀπὸ ἴσα σχεδὸν φύλλα καθεμιά.

(**) Ὁ Φιλοκλῆς εἶναι βραδυγλωσσος καὶ κάνει μομφασμούς νευρικούς. Στὴν ἀρχὴ συνήθως κάθε του φράσις λέει πολλὰς φορές τὴν πρώτη συλλαβή, ἔπειτα παίρνει φῶρα καὶ τὴν τελειώνει. Κάποτε ὅμως παθαίνει τὸ ἴδιο ὡς τὴν τελευταία λέξη.

θος τροποποιημένος. Δεν παρουσιάζω την Πηνελόπη πιστή. Φαντάζομαι πώς έρωτεύτηκε κι' αυτή, σά γυναίκα που δεν έχει άντρα τόσα χρόνια, τόν ωραιότερο απ' τούς μνηστήρες...

Καρκίνος.—Ναί...τολμηρό κάπως, άλλ' αυτό είναι η πρωτοτυπία.

Μόρσιμος.—Κι' ο Όδυσσέας μου επίσης διαφέρει πολύ από τόν δημοτικό. Ύστερ' από τόση περιπλάνηση, γυρίζει στην πατρίδα του με άλλες, καινούργιες ιδέες...Περιττό να σάς λέω, γιατί τὸ έργο μου τὸ ξέρετε... Έπειτα δὲν τοῦ ἄρρεσε ὁ στίχος. Τὸν βρήκε ἀσυνείθιστο...Καὶ τὴ γλώσσα πολὺ σημερινή, σχεδὸν ἀγοραία. Τελοςπάντων, δὲν τὸ ἐγκρίνει. Καὶ νὰ με πάλι ἀπέξω!

Καρκίνος.—Πολὺ ἄδικο!

Φιλοκλῆς.—Φυ..φυ...φυ...φυσικά! Δὲν εἶσαι ἀπὸ τούς εὐνοοῦμένους, τούς κό...κοκοκο...κόλακες, τούς «φίλους μας»!..Εδὼ σήμερα μπορεῖς νὰ εἶσαι ἀρ...ἀραραρ...ἀρχιτέχτονας σὰν τὸν Καρκίνο, γλύπτης σὰν τὸν Ἄρχία, ποιητῆς σὰν τὸ Μόρσιμο· ἔ, ἂν δὲν εἶσαι καὶ φίλος τοῦ Κεφαλάρρα, μένεις πα...παπαπα...παραγκωνισμένος γιὰ πάντα!

Θράσης, ἐπιστρέφει ἀπὸ δεξιά μ' ἓνα πιάτο ἐλιές.—Πορίφημες οἱ ἐλιές αὐτοῦ τοῦ πωλητῆ! Εἶναι ἀπὸ τὸν ελαιῶνα τοῦ Κολωνοῦ! Δοκιμάζετε; (Παίρνουν ὄλοι ἀπὸ μιὰ ἐλιά, χωρὶς νὰ διακόψουν τὴν ὁμιλία τους. Ὁ Θράσης πηγαίνει σ' ἓνα δωμάτιο τοῦ βάρους, ἀφίνει τὸ πιάτο κι' ἐπιστρέφει μ' ἓνα χειρόμακτρο, ποὺ τὸ περιφέρει καὶ σκουπίζουν ὄλοι τὰ δάχτυλά τους).

Μόρσιμος.—Ἄ! ξέχασα...φοβάται καὶ τὴν καινοτομία τοῦ πεμπταγωνιστῆ. Μὰ πὼς ὁ Σοφοκλῆς ἐπρόσθεσε

τὸν τρίτο κι' ὁ Ἀριστοφάνης τὸν τέταρτο; Ἐγὼ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ καινοτομήσω; νὰ προχωρήσω; Νόστιμο κι' αὐτό!

Καρκίνος.—Ὅταν δὲ θέλουν, ὄλα τὰ βρίσκουν, ὄλα τούς φταῖνε.

Θράσης, ποὺ ἔχει μείνει στὴν αὐλή, καὶ περιφέρεται πρὸς τὸ βάθος, παίζοντας μὲ τὸ χειρόμακτρο. —Παλιὰ δουλειά!

Φιλοκλῆς.—Τελοςπάντων! Ἐμεῖς δὲν θὰ ἰδοῦμε προ...προπροπρο...προκοπή, ἂν δὲν βγῆ ἀπ' τὴ μέση αὐτός! Εἶναι ὄλων τῶν κακῶν ἡ αἰτία! Ἄλλὰ ἔχω πεποίθηση στὸ φιλο μου καὶ κομματάρχη μου, τὸ Θου...θουθου Θουκουδιδῆ. ὦ, ναί! Νὰ μοῦ τὸ θυμηθῆτε: Γρήγορα ὁ λαὸς θὰ φωτισθῆ κι' ὁ Πεπεπε...Περικλῆς θὰ ἐξοστρακιστῆ. Ἐ, ὄλη ἡ ἐξουσία τότε θὰ περιέλθῃ στὰ χέρια τοῦ Θου...θου...Θουκυδίδῆ.

Θράσης, ἀπὸ μακριὰ, εἰρωνικά. —Καὶ στὰ διδιδι...δικά μας...

Μόρσιμος.—Ἄς τὸ ἐλπίσουμε. Δώδεκα ὀλάκερα χρόνια περιφέρω αὐτὴ τὴν Τριλογία ἀπὸ ἄρχοντα σὲ ἄρχοντα καὶ ἀπὸ χορηγὸ σὲ χορηγὸ. Θὰ ἐξακολουθήσω! Μὲ πίστη, μ' ἐπιμονὴ καὶ μὲ ὑπομονή!

Θράσης.—Σὰ δὲ βαριέσαι...

Μόρσιμος.—Μιὰ μέρα, δὲν μπορεῖ, θὰ γίνῃ δικαιοσύνη. Καὶ τότε, δὲν θὰ ὑποβάλλω ἐγὼ ἓνα «Γυρισμό», γιὰ νὰ μοῦ τὸν πετοῦν καὶ νὰ παρασταίνουν ἓναν «Οἰδίποδα» ἢ μιὰ «Ἀντιγόνη»!..

Καρκίνος.—Δηλαδή...νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια...καὶ οἱ τραγωδίες αὐτῆς τοῦ Σοφοκλῆ ἔχουν τὴν ἀξία τους, ἀλλά...

Μόρσιμος, τὸν διακόπτει μὲ ἀγανάχτηση.—Τὶ ἀξία; ποιά ἀξία; Ὁ «Οἰδίπους τύραννος; ὦ, δίκαιοι θεοὶ! Ἐν' ἀπίθανο καὶ ἀνόητο παρα-

μῦθι, ἓνα κουβάριασμα ἀπὸ αὐθαίρετες συμπώσεις, γιὰ νὰ διασκεδάσουν οἱ μαροῖ!

Θράσης.—«Κουβάριασμα»;! Τὶ λέει!

Φιλοκλῆς, γνέφοντας στὸν Καρκίνο.—Βε...βε...Βεβαιοτάτα, καλέ!

Μόρσιμος.—Ἄμ' ἢ «Ἀντιγόνη; Μῦθος ὑποφερτός, δὲ λέω, μὰ τόσο κακοφτιασμένος κι' ἀνεκμετάλλεντος! Καὶ τί ξεκαρφωτῆ ἐκείνη ἡ αὐτοκτονία τοῦ Αἴμονα στὸ τέλος!

Θράσης.—«Ξεκαρφωτῆ αὐτοκτονία; Τὶ λέει... (Δυνατά, αὐθάδικα). Ἐγὼ τὴν «Ἀντιγόνη» δὲν τὴν εἶδα. Ὅταν εἶδα ὅμως τὸν «Οἰδίποδα», τὸ πεταῖ μου σηκώθηκε τόσο!..

Μόρσιμος μὲ θυμὸ.—Θράση! φύγε ἀπὸ δῶ. Τὶ ἀνακατεύεσαι σὲ ὁμιλίες ποὺ δὲν τις καταλαβαίνεις; Φύγε! (Ὁ Θράσης μπαίνει στὸ δωμάτιο, ἀλλὰ σὲ λίγο ξαναβγαίνει καὶ παρακολουθεῖ).

Φιλοκλῆς.—Σὲ ἀντιπολιτεύεται, Μόρσιμε, ὁ ὁ...ὁ...ὁ...ὑπηρετῆς σου;

Μόρσιμος.—Ἐχει πολὺ θάρρος, γιὰ τὴν ἑμὴ γέννηση στὰ χέρια του. Κι' ἐγὼ ἀνέχομαι τὶς ἀντιλογίες του καὶ τὶς αὐθάδειές του γιὰ νὰ γυμνάξω τὴν ὑλομονή μου, ὅπως ἀπαιτῶ κατὰ τὸν ὁ Σωκράτης ἀνέχεται τὴν γυναίκα του (Γελοῦν). Τὶ τὰ θέλετε! Ἡ πατρίδα μας ὡς σήμερα δὲν παρουσίασε ἄλλους δραματοποιούς ἀπὸ τὸ Χοῖριλο, τὸν Πρατίνα καὶ τὸ Φρύνηχο. Αὐτοὶ μάλιστα θὰ ζήσουν αἰώνια!..

Καρκίνος.—Μὰ κι' ὁ Αἰσχύλος...

Μόρσιμος, τὸν διακόπτει.—Ποιὸς Αἰσχύλος; Ὁ ἄτεχνος, ὁ ἀκατασκευάστος, ὁ λογος, ὁ μπουρμπουλήθρας; Μεγάλα λόγια κι' ἔργο τίποτα. Ἄλλὰ τὸ θέατρο θέλει ἔργο. Στὸ τέλος τὸ κατάλαβε κι' ὁ ἴδιος. Κι' εἴ-

δατε στὸ ἐπιτύμβιό του: δὲν κανχίεται παρὰ γιὰ τὴν ἀνδρεία του στὸ Μαροθῶνα. Μακάρι νὰ καταλάβαινε κι' ὁ Σοφοκλῆς πὼς δὲν εἶναι παρὰ στρατηγός.

Φιλοκλῆς.—Καὶ καὶ καὶ...καὶ πάλε ὄχι ἀπ' τούς καλοῦς. Φί...φιφιφι...φίλος τοῦ Περικλῆ—αὐτὸ τὰ λέει ὄλα! (Μικρὴ σιωπῆ).

Καρκίνος.—Θάρρῆ κι' ὁ καιρὸς τῆς δικαιοσύνης. Κι' ἐγὼ πάλι, τότε, δὲν θὰ παρουσιάζω ἓνα σχέδιο γιὰ Παρθενῶνα, σὰν ἐκεῖνο ποὺ σὰς ἔδειξα, γιὰ νὰ μοῦ τὸ πετοῦν καὶ νὰ προτιμοῦν αὐτὸ τὸ γελοῖο τοῦ Ἴκτινου! (Δείχνει τὴν Ἀκρόπολη).

Θράσης.—Γελοῖο, ὦ, βλαστήμιες!

Μόρσιμος.—Ἄς εἶναι, ὁ Ἴκτινος, ἔχει κάποια ἀξία. Κάτι ἔκαμε τουλάχιστο...

Καρκίνος.—Τίποτ' ἀπολύτως! Ὁλα τὰκανε ὁ Καλλικράτης! Αὐτὸς τοῦ ἐκτελεῖ τὰ σχέδια, ἀφοῦ τὰ διορθώνει, ὅσο τουλάχιστο διορθώνονται. Ὁ Ἴκτινος!..ὁ ἐχθρὸς τῆς Εὐθείας!.. Κι' ἓνα στίχο νὰ τοῦ πῆς, θὰ σοῦ τὸν κάνει καμπύλο! Τὶ καμπυλομανία!

Φιλοκλῆς, γνέφοντας στὸ Μόρσιμο.—Ἐχεις δίκιο. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ πὼς ὁ Πα...παπαπα... Παρθενῶνας εἶναι ἴσιος.

Καρκίνος.—Ἴσιος; Κάθε ἄλλο! Βάλε στὴν ἄκρη ἐνὸς σκαλιοῦ ἓνα πράγμα σὰν τὸ σιαδί σου, σὰν τὸ φανάρι σου. Πήγαινε στὴν ἄλλη καὶ σκύψε. Δὲ θὰ τὸ ἴδῃς! Τόσο καμπύλο, φουσκωτό, εἶναι στὴ μέση τὸ σκαλί!

Μόρσιμος.—Τὸ ἄκουσα κι' ἐγώ..

Καρκίνος.—Καὶ τί σοῦ λέει, τώρα, ὁ Ἴκτινος; Πὼς τὸ κάνει στραβό, γιὰ νὰ τὸ βλέπουμε ἴσιο ἀπὸ μακριά!..

(Γελαίει). Κι' από κοντά λοιπόν; Δεν πρέπει να βλέπουμε το έργο του κι' από κοντά; (Γελοῦν δλο).

Θράσης. (δυνατά). — Έγώ κι' από μακριά κι' από κοντά, τὸν Παρθενώνα τὸν βλέπω ἴσιο!

Μόρσιμος, στὸ Θράση. — Πάλι σὺ ἐδῶ; Θράση, θὰ μαστιγωθῆς!

Θράσης. — Κι' ἂν μαστιγωθῶ, νομίζεις πὼς θὰ στραβώσῃ ὁ Παρθενώνας;

Μόρσιμος. — Χάσου ἀπὸ δῶ! (Ὁ Θράσης κρῦβεται ἔκαστος ξαναφαίνεται).

Καρκίνος. — Πολὺ ὠραιότερο ἦταν τὸ παλιὸ Ἐκατόμπεδο! Σεμνό, λεπτό, ἀνάλογο καί... ἴσιο, ἴσιο! Αὐτοὶ ἔκαμαν ἓνα ναὸ τεράστιο, δυσανάλογο, παραφορτωμένο. Τόσα ἀγάλματα, τόσα ἀνάγλυφα, τόσες εἰκόνες! Καὶ χρυσάφια, κι' ἀσήμια, καὶ χρῆματα, καὶ πολυτίμιες πέτρες. Σπατάλη κι' ἀκαλασθησία! Χλιδὴ καὶ βαρβαρότη!

Φιλοκλῆς. — Ἡ ἐπο..ποποπο..χή, ἢ ἐποχή!.. Ἔτσι ἄρχισαν τώρα νὰ κάνουν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὰ σπίτια τους. Ἀνάγλυφα ἀπέξω, τοί... τοίτοιτοι... τοιχογραφίες ἀπὸ μέσα... (Δείχνει γύρω του). Νά, τὸ παλιὸ σπίτι τὸ ἀθηναϊκό, τὸ λιτό, τὸ σεμνό, τὸ τί... τιτι... τίμο!

Καρκίνος. — Τώρα θὰ κάμουν καὶ Προπύλαια...

Φιλοκλῆς. — Ἄς εἶναι κα...κακα κα...καλὰ τὰ χρέματα τῶν Συμμαχῶν. Βέβαια, πὼς θὰ φάνε πάλι οἱ φί...φιφιφι... φίλοι;

Καρκίνος. — Τί σπατάλη, θεοί, γὰ ἔργα, πὸν οἱ μεταγενέστεροι θὰ τὰ ἐξαφανίσουν ἀπὸ ἐντροπῆ!

Φιλοκλῆς, σηκώνεται, ρητορικά. — Κι' ὅμως αὐτὰ εἶναι τὸ σύνθημα τῆς πο...ποποπο...πολιτικῆς τους. «Ἔργα!.. Ἔργα!». Τί... τιτι...λογῆς

«ἔργα» καὶ μὲ πό...ποποπο...πόσα ἔξοδα; τοὺς εἶναι ἀδιάφορο! Ἀγαπητοί μου φίλοι, παραγνωρισμένοι καὶ πα...παπαπα... παραγνωρισμένοι. Ζοῦμε στὴ χειρότερη ἐποχὴ πὸν εἶδε ποτὲ ἢ πόλη μας, ἢ Ἑλλάδα κι' ὁ κόσμος. Κι' αἴτιος ὁ Πε...πεπεπε...Περικλῆς! (Κάθεται).

Μόρσιμος. — Τί καλὰ κάνουν ὅσοι φεύγουν ἀπὸ δῶ-πέρα, καὶ πάνε στὴ Σικελία, στὴ Μακεδονία...ἀκόμα καὶ στὸ Μεγάλο Βασιλεῖα!.. Ὅταν ἡ πατριδα εἶναι τόσο ἄδικη... Καὶ μένα μὲ προσκάλεσε ὁ Ἀρχέλαος. Θὰ πάω!

Θράσης, μόνος του. — Ποιὸς τὸν προσκάλεσε, λέει;.. Φαντασίες!

Φιλοκλῆς. — Αἴτιος ὁ Περικλῆς! Ἀλλὰ ποῦ...ποῦ ποῦ ποῦ... θὰ πάει; Ὁ Θεοῦ...θουθουθου...Θουκυδίδης κι' ἐγὼ νάμαστε καλὰ. Φτάνει νὰ μὴ μᾶς δολοφονήσῃ ὁ τύ...τυτυτυ...τύρανος (σιγώτερα), ὅπως ἐδολοφόνησε τὸν Ἐφιάλτη!

Θράσης, μὲ φρίκη. — Τί... (Δυνατά). Ἀφέντη, ἄς μαστιγωθῶ!

Μόρσιμος. — Πάλι σὺ ἐδῶ;

Θράσης, ἀκράτητος. — Πάλι, καὶ θὰ μιλήσω! Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ εἶναι ἢ λαμπρότερη ἀπ' ὅσες εἶδε ὁ Θράσης, πὸν εἶν' ἐβδομηντάρης, κι' ὁ κόσμος! Καὶ τὸν Ἐφιάλτη δὲν τὸν ἐδολοφόνησε ὁ Πεπεπεπεπε...!

Μόρσιμος, σηκώνεται μὲ θυμό. — Φτάνει!.. Φτάνει!.. Οὔτε λέξη πιά! Ἔξω, ἔξω, ἀνθαδέστατε! (Τὸν κυνηγᾷ. Ὁ Θράσης φεύγει ἀπὸ δεξιὰ καὶ δὲν ξαναγυρίζει.)

Φιλοκλῆς, σηκώνεται, ρητορικά. — Τὸν ἀκούσατε; Μόνον ἓνας Θρά... θραθραθρα...Θράσης μπορεῖ νὰ ὑπερασπίζεται τὸν τύραννο καὶ τὴν ἐποχὴ του! Ἐμεγάλωσε τὴν πόλη, ἀλλὰ ἐμίκρυνε τοὺς ἀνθρώπους τῆς! Αὐτὴ ἢ ἡγεμονία εἶναι ἀ...ααα...ἀδικία καὶ

διαφθορά! Καλύτερα πρῶτα πὸν εἵμαστε μι...μιμιμι...μικρότεροι, φτωχότεροι, ἀλλὰ χρηστοί! Ἡ ἡγεμονία σπρώχνει τώρα τὴν πόλη σ' ἓναν πό...ποποπο...πόλεμο πὸν θὰ τὴν καταστρέψῃ!.. Ἐκτὸς ἂν ἢ Ἀθηνᾶ φωτίσῃ τὸ λαὸ νάκούσῃ τὸ Θουκυδίδη! (Σιγώτερα). Ἀρκετά! Τώρα, Μό...μομομο...Μόρσιμε, εἶναι ὥρα νὰ σὲ ἀφήσουμε. Πάμε, Καρκίνε;

Καρκίνος. — Ναι. (Σηκώνεται).

Μόρσιμος, (Σκέπτεται). — Μὰ γιατί τόσο νορῆς;

Καρκίνος. — Γιατί ὅπου νᾶναι θάρρη ἓνας φίλος πὸν ἔχει κάτι νὰ σοῦ πεῖ.

Μόρσιμος. — Ποιὸς;

Καρκίνος. — Τὸν ξέρεις. Ὁ Ἀρχίας, ὁ μέγας γλύπτης, πὸν ἐθαύμασε τις προάλλες τὰ ἔργα του στὸ ἐργαστήρι του.

Φιλοκλῆς. — Πα...παπαπα... Παραγνωρισμένος κι' αὐτὸς καὶ παραγνωρισμένος, ὅπως σήμερα ὁ...οοο... ὅσοι ἔχουν ἀξία ἀληθινή.

Μόρσιμος. — Ὡ, πόσο θαυμάζω τὸν Ἀρχία! Πόσο λυπήθηκα πὸν δὲν ἦταν ἐκείνη τὴν ὥρα στὸ ἐργαστήρι του νὰ τὸν γνωρίσω καὶ πόσο χαίρω πού... Ἀλλὰ γιατί δὲν κάθεστε καὶ σεῖς; Εἶναι μυστικὸ αὐτὸ πὸν θὰ μοῦ πῆ;

Καρκίνος. — Ἔτσι φαίνεται. Θὰ μέναμε γὰ νὰ σοῦ τὸν παρουσιάσουμε, ἀλλὰ εἶναι περιττό. Κι' ἐπειδὴ καὶ μεῖς θέλουμε νὰ συναντήσουμε κάποιον πρὶν βραδυάση...

Μόρσιμος. — Καλὰ, δὲν σᾶς κρατῶ περισσότερο. Πηγαίνετε, καλοὶ μου φίλοι. Αὔριο, ἐλπίζω, νὰ τὰ ξαναποῦμε. Καλὴ τύχη! (Χαιρετιοῦνται. Τοὺς ξεβγάζει δεξιὰ, στέκεται λίγο στὸ ἀνοιγμα τοῦ διαδρόμου κι' ἔπειτα φωνάζει πρὸς τὰ

ἔξω αὐστηρά). Ἔλα δῶ σύ!.. ἔλα δῶ!..

Θράσης, ἔρχεται ἀπὸ δεξιὰ, ταπεινός: — Οὐρίστε, ἀφέντη!

Μόρσιμος, τὸν μιμῆται: — «Οὐρίστε, ἀφέντη!»... Ἰδὲς τὸν ὕφος!.. Θᾶλεγε κανεὶς πὼς εἶναι ὁ ταπεινότερος καὶ πιστότερος οἰκότης!.. Τί ἦταν πάλι τὰ σημερινὰ σου; δὲ μοῦ λὲς τί ἦταν;

Θράσης. — Συμπάθησέ με, ἀφέντη μου, μὰ δὲ μπορῶ νάκούω τὰ παράξενα ὅτε μπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ παραδέρνεις καὶ νὰ πικραίνεσαι ἄδικα!

Μόρσιμος. — Ἀδικα; Ἀδικο βρῖσκες ἐσὺ τὸν ἀγῶνα μου;

Θράσης. — Κύριέ μου, ἀφέντη μου χουσέ! Ξέρεις πὼς ἐγὼ σ' ἀγαπῶ σὺν παιδί μου!.. Αὐθαδιάζω, ἀλήθεια, καὶ παραπάνω καμμιά φορὰ, μὰ γιατί σἀγαπῶ καὶ θέλω τὸ καλὸ σου!

Μόρσιμος. — Δὲν ἔλειπε παρὰ νᾶθελος καὶ τὸ κακό μου! (Κάθεται καὶ σκύβει στὰ χεῖρόγραφα του).

Θράσης. — Μὴν ἀκούς αὐτοὺς τοὺς παλαβοὺς! Θὰ σὲ μπλέξουν σὲ καμμιά βρωμοδουλειὰ κι' ὕστερα θὰ χτυπᾶς τὸ κεφάλι σου!.. Ἐμένα νάκούς, ἐγὼ ξέρω, ἐγὼ βλέπω, πὸν σἀγαπῶ. Λοιπόν, ἄς τα, παρὰ τα! Ξέρεις γιατί παρασταίνουν τὰ ἔργα τῶν ἀλλοτῶν κι' ὄχι τὰ δικά σου; Γιατί ἐκεῖνα εἶναι καλύτερα! Ἀφοῦ σοῦ τὸ εἶπε πιά κι' ὁ Περικλῆς...

Μόρσιμος. — Ἀθηνᾶ! δίνε μου ὑπομονὴ νὰ τὸν ἀκούω! (Ξεφυλλίζει.)

(Ἔχει συχέχεια)

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

JULIUS ZERFASS

ΤΟ ΒΡΑΔΥΝΟ ΞΑΠΟΣΤΑΜΑ

Πού καιρός γὰ ρεμβασμους, γιὰ ὄνειροφαντασιές! Ποτέ της δὲ γνώρισε τέτοια μιὰ ζήση κι' αὐτή, σὰν τις ἄλλες...

Ποτέ της! Ὅλη ἡ ζωὴ της εἶχε κυλήσει πάνω σὲ τραχειὰ λιθάρια. Κι' ἀκόμη κυλοῦσε. Μιὰ πάνω μιὰ κάτω, ἀνάμεσα σὲ μεροδοῦλι καὶ ὕπνο, σὲ φουσκοθαλασσιὰ καὶ νηνευιά.

Καταπρωτὶ, ἀμοχαρὰ πὲς, ξυπνοῦσε μὲ τὴν κοκορολαλιὰ καὶ τὸ μουγκανητὸ τῶν πεινασμένων γελαιδιῶν: συνήθειο ἀπ' τὰ παιδικὰ της τὰ χρόνια. Ἀπ' τὰ ἐνιά τ' ἀδέσφια της ἦταν ἡ πιὸ μεγάλη καὶ παλιότερη στὴ δουλική. Δόδεκα χρόνια δούλα στὸ ἴδιο σπιτικό, ὥσπου τὴν παντρεύτηκε ὁ Χάννης Μάρτεν.

Τότες τὴν εἶπανε κι' αὐτὴ Κατερίνα Μάρτεν. Στὸν κόσμο ἔφερε ἐφτά ἀρσενικά κι' ἓνα κορίτσι. Τῆς ἀπόθαναν τὰ τέσσερα εὐτύς, κι' ἀπόμεινε μὲ τὰλλα. Ὁ χαμὸς τοῦ μοναδικοῦ της θηλυκοῦ πολὺ τὴν ἔθλιψε. Κάλλιο νὰ τῆς ἔπαιρνε ἀγόρι ὁ χάρος καὶ νὰ τῆς ἀφῆνε τὴ μοναχοκόρη. Μὰ πιὸ ἀπ' ὅλα; Ὡς ἐκεῖ δὲν πῆγαινε τὸ μυαλό της. Τέσσερα ἀρσενικά θέλουνε φροντίδα καὶ προσοχή. Γιατὶ τὸ ἀγόρι, πὰ νὰ πῆ, μήτε νογᾶ, μήτε καὶ πᾶνει λόγο εὐκόλα. Κι' ὅπου δὲν πέφτει λόγος, πέφτει κάτι ἄλλο πού δὲν ἀργεῖ νὰ φέρῃ προκοπή. Αὐτὸ τῶξερε καλὰ ἡ Κατερίνα Μάρτεν, μὰ πιὸ καλὰ ἀκόμη ὁ Χάννης. Ὅπου δὲν ἔφταναν τὰ λόγια κι' οἱ ἀχαμνὲς ξυλιὲς τῆς γυναίκας του, ἔμπαινε στὴ μέση ὁ Χάννης μὲ τίς γροθιές του. Φοβερὴ γροθιά πού ἅμα τὴν ἔβαζε σ' ἐνέργεια, ἔφερνε γρήγορη τάξη ἓνα γύρω.

Ὁ Χάννης Μάρτεν, δούλευε τὸ περισσότερο στὸ ἐργοστάσιο. Στὸ χωράφι ξόδευε λιγώτερο καιρό· ὅσον εἶχε. Μὲ τὸ μεροκάματο θὰ τὸ κατὰφερναν, μπορεῖ, νὰ ζοῦν ὅπως-ὅπως, ἂν δὲν ἦταν δηλαδὴ ἐκεῖνη ἡ ὑποθήκη πού πλάκωνε βραχνὰς τὸ φτωχικό τους καὶ πού τ' ἀδύνατα ἔπρεπε νὰ γίνουν δυνατά, καθὼς ἔλεγε ὁ ἄντρας, γιὰ νὰ βγῆ ἀπ' τὴ μέση. Νὰ σβύσει τὸ χρέος, νὰ λευτερωθῆ τὸ σπίτι: τ' ὄνειρο τοῦ Χάννης Μάρτεν. Τότες ἀγόρασε μιὰ γελάδα καὶ κάμποσα δεῦτερο ζᾶ. Πάχτωσε κι' ἓνα χωράφι γιὰ πατάτα καὶ σιτάρι. Ἡ πατάτα ἔφτανε κι' ὅλα, σχεδόν, μιὰ μισοχρονοιά τὴ φαμίλια. Ὅσο γιὰ τὸ σιτάρι, οὔτε λόγος πὼς θὰ τὸ πούλαγαν. Γιὰ κείνο τὸ χρέος βέβαια. Νὰ φύγῃ τὸ ἀφιλότιμο ἀπ' τὴ μέση. Νὰ πάρῃ ἀνάσα ἡ ψυχὴ τους.

Νὰ δουλεύῃ, ἔπρεπε τὸ λοιπόν, ἡ Κατερίνα, καὶ νὰ δουλεύῃ μὲ τὰ τέσσερά της. Ἔτσι μονάχα θ' ἄβγαινε ἡ δουλειά. Μὴ καὶ δὲν εἶχε ἓναν κόσμο ἀπὸ δούλη; Τὸ σπίτι νὰ ἦταν μονάχα, ἢ κι' ἓνα κηποῦλι, τὸ χωράφι κι' ὁ σταῦλος; Ὑστερα πάλι ἡ γῆς πού θ' ἄδινε, ἂν ἔδινε, ἦταν καὶ πέτρες γεμάτην κι' ἀσβόλια, καὶ μακρονή, πάνω σὲ πλαγιές. Πολὺ θὰ ἴδρωσαν οἱ Μάρτεν γιὰ νὰ φᾶνε τὸ μαζοῦρι της. Ὁ Χάννης δούλευε ἀπ' τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ. Πὼς νᾶκανε ἄλλωστε; Τὸ ἴδιο κι' ἡ Κατερίνα. Πὼς τὴ χαϊρόντανε τὴ γυναίκα του ὄντας τὴν ἔβλεπε, κατακαλόκαιρο, δυὸ ὥρες σχεδὸν νὰ ξεμε-

ρῶση, μὲ τὸ δρεπάνι στὸν ὄμο, νὰ σκαλώνῃ τὴν τραχειὰ ἀνηφόρα γιὰ τὸ χωράφι. Φυσικὰ πὼς καὶ τ' ἀγόρια ἔδωσαν χέρι μὰ τὸ περισσότερο βᾶρος ἔπεφτε στὸς ὄμους τῆς γυναίκας. Λύγισε κάτω ἀπ' αὐτὸ καὶ γογγύρα γέρασε. Ὁ,τι δὲν ἔκανε ἡ δουλειὰ τῶκανε ἡ ἀρρώστεια. Τὸ δρεπάνι τῆς ἦταν βαρὺ, τὸ ἄλμεγμα δύσκολο.

Ὁ ἄντρας παρηγοροῦσε: «Σὰν θὰ βγῆ τὸ χρέος θ' ἀνασάνουμε, ἐννοια σου!» Κι' ὥστόσο τὸ πράμα τράβασε σὲ μᾶκρος. Ἔβαζε μὲ τὸ νοῦ της ἡ Κατερίνα: γιατί δὲ μποροῦσε μαθὲς κι' αὐτὴ νὰ χαρῆ τὸν ἑαυτὸ της καθητὸ σ' ἓναν ἀπ' τοὺς πάγκους τοῦ κήπου, σὰν καὶ τόσες ἄλλες, πού μοναχὰ γιὰ τὸ νοικοκυριὸ τους εἶχανε νὰ σκεφτοῦνε καὶ τὸ πολὺ γιὰ τὸν κήπο, τὸ βελόνι καὶ τὴ βεγγερίτσα.

Ἀπ' τὰλλο μέρος, ὁ Χάννης Μάρτεν, ἔνοιωθε μέσα του δύναμη περισευομένη γιὰ δουλιές τῆς τσάπας κι' ὄχι γιὰ τέτοιες τοῦ σφυριοῦ. Δὲν τὴν ζώνανε διόλου τὴ δουλειὰ τῆς φάμπρικας. Τὰ παιδιά του δὲν θὰ δουλεύανε ποτές ἐκεῖ μέσα. Ἀγρότης σωστὸς δὲν ἦταν ἀκόμη, μὰ θὰ γινότανε. Τὸ κεφάλι του ἦταν σκληρὸ σὰν τὴ γροθιά του.

Μαζὶ μὲ τὸ παχτωτικό χωράφι πῆρε στὴ δημοπρασία κι' ἓνα ἄλλο κομματὶ σῖνορο, πού πολὺ τοῦ ἄρεσε. Χτήμα καταδικὸ του ἦταν μονάχα ἓνα ψιχάλι λειβάδι μὲ φρουτικά, πού τᾶχε πάρει ἀπὸ κοντὰ καὶ τὰ παράστεκε ὀλοχρονοῦς. Μετροῦσε τὴν κάθε μέρα τὰ μάτια καὶ τὰ φύτρα, λογαριάζοντας πάνω στὰ δάχτυλα τὰ χρόνια πού θ' ἄχε νὰ περμιένη ὡς πού νὰ φάη μαζοῦρι. Τῶξερε βέβαια πὼς τὴν πλέρια σοδεῖα δὲ θὰ τὴν ἔφτανε ποτές, μὰ τὰ παιδιόγκωνα θὰ βλογοῦσαν τὸνομά του. Εἶναι κάτι κι' αὐτὸ νὰ μὴ σὲ βρίζουν τὰ παιδιά σου.

Ἡ γυναίκα, ὅλα τοῦτα δὲν τᾶβλεπε μὲ καλὸ μάτι. Κάποια μέρα ὁ ἄντρας γύρισε ἀπ' τὸ ἐργοστάσιο κι' εἶπε: «Τὰ πέταξα ὅλα τὰ ψευτολόγια. Καὶ τώρα θὰ λυτρωθῆς καὶ σὺ λιγούλακι!» Ἀγόρασε ἀκόμη μιὰ γελάδα, ἓνα κάρρο κι' ἔγινε σωστὸς μικρονοικοκυρᾶκος. Ἔτσι καταπάστηκε σοβαρὰ μὲ τὴ γῆ. Σοῦχε μιὰν ὄρεξη κι' ἓνα πείσμα ἀπάνω στὴ δουλειά, πού ἡ Κατερίνα θέλοντας καὶ μὴ μπολιάστηκε ἀπ' τὸ ἴδιο μεράκι καὶ σεκοντάρει ἀπὸ πολὺ κοντὰ. Τὸ χωριάτικο αἶμα της τὸ ἄκουε νὰ σφυροκοπᾶ στὰ μπράτσα της. Τὶς Κυριακάδες τραβοῦσαν γιὰ τὸ χωράφι. Ξέμακρα, κι' ἀπ' τὸ ψήλωμα πάνω, σταματοῦσαν καὶ γυροφέρναν τὸ μάτι πάνω στὸ θρεμένο καρτὸ τους. Πλούσιος καὶ φαρδὺς τοὺς φάνταζεν ὁ κόσμος τέτοιες ὥρες.

Ὅμως πολὺ βαρεῖα ἦταν ἡ δουλειὰ γιὰ τὴ γυναίκα. Ὁ Χάννης, τὸ κατάλαβε καὶ πῆρε ἓνα μέρος ἀπάνω του. Σ' αὐτὴνε ἀπόμεινε τὸ σπίτι, ἀπόμεινε ὁ κήπος, τὰ παιδιά... Στὴν προσευχὴ της εὐκότανε κι' ὄλο εὐκότανε γιὰ μιὰ τόση δὰ λευτέρωση. Κοιμότανε ὕπνον ἀνήσυχο, ἐφιαλτικό, τὸν ὕπνο τοῦ σκοτωμένου ἀπ' τὸ μόχτο δουλευτῆ. Ὁ ἄντρας, τὴν τηροῦσε κάτι τέτοιες ὥρες κι' ἔβαζε μὲ τὸ νοῦ του πὼς θὰ τὴν χρειάζονταν μιὰ γυναίκα λιγώτερο ἀνήμπορη ἀπὸ δαῦτηνε πού τοῦδοσεν ἡ τύχη. «Ἐνα ζευγαράκι χρόνια νὰ μοῦ χαρίση ἀκόμη ὁ θεός, ἔλεγεν ὁ Χάννης, κι' ὅλα τελειώνουν».

Οἱ μέρες μεγάλωσαν, μεγάλωσε κι' ἡ δουλειά. Ἦρθεν ἐποχὴ πού

σπάνια πλάγιαζεν ή Κατερίνα. Κι' ήταν ανάγκη να ξεκουράζεται. Είδε, ο Μάρτεν, πώς αλλοιώτικα δὲ μπορούσε νὰ γίνη και πῆρε ἀπάνω του ὅλη τὴ δουλειά.

Σπίτι, σταῦλος και χωράφι ἦτανε τώρα δουλειὰ τοῦ ἀντρα. Ἄπ' τὸ κρεββάτι της τὸν χαιρούνηταν ή Κατερίνα νὰ σιγοῖζη τὸ σπίτι και νὰ νοιάζεται γιὰ τὰ παιδιὰ. Κι' ὅταν τῆς ἔδινε νὰ πῆ τὸ δυναμωτικό ζουμί, μὲ φαρισσηση τοῦ χἀιδεψε τὸ τραχὺ και ροζιάρικο χέρι. Ἔσκυβε τότες ὁ Χάννες και χἀιδοπορπάταε κι' αὐτὸς τὴν ἀπαλάμη στοῦ μαλλι τῆς γυναί-
κας του: «Θὰ δῆς, θὰ δῆς»...τῆς ἔλεγε.

Σὰν ἔγινε καλά, πῆγε νὰ δῆ τὴ γῆ τους και θάμασε μὲ τὴ δουλειὰ τοῦ ἀντρα της σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα. Τοῦτος δῶ, ὅλο κι' ἔνοιθε δύναμη, μὰ κι' ἡ γυναίκα σὰ νὰ μὴν αἰσιάνονταν πιά τὴν ἀλλοτινὴ ἔκεινη ἀνη-
μπόρια.

Ἦρθεν ἐποχὴ νὰ κοπῆ τὸ στάχυ. Μὲ τὸ δρεπάνι στοῦ χέρι δούλευε ξανά, ή Κατερίνα Μάρτεν. Ἡ μέρα εἶναι χρόνος γιὰ τὸ θεριστή. Τελεύ-
ει δύσκολα και βαρειά σὰν τὸ μολύβι. Ἄναμεισὸ σπορᾶς και σοδειᾶς ἔξερρο-
βάλλει τὸ πυρὸ κούτελο τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἄλλο κούτελο ἔρχεται ἔξοπισω, τὸ φθινόπωρο, χαρὰ ματιῶν και δροσιά.

Ἐβγῆκαν οἱ πατάτες, κουβαλήθηκαν σπῆτι και μπῆκαν στὴ γωνιά μὲ τὰ παντζῆρια. Ὁ Χάννες, ἔαναπάχτωσε γιὰ τὴν ἐρχόμενη χρονιά. Τότες πιά ή Κατερίνα τοῦ θύμισε πὼς αὐτὴ τουλάιστο τὰ πάτησε τὰ πενήντα της. Μὰ, ὁ Χάννες, εἶχε τὰ σχέδιά του κι' ἦτανε ὅσο ποτὲς λιγομίλητος. Εἶπε μονάχα: «ὁ χωριότης, ὕστερ' ἀπ' τὴ σοδειὰ πρέπει νὰ σκέφτεται τὴ σπορά».

Στὸν κῆπο ἦτανε, σὰν μίλησεν ἔτσι ὁ ἀντρας. Ὁ χινοποριάτικος ἥλι-
ος, ἔστεροδς χἀιδολογοῦσε τὶς ντάλιες. Σὰν τέλεψε τὸ θέρισμα, φύτεψαν, οἱ Μάρτεν, τὰ χειμωνικά λάχανα. Ὁ Χάννες, ζύγωσε τὴ γυναίκα του: «Συλ-
λογιέσαι βέβαια ξανά τὸν χειμῶνα...».

Ἐβαλλαν στὴν πάντα τὰ σύνεργα και κάθησαν στὸν πάγκο. Τὰ κι-
τρινοσμένα φύλλα χοροπηδοῦσαν στὰ πόδια τους. Ἐνα ἔλαφρὸ ρῖγος αἰ-
σιάνθηκε ή Κατερίνα νὰ διαπερνᾶ τὸ σῶμα της. Πῆγε κοντὰ στὸν ἀντρα, ὡς νὰ ζητοῦσε τὴ θαλπωρὴ του. «Θὰ κάνουμε και μεῖς σκολιάδα...πρέ-
πει», λέει ὁ Χάννες. Ἡ φωνὴ του εἶχε κάτι τὸ διαφορετικό, κάτι τὸ πιδ μαλακό. Αὐτὴ τὸν κῆταξε παρᾶξενα, ὡς νὰ μὴν ἔδινε πίστη στὰ λόγια του. Ἔστερα κι' οἱ δυὸ ἀπλωσαν τὸ βλέμμα πάνω στὴ γῆ τους κι' εἶπαν γι' αὐτὴ πὼς πολὺ ἀμῶρφη και θέριεψε. Μὰ, ή Κατερίνα, εἶχε τὸ χεῖλι ἔξερὸ σὰν φρύγανο και παγερό. Τὴν ἐπαύριο δὲν σηκώθηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι.

Τὰ οἶγη δυνάμωσαν, τὰ μάγουλά της ἀναψαν ἀπότομα. Τὴν τρίτη μέρα ἦρθεν ὁ γιατρός. Μίλησε γιὰ κρουολόγημα, πού θὰ περνοῦσε. Τὸ κα-
λοκαῖοι θᾶρχονταν ξανά χαρούμενο. Ὁ Χάννες, ὑποχέθηκε πιά τὴν κα-
θεβραδυνὴ κανονικὴ ἀνάπαση. Τὰ παιδιὰ τώρα δὰ θὰ προκόβανε πιότε-
ρο και πὼς στοῦ κακοῦ ὁ νοῦς της δὲν θᾶπερε νὰ πηγαῖνη, μὰ και θᾶ-
παινε πιά τὸ κορμί της ἀνάσα.

Ὅσοτὸς ὁ πῶτος ἀνέβαινε...

«Ἐξεψες, Χάννες... παραμίλαγε ή γυναίκα. Μὴ θερίζης τόσο γρή-

γορα... δὲ μπορῶ νὰ σὲ φτάσω... κόβουμαι...» Ὁ Χάννες Μάρτεν, κοίταξε τ' ἀγόρια του. Δὲν εἶπε λέξη γιὰ τὴν κατάσταση τῆς μάννας. Ἄξαφνα, σὰ νὰ συνῆρθε ή Κατερίνα. Τὰ ἄρρωστα χέρια της σάλεψαν ἔδῶ κι' ἔκει. Ἔψαχνε γιὰ κάτι. Ἄ, τώρα τὶς κρατοῦσε ὅσο μπορούσε πιδ σφιχτὰ τὶς ροζιάρικες παλάμες τοῦ Χάννες. Θαρρεῖς κι' ἀπ' αὐτὲς πάσχιζε νὰ κρατηθῆ στὴ ζωὴ. Τὸ μάτι της ἦταν μιά ἱκεσία. Ἔστερα πότε νὰ διακλῆνη σταυρὸ τ' ἀδύναμα μπρᾶτσα της, πότε νὰ τὰ τινάζη πρὸς τὴν ὄροφή, ὡς νὰ ζητοῦσε νὰ πιαστῆ ἀπ' τ' ἀόρατα νῆματα τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐνας ἥλιος χινοποριάτικος, ἀργὸς και κουρασμένος χαμήλωνε στοῦ δύσμα του. Τὸ φωτικό δωμάτιο τῆς ἄρρωστης γέμισε μὲ φέγγη παρδαλά. Μὲ σφιγμένη καρδιά κυττοῦσε, ὁ Μάρτεν, τὴ γυναίκα, πού πῆγαινε νὰ σβῆση μὲ τὸ ἀπόβραδο. Τότε μὲ τρεμάμενα χεῖλη βάλθηκε νὰ λήη τὸν ψαλμὸ του: «Ἐάν δὲ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιάς θανάτου, οὔ φοβηθήσομαι κακὰ ὅτι Σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ». Τὰ λόγια πνίγηκαν μὲς' στὸν ἐπιθανάτιο ρόγχο τῆς γυναί-
κας. Τὰ μάτια της ἔδοκαν μιά στερνὴ ἀναλαμπή. Ἐνας δυνατὸς σπασμὸς τίναξε τὸ κορμί της. Ἀνασηκώθηκε μὰ κι' ἔπεσε μὲ τὸ κεφάλι λοξά. Τὰ μάτια της βασιλέψαν μαζί μὲ τὸν ἥλιο τοῦ ἀπόβραδου.

Ἡ Κατερίνα Μάρτεν, ἦταν ἔκει δὰ ἀκίνητη, ἥρεμη και γλυκειά. Ἄναπαύταν.

Ὁ Χάννες, ἔσκυψε και τῆς ἔκλεισε τὰ μάτια. Ἔστερα ἔκλεισε τὸ παρᾶ-
θυρο και βγῆκε ἔξω ἀπ' τὸ δωμάτιο τῆς πεθαμένης. Τὸ ρολοῖ τοῦ τοῖχου μετροῦσε ἀκόμη τὸ χρόνο. Ὁ ἀντρας σήκωσε τὸ χέρι και σταμάτησε τὸ καμπανέλι του. Στὸ μάτι του κανένα δάκρυ δὲ φανερώθηκε. Τὸ στόμα του ἔμεινε κλειστό, ὅσο δὲν ἦταν ποτὲ στὴ ζωὴ του...

Μετάφρ. ἀπ' τὸ Γερμανικὸ: ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΤΑΞΙΔΙ

Φεύγω και στὸν πολὺδοο σὲ σκέπτομαι σταθμό,
Και μέσα στὰ σφυρίγματα τῶν τραίνων πού θεριεύουν...
Φεύγω και τὰ ἠλιόλουστα τοπεῖα πού περνῶ
Νοσταλγικά τὰ μάτια μου γιὰ σένα τὰ χἀιδεύουν.

Στὸ νοῦ μου τὴν εἰκόνα σου, κρατῶ κι' ἀναθυμούμαι
Δυὸ ντάλιες ἔπου σᾶρεσαν και λίγα γιασεμιά...
Τὰ δυὸ χεράκια πού ἀφιναν σιγὰ τὸ κέντημά τους
Και τὰ δυὸ μάτια πού κλειναν σῶνειράτα θαμπά.

Και πάντα λέω στοῦ δρόμο μου, ἄχ, πόσο θὰ διαρκέση,
αὐτὴ μας ή λιγὸχρονη σιωπὴ τοῦ χωρισμοῦ...
Ἄνθάκι τῆς τριανταφυλλιάς και μιᾶς ροδιᾶς μπουμπουκί
Πρόσμενε θᾶρθη γρήγορα τὸ φῶς τοῦ γυρισμοῦ.

ΓΕΩΡΓ. ΘΕΜ. ΜΑΛΤΕΖΟΣ

O UGO FOSCOLO

ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Ἀπὸ τῆ Storia della Letteratura Italiana τοῦ De Sanctis, πού πρωτόειδε τὸ φῶς στὴ Napoli τὸ 1870, μεταφέρουμε στὴ γλώσσα μας ἔδω, ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου ἰταλοέλληνα Foscolo.¹⁾ Ὁ Francesco De Sanctis (1838—83) εἶναι ἀναντίρροπα ἀπὸ τοὺς πειρὸν διὰ-σημοὺς κριτικοὺς τοῦ περασμένου αἰώνα, ὁ ἐγκαινιστὴς τῆς καθαρῆς λογοτεχνικῆς κριτικῆς (κατὰ τὴ φράση δὲ θυμᾶμαι καλὰ τίνος) καὶ ἄσκησε πολὺ μεγάλην ἐπίδραση στὴν πνευματικὴ κίνηση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ τόπου του. Τὸν εἶπανε—πολὺ πετυχημένα—Vico τῆς ἱστορίας τῆς λογοτεχνίας. Εἶναι ὁ οὐσιαστικὸς ἰδρυτὴς τῆς αισθητικῆς κριτικῆς στὴν Ἰταλία. Βαθὺς μελετητὴς, μὲ καὶ μεταφυσικὸς ἐρμηνευτὴς τῆς φιλολογίας, πού παρὰ τὸν πρὸ τῆς ἐποχῆς του σχολαστικισμὸ τῆς κριτικῆς, ἐτόλμησε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴ διαίσθηση, ἀναγνωρίζοντά της ἀπαράγραπτα δικαιώματα γιὰ τὴν ἀληθινὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐρμηνεία τῶν ἔργων. Τὸ ἔργο του θελήσανε νὰ κλονίσουν οἱ θετικιστὲς, μὰ στερεώθηκε καὶ ἐπιβλήθηκε ἀπὸ τὸ μαθητὴ του Benedetto Croce, γνωστότερον: αισθητικὸ, ἠθικολόγο, κριτικὸ, φιλόσοφο, ἱστορικὸ. Ἐδημιούργησε σχολή: τὴ Ντεσανκτιανὴ νὰ ποῦμε (De Sanctiana) τῆς ὁποίας σημερινὸς δυνατὸς ἐκπρόσωπος εἶναι ὁ Croce, καὶ—μὴ σὰς φανεῖ παράδοξο—ἐπιφανέστερος πρόδρομος ὁ δικαίος μας Foscolo. Ὁ τελευταῖος, φημισμένος ποιητὴς τῆς Ναπολεόντειας καὶ δημοκρατικῆς περιόδου, πρῶτος ἐξέτασε τὸ ἔργο τέχνης σὰν φαινόμενον ψυχολογικὸ καὶ ἐθεώρησε συντελεστὲς ἀπαραίτητους πρὸς κατανόησίν του, τὴν ἐξέταση τοῦ χαρακτήρα καὶ περιβάλλοντος τοῦ συγγραφέα. Δεῖγμα τῆς Κριτικῆς αὐτῆς Σχολῆς, ἡ πραγματικὰ ὑποδειγματικὴ ἀκόλουθη

1) «Τ' ὄνομα Foscolo εἶναι ἰταλικὸ ἢ παραμικρὴ αἰτία δὲν ὑπάρχει νὰ γράσεται μὲ «ω» (γνώμη τοῦ Ψυχολογίου γραμμὴν στὸ «Παναγιωρικὸν λεύκωμα Ζακύνθου» ἐκδ. Ἰονίου Ἀνθολογίας σὲ ὑποσημείωση ἀρθροῦ του σελ. 68). Νομίζω πὸς ἔδω ὁ Ψυχολογὸς εἶχε δίκιο. Δὲν πιστεύω ν' ἀπαιτεῖ τὴ γραφὴ, πού αὐτὸς καταδικάζει, κανένα σοβαρὸς γλωσσολογικὸς κανόνας, οὔτε ἄλλος νὰ ἐπιβάλλει τὴ μετατροπὴ τοῦ Ugo σὲ Οὔγος (πότε δηλ. μὲ ψιλὴ καὶ πότε μὲ δασεῖα). Ὁ ἐξελληνισμὸς τῶν ξένων ὀνομάτων παρουσιάζει ἄλλα, μεγαλύτερα—κατὰ τὴ γνώμην μου—ἀπὸ τὰ δοθογραφικὰ προβλήματα καὶ δυσκολίας. Καθαρευυσ ἀνοί—αὐτοὶ προπάντων—καὶ δημοτικιστὲς, κάμανε ἀγνωρίστα πρόσωπα καὶ τόπους. Δὲν ξέρω ἀλήθεια σύμφωνα μὲ πιά λογικὴ γράφονται ἑλληνικὰ π. χ. ὁ Clavier, Κλαβίριος ὁ Descartes, Κασιτέσιος καὶ Καρτέσιος, Faust, Φάουστο; καὶ Faustus, ὁ Goethe, Γοέθιος, Γοέθιος καὶ Γοθίος, ὁ Grillpazzer, Γριλλπίτσερρος, ὁ Hermann, Ἀρμένιος, Ἐρμαννος καὶ Ἐρμάνιος, ὁ Leibniz, Λεϊβνίτιος, ὁ Malherbe, Μαλέρβης, ὁ Chardon de la Rochette, Ροζέτιος, ὁ Schiller, Σίλλερρος, ὁ Shakespeare, Σακς(ι)σπιέρρος, Σαίξπηρρος, Σαίξπηρρος, Σέικσπιερρος, ὁ Viljoison, Βιλιοισόνιος, ὁ Vischer, Φίσχερρος, (καὶ ποῖο νὰ πῆς καὶ ποῖο ν' ἀφήσεις). Φαντασθῆτε τὴν τραγωδίαν, πού γίνεται ἀκόμα μὲ τὴν κλίση τῆς! Ἀπομένει στοὺς εἰδικούς νὰ μᾶς πούν τοὺς κανόνες, ἂν ὑπάρχουν, καὶ ἂν εἶναι δυνατὸν ν' ἀκολουθοῦν κανόνες τέτοιους αὐθαίρεσις. Ἐγὼ τουλάχιστο—καὶ ἔτσι μοῦ φαίνεται εἶναι τὸ σωστό—ἀφήνω ἐντελῶς ἀμετάβλητα τὰ ξένα ὀνόματα, τὰ γράφω δηλ. ὅπως ἀκριβῶς ἀπαντοῦν στὴ γλώσσα τους. Προκειμένου ὁμως νὰ χρησιμοποιήσωμεν ἑλληνικούς χαρακτήρας εἶναι προσιμότερον—καὶ θὰ πρότεινα τὴν καθιέρωση—στὸ προκειμένο, τῆς κατὰ προφορὰν, τῆς φωνητικῆς, καθὼς λέμε, γραφῆς.

ἀνάλυση τοῦ ἴδιου, ἀπὸ τὸ De Sanctis :

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Ἀφοῦ ἰδρῦθηκε ἡ ἔδωθε τῶν Ἄλλεων δημοκρατία,²⁾ κατὰ τὸν πρῶτον ἐκεῖνον ἐνθουσιασμὸ τῆς ἐλευθερίας, ὁ Monti³⁾ κατακρίθηκε γιὰ τὴ Basvilliana⁴⁾ του μὲ τὴν ἴδια μανίαν, πού εἶχε χειροκροτηθεῖ. Ἐνας νέος ἔγραψε τὴν ἀπολογία του. Ἡ τολμηρὴ πράξις ἄρρεσε καὶ ἔτσι ὁ νέος ἔμπαινε στὴ ζωὴ, ἀνάμεσα στὴ κοινὴν ἐχτίμησιν καὶ εὐνοίαν. Ὁμιλῶ γιὰ τὸν Ugo Foscolo, περασμένο ἀπὸ τὴ σχολὴ τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Dante,⁵⁾

2) 1797.

3) (Μὲ τὴ νέα μορφή πού ἔδωκα στὴ μελέτη, ἔχονα ἀπαραίτητη τὴν προσθήκην ὑποσημειώσεων γιὰ πρόσωπα καὶ πράγματα. Γιατί, εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἐμεῖς ἔδω ἀγνοοῦμε ὅχι πειὰ τὴν ἐνδιωφέρουσα σημερινή, μὰ καὶ τὴν σπουδαία κλασσικὴ Ἰταλικὴ λογοτεχνία, στὴν ὁποίαν ἐμαθήτησεν ἡ Ἰόνα Σχολή).

«Δικτάτωρ» τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῶν Ἰταλικῶν γραμμάτων. Ποιητὴς καὶ λογογράφος, πού ἔζησε τὸ 1754—828. Χαρακτηριστικὴ τῆς φήμης του εἶναι ἡ γνωστὴ φράση τοῦ δασκάλου τοῦ Σολωμοῦ ἐνθουσιασμένου ἀπὸ τὰ πρῶτα στιχογραφήματα τοῦ μαθητῆ του : «Tufarai dimenticare il nostro Monti». Ὁ Σολωμὸς προτοῦ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὴ γερμανικὴ φιλολογία, θεωροῦσε μεγαλύτερους ποιητὲς τῆς ἐποχῆς του : τὸν Monti—πρὸς τὸν ὁποῖο, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ Regaldi, ἔτρεφεν ἀληθινὴ λατρεία—καὶ τὸ Foscolo. Τοὺς εἶχε μάλιστα χάρι στὸ Μουστοξέυδη γνωρίσει καὶ προσωπικὰ στὸ Milano. καθὼς καὶ ἄλλες φιλολογικὲς προσοπικότητες. Στὸν Monti ἀφιέρωσε καὶ τὴν Α'. ποιητικὴ του συλλογὴ : «Rime improvvisate»—Corfu 1822. Εἶχανε μεγάλες σχέσεις καὶ φυσικὰ ἀνταλλάσσανε γνώμες γιὰ διάφορα θέματα τῆς φιλολογίας καὶ τέχνης. Κάποτε μάλιστα, σὲ μιὰ συζήτησίν του, διαφωνήσανε γιὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ στίχου τοῦ Α' ἄσματος τῆς Κόλασης. «Mi ripingenna la dove il sol tace» καὶ τότε εἶπε τὸ πολυθρόνητο : «Πρέπει πρῶτα μὲ δύναμιν νὰ συλλάβῃς ὁ νοῦς καὶ ἔπειτα ἡ καρδιὰ θερμὰ νὰ αισθανθῆι ὅ,τι ὁ νοῦς συνέλαβε», πού ἀποτελεῖ ἀξίωμα τῆς αισθητικῆς τοῦ Σολωμοῦ.

Ἡ τραγωδία του, «Ἀριστόδημος», εἶν' ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα ξένα ἔργα πού ἀνεβίστηκαν καὶ ἐπανεπιλημμένα μάλιστα στὴν Ἑλληνικὴ σκηνή. Ἐκυκλοφόρησε σὲ τρεῖς ἐκδόσεις, κατὰ μετάφραση Θεμ. Ἐλευθεριάδου.

Ἀριστόδημος, τραγωδία τοῦ περιφημοῦ Μόντη ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ. Ἐκ τῆς ὑπογραφίας Κ. Δημόδου καὶ Γ. Α. Μεγαλέους, ἐν Ἐρμουπόλει 1835, Ἀθήναι 1862 β, Σμύρνη 1879 γ.

4) Ἐπικὸν ποίημα, γραμμὸν σὲ τρίστιχα, πού διαβάστηκε πολὺ στὴν ἐποχὴ του. Ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸ φόνον (τὸν ἴδιον χρόνον 1793) τοῦ Γάλλου συγγραφέα καὶ διπλωμάτη Ba sville στὴ Ρώμη, ὅπου εἶχε πάει γιὰ δημοκρατικὴν προπαγάνδα, καυτηριάζει τὴ θανατικὴ ἐχτέλεση τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ' καὶ τοὺς παράγοντες καὶ ὑπερβολὰς τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασης.

5) Ὁ παγκόσμιος γνωστός Altissimo Poeta.—Ἡ ἐπόμενη Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία του, συγκεντρωμένη μὲ τόση δυσκολία, δὲν ξέρω ἂν εἶναι ἀκριβὴς καὶ πλήρης. Λείποντας ἡ εἰδικὴ Βιβλιογραφικὴ Ἰατρική, οὔτε χρόνος, οὔτε κόπος μᾶς ἐγγυώσεται γιὰ τὴν ἀριότητα τῆς βιβλιογραφίας ὁποιοῦδήποτε θέματος. Γιὰ τὴ βιβλιογραφία τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας βλ. ἄρθρον μου «Ἰδέα» τεύχος 14, Φεβρουάριος 1934.

Ἡ Κόλασις τοῦ Δάντου, ἐξελληνισθεῖσα ἐμμέτρος καὶ μὲ σημειώσεις ἐξηγητικὰς, ἱστορικὰς καὶ φιλολογικὰς ἀναπτυχθεῖσα κατὰ τὰ πρῶτα ἄσματα, ὑπὸ Παναγιώτη Βεργωτῆ, Κεφαλληνία 1865.—Ἡ Ε'. Ραγωδία τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου, ἑμμετρος μετάφρασις ὑπὸ Π. Βεργωτῆ, ἐν Κεφαλληνία 1875, Δευτέρια ἐκδοσις τοῦ Ε' ἄσματος τῆς Κολάσεως μὲ πρόλογον, ἔτος ; Τρίτη ἐκδοσις ἔτος ;—Θ. Ἀφεντούλη, ἐκδοσις τῆς Ἐπιτροπείας ἐπὶ τῶν μεταφράσεων τοῦ Δάντου τοῦ διαγωνίσματος Δ. Οἰκονόμου Ἀθῆναι 1873.—Γ. Ε. Ἀντωνιάδης, Ἡ Θεία Κομωδία, Ἀθῆναι 1875, 1881 β'.—Δάντου Ἀλιγέρου, τῆς Θείας Κομωδίας ἀποσπάσματα ὑπὸ Γ. Ε. Ἀντωνιάδου, Ἀθῆναι

κι' Alfieri. ⁶⁾ Ἡ Ἰταλία, ὅπως κι' ἄλλοτε, διαφιλονικιοῦταν ἀπὸ τοὺς Γάλλους

6) Ἰταλὸς τραγικὸς ποιητὴς (1749—803). Ὁ Alfieri ἔθεσε τὸ λογοτεχνικὸ του ἄλγος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς μεταρρυθμιστικῆς πολιτικῆς ἰδεολογίας του. Ἐπίστευε, ὅπως κι' ὁ Σίλλερ, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ μόνο τοῦ θεάτρο ποιοῦσε «ν' ἀναγεννῆσει καὶ ν' ἀνυψώσει ἐν τῇ ἀληθινῇ του θέσῃ ὅ,τι ὀνομάζουμε πνεῦμα τοῦ ἔθνους, νὰ ζυγνῆσει τὸ αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας καὶ νὰ φέρει νέο καὶ δροσερὸν ἀναβρασμὸ μὲς' ἐν τῷ αἵματι». Ἐκαμε τὸ θέατρο τοῦ σχολεῖο ὅπου ἐδίδασκε—ἐκήρυσσε εἶναι ἡ κυριολεξία—τὴν ἐλευθερίαν. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴ ἡ ἑλληνικὴ κοινότητα ζητοῦσε ἐν τῇ Ἑυρωπαϊκῇ διανοήσῃ καὶ φιλολογίᾳ τῆς μόρφωσός της. Ἡ μετάφρασις ἐνός ἔργου ἔδινε δικαιώματα ἐν τῷ τίτλῳ τοῦ λογίου. Γλωσσομαθεῖς μεταφράζανε ἐν τῇ γλώσσᾳ μας ὅ,τι ἐνόμιζαν καλὸ καὶ διδακτικόν. Καὶ τὸ ἔργο βέβαια τοῦ Alfieri, τόσο ἐξυπηρετικόν γιὰ τὸ τότε κοινόν μας, δὲν ἠμποροῦσε νὰ παραλειφθῆι. Ὑπάρχοντες οἱ ἀκόλουθος μεταφράσεις ἔργων του :

Alfieri Vittorio, *Ὁρέστης*, τραγωδία, συγγραφεὶσα παρὰ τοῦ Βίκτωρος Ἀλφιέρου, ἐκ τῆς Ἰταλικῆς μεταφρασεῖσας εἰς τὴν καθομιλουμένην ἡμῶν διάλεκτον καὶ δευτέρον τίποτις ἐκδοθεῖσα, διὰ συνδρομῆς τῶν φιλελλήνων καὶ φιλογενῶν, Κορφοὶ ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως 1825.—*Ὁ Ἀγαμέμνων*, τραγωδία Βικτωρίου Ἀλφιέρου, μεταφρασεῖσα εἰς τὴν ἀπλοελληνικὴν γλῶσσαν παρὰ Π. Π. Κορφοῦ, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως 1826.—*Ὁ Ἀγαμέμνων*, τραγωδία Βικτωρος Ἀλφιέρου μεταφρασεῖσα ὑπὸ Ἰωάννου Πετριζοπούλου, ἐν Κερκίρῳ ἐκ τῆς τυπογραφίας

1875 τυπ. Ἐρμού.—*Ὁ Ἄδης τοῦ Δάντου*, ἐξελληνισθεὶς ὑπὸ Π. Ι. Μ. Κεφαλληνία 1876.—Γ. Στρατήγη περὶ τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου, Ἀθήναι 1878 (τὸ πρῶτον φιλογικὸν ἔργο τοῦ κ. Στρατήγη, *διὰλεξις ἐπὶ τῇ φιλολογικῇ ἀνάγνωσιν «Βύρων»*, δὲν τὴν ἔχω ὑπ' ὄψην οὔτε βρίσκειται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μας.—Δάντου Ἀλφιέρου, θεία Κωμωδία. Μετάφρασις ἔμμετρος ὑπὸ Γεωργ. Ἐμμ. Ἀντωνιάδου, βραβευθεῖσα ἐν τῷ Οἴκονομείῳ Ἀγῶν, Ἀθήναι 1881 τυπ. Κ. Ἀντωνιάδου.—Τὰ παραδείσια τῆς Κολάσεως, Π. Βεργωτῆ, Ἀργαστὸν τυπογραφεῖον «Ἡ Ἥχώ» 1882.—Κ. Μουσοῦρου Ἡ θεία Κωμωδία, Ὁ Ἄδης Λονδίνον 1882, Τὸ καθαγέρσιον Λονδίνον 1884, Ὁ παράδεισιος Λονδίνον 1885.—Γ. Σ. Βουτινῶν—Δ. Χ. Σταυροπούλου, Ἡ θεία Κωμωδία τ. 3, Ἀθήναι 1894.—Ἀπαντὰ τὰ φιλολογικὰ Ἀλεξάνδρου Ρίζου τοῦ Ραγκοβῆ, ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ 1885 τ. ΙΒ'. Μετάφρασις, Δάντου Κόλασις σ. 5—180. Σημειώσεις ὅσαι ἐπαρκεῖς πρὸς κατάληψιν σελ. (181—220).—Φ. Παρασκευαΐδης, Τὸ μικρὸν ἐπιδοτήριον, ἦτοι ἀπάντησις πρὸς τὸν Γ. Ἐμμ. Ἀντωνιάδην τὸν ὑπερασπιστὴν τοῦ κριτοῦ τῶν μεταφράσεων τοῦ Δάντε, Θ. Ἀφεντούλη, ἐν Ἀθήναις 1875 τυπ. «Παρθενῶνος».—Φ. Παρασκευαΐδης, περὶ τοῦ Θ. Ἀφεντούλη ὡς κριτοῦ τῶν μεταφράσεων τοῦ Δάντου, ἐν Ἀθήναις 1875 τυπ. «Παρθενῶνος».—Ι. Ραζῆ, ἐπιχειρήσεις ἐπὶ τῶν ἀσμάτων τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου ἐξελληνισθέντων ὑπὸ τοῦ Π. Βεργωτῆ καὶ Π. Μαυροκεφάλου, ἐν Κεφαλληνία 1881 τυπ. «Ἡ Ἥχώ».

Μελέται ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Δάντου Ἀλλιγγιέρη ὑπὸ Ν. Σταύρου, Κέρκυρα 1883 ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ὁ Κοραΐς».—Ὁ Παράδεισιος εἰκονογραφημένος μετὰ προλόγου Κωστῆ Παλαμά, Ἀθήναι ἄ. ἔ. ἔκδ. Ι. Ν. Σιδέρη.—Τὸ καθαγέρσιον εἰκονογραφημένον μετὰ προλόγου Κωστῆ Παλαμά, Ἀθήναι ἄ. ἔ. ἔκδ. Ι. Ν. Σιδέρη.—Ἡ Κόλασις, ἔμμετρον μετάφρασις καὶ σχόλια Γ. Καλοσγούρου, Ἀθήναι 1923 ἔκδ. Ἐλευθεροδότης.—Ἡ θεία Κωμωδία Μετὰφρ. Κώστα Καιροφύλα τ. Α'. Κόλασις ἔκδ. «Ἀγκυρα», ἐν Ἀθήναις 1917.—Θεία Κωμωδία : Καθαγέρσιον μετὰφρ. Κ. Καιροφύλα ἔκδ. «Ἀγκυρα», Ἀθήναι ἄ. ἔ. ἔκδ. Ἡ Θεία Κωμωδία : Ὁ Παράδεισιος Μετὰφρ. Κ. Καιροφύλα ἔκδ. οἴκου «Ἀγκυρα», Ἀθήναι ἄ. ἔ., οἴκου Ι. Ν. Σιδέρη Ἀθήναι ἄ. ἔ.—Γερασίου Σταταλά, Ἀνθόδοξον ἀπὸ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἰταλίας, Μετάφρασις, ἐκδοτῆς Ι. Ν. Σιδέρη, Ἀθήναι, Θεία Κωμωδία Κόλασις Ἄσμα V σ. 11—16.—Πέντε τραγοῦδια, ἀπὸ τῶν Παράδεισιος τοῦ Ντάντε, μετάφρασις ἔμμετρον Χρ. Σταταλά, ἐκδοσὴ Ζέργγα Ἀθήναι 1932.—Δάντι, Ἡ Θεία Κωμωδία ἐπὶ Ἑλληνικὰ ἀπὸ τὸν Ν. Καζαντζάκη ἐκδοσὴ «Κύκλος», Ἀθήναι 1934 (τυπώνεται).—Ἄνδρᾶ Λασκαράτου, Κόλασις τοῦ Dante (ἀνέκδοτον χειρόγραφον).

λους καὶ τοὺς Γερμανοὺς. Ἡ ἱστορία ξαναγεννοῦσεν, ἀλλὰ μὲ ἄλλες ἀφορμὰς. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ γὰρ ἐδαφικὰ δικαιώματα. Ἡ δίψα τῆς κατὰ χτησις καὶ τῆς ἐπιρροῆς, κρυβόταν πίσω ἀπὸ εὐγενικώτερα μοτίβα. Κυκλοφοροῦσαν καινούριες ἰδέες. Οἱ μὲν ἐφάρναζαν ἐλευθερίαν κι' ἀνεξαρτησίαν ἐθνικὴν πίσω ἀπὸ τὴν μαγιονέτταν τοῦ ὑπῆρχεν ὁ Voltaire καὶ Rousseau ⁷⁾. Οἱ ἄλλοι, κηρυγμένοι πρῶτα τοῦ Πάπα ὑποστηρικτῆς κι' ἀνακαινιστῆς τῶν παλιῶν, τώρα ὑποσχόνταν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν κι' ἀνεξαρτησίαν. Οἱ ἰδέες περνοῦσαν ἀπὸ τοὺς στρατιώτας καὶ προχωροῦσαν ὡς τὰ ταπεινότερα στρώματα τῆς κοινωνίας. Θεορβώδης προπαγάνδα, πού κατάφερε σὲ λίγα χρόνια ὅ,τι θ' ἀπαιτοῦσεν, δλόκληρον αἰῶνα. Ὁ Ἰταλικὸς λαὸς ἐσυνταράχθη. Δημιουργηθήκανε νέα συμφέροντα, ἄλλες ἀνάγκες, διαφορετικὰ ἔθιμα. Κι' ὅταν ὑστερὰ ἀπὸ τὸ 1815 ⁸⁾ φάνηκε πὼς ὅλα εἶχανε πάρει τὴν πρώτην τοὺς ὄψην, κάτω ἀπ' αὐτὴν τὴν παλιὰ ἐπιφάνειαν ἀνάβραζεν ἕνας λαὸς βαθεῖα μεταμορφωμένος ἀπὸ ἕνα νέο πνεῦμα, πού εἶχεν, ὅσο νὰ ἰκανοποιηθῆι, σὰν τὸ ἡφαίστειον, τὴν περιοδικὴν ἐκρήξειν.

Τὰ μεγάλα αὐτὰ γεγονότα προλάβανε τὴν Ἰταλίαν ἄωρον κι' ἀνέτοιμη. Δὲν εἶχεν ἀκόμα σχηματίσει ἐθνικὸ πνεῦμα, νέα προσωπικότητα, συνείδησιν τοῦ ἑαυτοῦ τῆς. Ὁ ἥλιος μόλις ἀχτιδοβολοῦσε τὰ ψηλὰ βουνά. Μεταξὺ τῶν ἀσπῶν τῆς προηγμένης τάξεως συναντοῦσε μιὰ σύγχυσις καινούριον καὶ παλιῶν ἰδεῶν, τίποτα τὸ λαγαρόν καὶ ξεκαθαρισμένον, τόλμης καὶ οὐτοπίης ἀνακατωμένες μὲ προλήψεις καὶ βαρβαρότητες. Δὲν εἶχαν δημιουργηθῆι ἐπεισόδια ἱκανὰ νὰ ἐξάψουν τὰ πάθη καὶ μεταμορφώσουν τοὺς χαρακτῆρες. Ἔνοι πρὸς κάθε πρωτοβουλίαν, περιμένανε τὰ πάντα ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἢ τοὺς ἔξένους. Ἀφοῦ ἔγιναν ἐλεύθεροι καὶ δημοκράτες, χωρὶς νὰ τ' ἀξίζουν, μέιναν ἀκοινοῦθῶντας τοὺς ἐλευθερωτῆς τοὺς σὰν ἐγκάθετοι, βαλμένοι νὰ χτυποῦν τὰ χέρια καὶ νὰ κἀνουν ὑποκλίσεις ἐπὶ τοῦ μεγάλου πατρῶνος. ⁹⁾ Κι' ὅταν ἀφοῦ πέρασε ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος, ὁ πατρῶνος ἀπόχτησεν ἰδιοτροπία κι' ἐπῆρε στάση καταχτητῆ κι' ἐπιδρομῆς, ἄρχισεν ἡ γκρίνια καὶ ἀπογοήτευσιν.

Οἱ ΓΑΛΛΟΙ ΣΤΗΝ ἸΤΑΛΙΑ.—ΤΟ ΜΙΛΑΝΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ.—Ἡ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗ ΝΑΡΟΛΙ.—Οἱ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ.

Τὰ περὶ ἐνεργὰ μέρη αὐτῶν τῶν γεγονότων, σταθῆκανε ἡ Napoli καὶ τὸ Milano, ὅπου οἱ νέες ἰδέες εἶχαν ἐμφανισθῆι περὶ ζωνῆς. Ἡ Napoli,

7) Οἱ Γάλλοι φιλόσοφοι ἐπὶ ἔργα τῶν ὁποίων καθὼς καὶ τοῦ Montesquieu, Vico, Humboldt, Herbart, Waitr, Bastian) βρισκονται οἱ πρῶτες ἀρχὲς τῆς *κοινωνικῆς ψυχολογίας*, διαβασθήκανε κι' ἐπηρεάσανε ἀρκετὰ τὴν διανοήσιν καὶ συντέλεσαν ἐν τῇ ἐθνικῇ ἀνάστασι, τῆς Ἰταλίας.

8) Μὲ τὴν παλιννόρθωσιν τῶν παλαιῶν δεσποτειῶν.

9) Ἐνοεῖ τὸν Ναπολέοντα.

τῆς Κυβερνήσεως 1827.—*Ὁ Ὁρέστης*, τραγωδία ὑπὸ Βικτωρος Ἀλφιέρου μεταφρασεῖσα ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ἔκδοσις τρίτη, Σμύρνη, ἐκ τῆς Ἰωνικῆς τυπογραφίας 1836.—*Ἀγαμέμνων*, τραγωδία τοῦ Βικτωρος Ἀλφιέρου εἰς πέντε πράξεις διηρημένη, μεταφρασεῖσα ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ὑπὸ Ι. Δ. Μ.—Β. Ἀλφιέρου, *Σαοῦλ*, τραγωδία πρόλογος καὶ μετάφρασις Γεωργίου Καλοσγούρου, ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἐλευθεροδότης» ἐν Ἀθήναις 1921.

ἀφευ̅ ἐγκαθίδρουσε δημοκρατία κι' ἐγκαταλείφτηκε λίγο μετά στον ἑαυτό της, ἀλόχτησε, σὲ λίγους μῆνες, τὴν ἐποποιΐα της. Εὐτυχημένοι ἔσεεις Pagano, Cirillo, Conforti, Manthoné, πού σὰς ἔσπεψε ἡ ἀγγλὴν μὲ ἀθάνατο φωτοστέφανο! Ὁ θάνατός τους ἀΐζει περισσότερο κι' ἀπὸ τὰ βιβλία κι' ἀφήκεν ἀνεξάλειπτην ἐντύπωση σ' ὅλο τὸ βασίλειο. Τὴν κορμάλα ξεφύγανε μερικοὶ πατριῶτες, πού καταφύγανε στὸ Milano καὶ μεταξύ ἄλλων ὁ Cusco, ¹⁰⁾ πού διηγήθηκε τὰ σφάλματα καὶ τὶς δόξες τῆς λιγύχρονης δημοκρατίας, μὲ δξύτητα ἀκονισμένη ἀπὸ τὴν πεῖρα τῆν πολιτικῆ. Τὸ Milano ἔγινεν ἐντευχτήριο τῶν πειὸ ἐνδοξῶν πατριωτῶν. Ὁ Metastasio ¹¹⁾

10) Πολιτικὸς καὶ συγγραφέας (1776—823).

11) Ποιητὴς 1698—782). Τέλος πάντων εἶναι ἀναμφισβήτητὴ ἡ σχέση, πού πρόπει νὰ μελετηθεῖ, τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ τὸ Ἴταλικὸ γράμμα. Σήμερα ἐθεώρησα ἀναγκαῖο καὶ καλὸ νὰ παραθέσω τὶς μεταφράσεις, ἀγνωστες σχεδόν, πού ἔγιναν ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν συγγραφέων πού ἀναφέρονται σ' αὐτὴ τὴ μελέτη. Εἶναι ἄλλοστε καὶ ἀπὸ τὶς πρώτες, νὰ πούμε, λογοτεχνικὲς στὴ γλῶσσα μας. Στὰ καταφύγια τοῦ Ἑλληνισμοῦ, Ὁδησοῦ καὶ Βουκουρέστι, ὅπου προπαρασκευάστηκεν ὁ ἀπελευθερωτικὸς ἄγων ἐχρησιμοποιήθηκε—πολὺ καλὰ—κοὶ τὸ θέατρο γιὰ τὸ σκοπὸν αὐτό, κι' ἰδρύθησαν οἱ πρώτες ἑλληνικὲς σκηνές. Ἀνάμεσα στὰ ἔργα πού ἐπρωτοδιδάχθησαν ἦταν μεταφράσεις ἀπὸ τὰ Ἴταλικά κατὰ τὴν παρατιθέμενην ἱστορικὴ μαρτυρία: «...Οἱ ἐνταῦθα Γραικοί, ὅσοι μάλιστα εὐμοίρησαν γνώσεις εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, εἶναι πολλὰ φίλοι τοῦ θεάτρον· ἀλλ' ἐπιθύμουν πάντοτε νὰ ἀκουσθῆ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἡ πάτριος ἡμῶν γλῶσσα· ἔκαμαν λοιπὸν ἀρχὴν πρὸς τριῶν ἐνιαυτῶν νὰ παριστάνωσι κάποτε μεταφράσεις ἐκ τοῦ Ἴταλικοῦ εἰς τὴν λαλομένην γλῶσσαν μας». (Ἀπὸ «ἐπιστολὴν ἐξ Ὁδησοῦ Κ. Μ. Κούμα πρὸς Κ. Οἰκοδόμου» *Ἐρμῆς ὁ λόγιος* 1817—604—7 μὲ ἀφορμὴ τὴν παράστασιν στίς 25 καὶ 27—11—1817 τοῦ *Θεμιστοκλέους* τοῦ Matastasio. Ἄλλα ἔργα του σὲ μετάφραση ἔχομε:

Τραγωδία Μεταστασίου, ὑπὸ Θωμᾶ Ροδιού, ἐν Βενετία 1819.—Τραγωδία τοῦ Σινιόρ Ἀμπάτε Πέτρου Μεταστασίου, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἴταλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν διάλεκτον, βιβλίον Α—Β'. Ἐνετία 1779 α, 1805 β.—Ὁ Ἀχιλλεύς ἐν Σκύρῳ, δρᾶμα τοῦ κυρίου Ἀββᾶ Μεταστασίου μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἴταλικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν φράσιν μετὰ στιχογραφίας. Βιέννη 1794.—Ὁ Θεμιστοκλῆς, ὄπερα, ἥτοι δρᾶμα ἠρωϊκόν, τοῦ κυρίου Μεταστασίου, Καισαρικῶ ποιητοῦ, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἴταλικῆς παρὰ τοῦ κυρίου ν. πρῶτον ἐκδοθεῖσα δαπάνη καὶ ἐπιμελεία Πολυζῶν Λαμπανιζιώτη τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, 1796, ἐν Βιέννῃ.—Τὰ Ὀλύμπια, δρᾶμα τοῦ Ἀββᾶ Μεταστασίου τοῦ Ἴταλοῦ, μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἡμετέραν διάλεκτον (ὑπὸ Ρήγα Βελεστινίῃ) Βιέννη 1797 α, Ὁφένη 1815 β, Μόσχα 1820 γ.—Τραγωδία τοῦ Σινιόρ Ἀμπάτε, Πέτρου Μεταστασίου, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἴταλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν διάλεκτον, Ἐνετίσιν 1806.—Ὁ Ρογζιέρδος, εἶτε ἡ ἠρωϊκὴ του εὐγνωμοσύνη· δρᾶμα ἠρωϊκόν τοῦ κυρίου Ἀββᾶ Μεταστασίου Καισαρικῶ ποιητοῦ, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἴταλικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν φράσιν μετὰ στιχογραφίας παρὰ Κωνσταντίνου Ἀμηρᾶ ἐκ Σμύρνης, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1807.—Δρᾶμα Μεταστασίου, ἐπιγραφόμενον *Δημήτριος* μεταφρασθὲν καὶ ἤδη εἰς τὴν καθομιλουμένην ἑλληνικὴν διάλεκτον μετάντων καὶ ἄλλων ποιημάτων, Βιέννη 1817.—Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν Πέρσαις, τραγωδία ἐν τρισὶ πράξεσι ἐκ τοῦ Ἴταλιστοῦ δράματος τοῦ Ἀββᾶ Μεταστασίου ἐν δεκαπεντασυλλάβῳ μέτρῳ ἐλευθέρας μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Ρουσιᾶδου καὶ τὸ πρῶτον τύπος ἐκδοθεῖσα Βιέννη 1833.—Ἡ Ἀναγνώρισις τοῦ Ἰωσήφ καὶ ὁ Ἡρακλῆς πρὸ τῶν δύο ὁδῶν, δρᾶματα, μεταφρασθέντα ἐκ τοῦ Ἴταλικοῦ τὸ μὲν ἐμμέτρως, τὸ δὲ πεζῶς καὶ ἐμμέτρως ὑπὸ Π. Ματαράγκα Ἀθήναι 1830.—Ἰωᾶς, δρᾶμα Μεταστασίου εἰς μέρη δύο μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἴταλικοῦ ὑπὸ Π. Ματαράγκα.—Ὁ Λεβιάτης μᾶς παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι: «Ὁ Καντοῦνης θιασώτης καὶ αὐτὸς τοῦ Μεταστασίου κατέγινεν εἰς τὴν μετάφρασιν, ἐμμέτρως ἐννοεῖται τῶν πλείστον δραματικῶν ἔργων καὶ λυρικῶν τοῦ Μεταστασίου, ἀλλὰ δὲν ἐτυπώθησαν, οὐδ' οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, κατέχουσιν αὐτά, ἀλλ' εἰς χεῖρας διαφόρων κείνται. (Ποιητικὸς Ἀνθῶν τ. Β'. σ. 832).

κι' ὁ Goldoni, ¹²⁾ ὁ Filangieri ¹³⁾ καὶ Beccaria ¹⁴⁾ εἶναι πεθαμένοι ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια.

(Ἔχει συνέχεια)

Α. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

12) Κομωδιογράφος, ἀναμορφωτὴς τῆς Ἴταλικῆς κομωδίας (1707—93). Γνωστὸς στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰ ἔργα του: Ὁ Καφενὲς, μετάφρ. ὑπὸ Σπυρ. Βλαντῆ Βενετία 1791.—Καφενεῖον, κομωδία Γολδόνη, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Σπ. Βλαντῆ, ἐν Βενετία 1795, 1805 β'.—Καφενεῖον, κομωδία Καρόλου Γολδόνη, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ἴταλικοῦ ὑπὸ Μάρκου Ἀνδρεάδου Ἀθήναι 1861.—Ὁ Δεισιδαίμων ἀποκτητῆς τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ αἱ διχόνοια πενθερᾶς καὶ νόμφης, κομωδία τοῦ κυρίου Κάρλου Γολδόνη, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἴταλικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν φράσιν. Νῦν πρῶτον τύπος ἐκδοθεῖσα, δαπάνη κι' ἐπιμελεία Πολυζῶν Λαμπανιζιώτη, Βιέννη 1791.—Ἡ ἀρετὴ τῆς Παμέλας, κομωδία τοῦ κ. Καρόλου Γολδόνη, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἴταλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν φράσιν, ἐν Βενετία παρὰ Νικολάφ Γλυκεῖ καὶ Πάνφω Θεοδοσίῳ 1806.—Παμέλα Ὑπανδρος, κομωδία Καρόλου Γολδόνη, νῦν πρῶτον μεταγλωττισθεῖσα παρὰ Φραγκίσκου Βαρέ καὶ ἐπιθεωρηθεῖσα παρὰ Σπυρ. Βλαντῆ, Βενετία 1817.—Ἡ Πατρικὴ Ἀγάπη ἢ Ἡ Εὐγνώμων δούλη, καὶ ἡ Πανοῦργος Χήρα, κομωδία τοῦ κυρίου Καρόλου Γολδόνη, ἐκ τοῦ Ἴταλικοῦ μεταφρασθεῖσα παρὰ Μηκοῦς Σακελλαρίου, Βιέννη 1818.—Αἱ ἐκλεκτότεραι κομωδίαί τοῦ Καρόλου Γολδόνη, μεταφρασθεῖσαι παρὰ τοῦ πρῶτον ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ι. Καρατζᾶ τ. Α—Β'. ἐν Ναυπλίῳ 1834, Ἀθήναι 1838.—Ἡ Λοκοντιέρα, κομωδία εἰς πράξεις τρεῖς, μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἴταλικοῦ ὑπὸ Ν. Ποριώτη, Ἀθήναι 1903 ἐκδ. Γ. Φέξη «Βιβλιοθήκη Θεατρικῆ» ἐπιμελεία Ν. Λάσκαρη ἀρ. 46.

13) Συγγραφέας (1752—83). Τὸ ἀξιόλογον ἔργον του: Scienza della Legislazione (Ἡ Ἐπιστήμη τοῦ νομοθετεῖν) ἐπηρέασε τὴν οἰκονομικὴ καὶ δημοσιονομικὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἰταλίας.

14) Beccaria Bonesana (1738—94). Ἴταλὸς ποινικολόγος καὶ φιλόσοφος· ἐπηρεασμένος ἀπὸ τοὺς Rousseau, Montesquieu καὶ τὶς ἀνθρωπιστικὰς κατευθύνσεις τῆς ἐποχῆς του, ἔγραψε νέος, οὔτε 30 ἐτῶν, τὸ ἔργον πού τὸν ἔκανε διάσημο: Dei delitti e delle pene. Εἶναι μεταφρασμένο σὲ πολλὰς γλώσσας (γνωστὲς 22) καθὼς καὶ στὰ Ἑλληνικά ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο μεγάλο διδάσκαλο Κοραῆ μὲ τὸν τίτλον: *Περὶ Ἀδικημάτων καὶ Ποινῶν* καὶ βγήκε σὲ 3 ἐκδόσεις 1802 α, 1823 β, 1842 γ. Ἔχω ὑπ' ὄψη μου τὴ β'. *Βεκκαρίου, Περὶ ἀδικημάτων καὶ ποινῶν*, μεταφρασμένον ἀπὸ τὴν Ἴταλικὴν γλῶσσαν. Δευτέρα ἐκδοσις, διορθωμένη καὶ αἰζημένη μὲ σημειώσεις καὶ πίνακα στοιχειῶν εἰς τὴν ὁποίαν ἐπροσέθη καὶ τὸ παμοιοῦτον τῆς πρὸς τὸν μεταφραστὴν ἐπιστολῆς τοῦ *Μορελέττου*. Ἐν Παρισίοις ἐκ τῆς τυπογραφίας Φιρμίνου Διδότου πατρὸς καὶ υἱῶν 1823.

ΣΤΕΡΝΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Θέ μου εἶν' ὁ δρόμος μακρυνὸς καὶ γὼ εἶμαι κουρασμένος,
—Ὡ πόσο ἐγίνηκε βαρὺς τῆς νιότης μου ὁ σταυρὸς—
Μὲ ἀπέλειπεν ἡ ἀπαντοχὴ κι' ἡ ἐλπίδα καὶ τὸ σθένος
Καὶ μόνο ἐντός μου ἀνθεὶ γοερά πιά ὁ τελευταῖος λυγμός.

Θέ μου τόση ἐγκατάλειψη; γιὰ μὲ ποῦ εἶν' ἡ στοργὴ σου;
Ἐστέρησαν τῆς χάρις σου οἱ κρουνοί;
Χαοτικὰ ἐκυκλώσανε σκοτάδια μιᾶς Ἀβύσσου
Τὴ βρυκολακισμένη μου ψυχὴ τὴ σκοτεινὴ.

Θέ μου τώρα ποῦ ὁ πόνος μου σὰν ἄγρια καταγιγίδα
μαδὰ μιᾶς νέας ἀγάπης τὸν ἀνθῶ,
Κάνε στὴν καλοκαιρινῇ βραδυᾷ νὰ λυτρωθῶ,
ντυμένως τὴν πραῦντικὴ τοῦ θάνατου ἀλουργίδα.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ

ΤΑ ΝΕΑ ΤΑΛΕΝΤΑ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΙΗΤΡΙΑ

Τὸ «Ξεκίνημα» δὲν εἶναι περιοδικὸ κλίμας. Ἄν ἦταν τέτοιο, δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ βγαίη καὶ νὰ προσθέτῃ ἕνα ἀκόμη νούμερο στὰ κυκλοφοροῦντα «φιλολογικὰ» περιοδικά. Εἶναι ἕνα περιοδικό, πὸν νοιώθει τὴν πλατύτερη ἀποστολὴ του μέσα σὲ τούτη τὴν ἐποχὴ τῆς παρακμῆς, πὸν πιέζει καὶ ἀγωνίζεται νὰ πιῆξῃ κάθε πνευματικὴ μὸς ἀνάταση. Γι' αὐτό, καὶ ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐκδόσεως του ἦταν ν' ἀναζητήσῃ καὶ νὰ παρουσιάσῃ τὰ νέα ταλέντα, ἐκεῖνα πὸν ὑποσχόντουσαν, καὶ πὸν γιὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο λόγο δὲν μπορούσαν νὰ ἐκδηλωθοῦν, παραμερίζοντας κάθε ὑπολογισμό καὶ κάθε ἰδιοτέλεια.

Ἔτσι, ἀπὸ τὸ πρῶτο φύλλο του ἴσαμε τὸ σημερινό, φιλοξένησε μέσα στὶς σελίδες του τοὺς καλλίτερους νέους λογοτέχνες μας, τοὺς πῖο ἀντιπροσωπευτικούς τεχνίτες τῆς γενιάς μας.

Σήμερα, μὲ ξεχωριστὴ χαρὰ, παρουσιάζει μιὰν ἀκόμη νέα ποιήτρια, τὴ Ριῶν Μιγάδη, ἕνα κορίτσι μὲ πλούσιο ταλέντο καὶ μὲ ρωμαλέα ἐμπνευση, πὸν οἱ στίχοι τῆς ὑπόσχονται μιὰν ἀνώτερη ποιητικὴ ἐξέλιξη.

Τὰ τραγούδια τῆς πὸν δημοσιεύουμε καὶ πὸν ξεχωρίσαμε ἀπ' τὴν τελευταία πλοῖα συναρμολογία τῶν νέων πὸν στάλθηκε στὸ περιοδικό, φανερώνουν τὴ δημιουργικὴ πνοή, τῆς, τὴ γόνιμη ἐμπνευσί τῆς καὶ τὸ πηγαῖο αἰσθημά τῆς. Ἀκόμα διαπνέονται ἀπὸ ἕναν ἀνώτερο παλμὸ καὶ κλείνουν στὸ βάθος τοὺς κἀτι ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη ὁδὸν καὶ τὸν σπαραγμό.

Δημοσιεύουμε τοὺς στίχους τῆς, πιστεύοντας ὅτι ἡ νέα ποιήτρια θὰ δικαιώσῃ τὶς προσδοκίες μας.

ν. α.

ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ

Κρύα καὶ παγωμένη ἢ κάμαρη ἢ πλατεῖα
παντοῦ καὶ ἔλουθε γκριζὰ μοναξιά
ἀτέλειωτα σπαταίνει

στοὺς τοίχους, στὶς εἰκόνες, στὰ βιβλία.

Κ' ἢ πλήξη, βουδὴ καὶ ἀσήκωτη,

τ' ἀρρωστημένα μάτια μου βραβαίνει.

Σ' ἔλο μου τὸ κορμί μὲ ἄρρωστη νέκρα,

μέσ' τὴν ψυχὴ μου ἢ ἐκμηδένιση

καὶ ὁ στοχασμὸς μου νερούλος.

Δυὸ χαρωπὰ τριαντάφυλλα, καὶ αὐτὰ

γείρανε πρὶν τὴν ὥρα τους καὶ μαραθῆκαν

στὸ πράσινο ἀνθογυάλι.

Τὰ χέρια ἀπλώνω καὶ ζητάω!

Ζητάω χνῶτο ἀνθρώπινο

καὶ ἄς ἦταν βρώμικο, ἐχθρικό!

Κανείς! ψυχὴ!

Μόνη γροικῶ

Καθὼς βραδυάζει, νὰ γελοῦν ἔξω στὸ δρόμο!

Ἡράκλειο

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τὰ ρόδα τῆς μορφῆς σου μαραθῆκαν,
τ' ἀνέγγιχτα μελαχροινὰ σου χέρια,
τὰ μάτια σου, πὸν φέγγαν σὰν ἀστέρια
μὲ τῆς ζωῆς τὸ βουρκο λερωθῆκαν.

Τὸ στόμα σου, δὲν εἶναι πιά παρθένο·
τ' ἀγορασμένα τὰ φιλιὰ μιᾶς ἄλλης
μέσα στὴ νύχτα σῆσαν τῆς κραιπάλης
ἔ, τι ἄγιο σοῦχε ἢ νιότη χαρισμένο.

Ἥλπιζα πὸς τουλάχιστο ἢ ψυχὴ σου
θαπόμεινε καλὴ, λευκὴ, παρθένα,
Ἔ! τὴν ψυχὴ, πὸν ἐλάτρεψα σὲ σένα!

Μ' ἀλλοίμονο, καὶ αὐτὴ, σὰν τὸ κορμί σου,
σὰν σίμωσα γεμάτη ἀγάπης γλύκα,
στὰ χαμηλά, σερνάμενη τὴ βρῆκα.

ΡΙΡΗ ΜΙΓΑΔΗ

ΜΙΧ. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ

ΤΟ ΣΚΥΛΛΙ

Τὸ σκεφτόταν ἀπὸ καιρὸ: Θάγραφε ἕνα γράμμα στὴν Ἀμερικὴ, στὸν Πέτρο, τὸν ἀδελφὸ του, καὶ θὰ τοῦ ξιστοροῦσε ὅλη τὴν κατάστασή του καὶ ὅλους τοὺς καῦμούς του. Τί καὶ ἂν κάποτε εἶχανε μαλλώσει; Δὲν μπορούσε αὐτὸς νὰ μὴν τὸν συμπονήσῃ. Στὸ κάτω-κάτω ἀδέρφια ἦτανε! Ἔχει γούστο!

Ἔχι νὰκοῦν κάθε μέρα τῆς βροσιᾶς κείνης τῆς στρίγγλας! Ἄμ καλλίτερα νὰ πέθαινε, τέτοια μαυροζωὴ τί φέλαγε!

Σκοῦπισε μὲ τὴν παλάμη του τὰ δάκρυα πούχαν πλημμυρίσει τὰ μεγάλα μάτια του, καὶ ἀφέθηκε στὶς ὄνειροπολήσεις του.

Ξαφνικά, πετάχτηκε ἀπάνω σὰ ζεματισμένος. Ἡ βαρεῖα φωνὴ τῆς Μούργκας ἀκούστηκε ἀπὸ μέσα.

— Ἀμέσως, τῆς ἀποκρίθηκε καὶ ἔτρεξε μουρμουρίζοντας καὶ βλαστημῶντας.

Κεῖνη, μόλις τὸν εἶδε, τὸν ρώτησε ἂν ἔβγαλε τὸ σκυλλί.

— Τὸβγαλα, τῆς ἀποκρίθηκε θυμωμένα.

— Τί; πέντε λεφτά; Ἄ, νὰ σοῦ πῶ, Χρῆστο, ἐγὼ σὲ λυπήθηκα ποῦ σουνα καὶ σὺ κάποτε νοικοκύρης καὶ ἀπὸ ψυχικό σὲ πῆρα κοντὰ μου! Ἄντε λοιπὸν καὶ πήγαινε νὰ σεριανίσης τὸ σκυλλί. Ἐμπρός!

Βουβάθηκε! Πῆρε τὴν ἀλυσίδα καὶ τράβηξε δίχως νὰ πῆ λέξη. Τὸ σκυλλί μόλις τὸν εἶδε ἔτρεξε κοντὰ του σειῶντας τὴν οὐρὰ του.

Τοῦδωσε μιὰ κλωτσιά. Κεῖνο οὐρλιασε.

— Σκασμός, βρομὸσκυλλο! Τοῦπε, καὶ σήκωσε τὴν ἀλυσίδα, ἔτοιμος νὰ τὸ ξαναχτυπήσῃ.

Τὸ σκυλλί μαζεῦτηκε στὴ γωνιά του καὶ τὸν κύτταξε φοβισμένα. Τοῦ πέρασε τὴν ἀλυσίδα στὸ λαιμὸ καὶ ἴδουσε μὲ βάρβαρο τρόπο.

— Κακὸ πὸν μὲ βρῆκε! σκέφτονταν στὸ δρόμο. Νὰ γίνω σκλάβος τοῦ σκυλλιοῦ! Κι' ὅσο τὸβλεπε, τόσο θυμῶνε περισσότερο. Ἐννοιοθε στὴν ψυχή του ἕνα ἄγριο μῖσος γι' αὐτὸ τὸ ἄκακο ζωντανό, σὰ νᾶτανε ἐκεῖνο ἢ αἰτία τῆς δυστυχίας του. Καὶ ὅταν τὸ χτυποῦσε αἰσθανόνταν μιὰν ἀνείπωτη χαρὰ νὰ τοῦ πλημμυράσῃ τὰ στήθεια. Λὲς καὶ μ' αὐτὸ ξεπλήρωνε ὅλες τῆς προσβολῆς πὸν τοῦκανε ἢ ἀφέντρα του!

Ἐσὸς, ἔφτασε στὸ πάρκο πὸν συνήθιζε νὰ πηγαίνει. Κάθησε σ' ἕνα παγκάκι καὶ ἄφησε τὸ κουρασμένο του βλέμμα ν' ἀγκαλιάσῃ τὴ γύρω πρσιανάδα.

Τ' ἀνοιξιὰτικο ἀγέρι φουσοῦσε σκορπῶντας τῶν πεύκων τὴ μυρωδιά. Ἀνάσανε μ' ἀνακούφιση. Ἐννοιοθε πὸς κείνη τὴ στιγμή εἶχε ξαναγεννηθῆ. Ἐλυσε τὸ σκυλλί καὶ τ' ἄφησε νὰ φύγῃ. Δὲν τὸν ἔνοιαξε ποῦ θὰ πήγαινε. Ἐνα πράγμα μόνον ποθοῦσε: Αὐτὸ τὸ κακορρίζικο ζωντανὸ νᾶναι μακριὰ του!

Κεῖνο ἔκανε μιὰ βόλτα καὶ ἦρθε νὰ κάτῃ δίπλα του.

— Βρομὸσκυλλο, δὲν ἔχεις σκοπὸ νὰ μ' ἀφήσης ἤσυχο; καὶ τοῦδωσε

μιὰ γερή κλωστιά.

Τὸ σκυλλὶ μάζεψε τὴν οὐρὰ στὰ σκέλια του κι' ἄρχισε νὰν τοῦ γλύφῃ τὰ χέρια.

Τὸ χτύπησε μὲ τὴν ἄλυσσίδα. Κεῖνο δισταχτικὰ ἄρχισε νὰ φεύγῃ.

— Ἀμαρτίες ποὺ πληρώνω, σκεφτόταν!

Ἄθελα τὰ μάτια του πέσανε σ' ἓνα ζευγάρι, ποὺ χαμογελώντας περνοῦσε ἀπὸ μπροστά του.

— Νά, ψιθύρισε, οἱ εὐτυχημένοι! Σχῶρα με θεέ μου, μὰ πολλὲς φορὲς εἶσαι ἄδικος! Καὶ κύτταξε ψηλὰ τὸν οὐρανό. Ὑστερὰ ρίχτηκε στὴ συλλογὴ:

Ἀλήθεια, τί νᾶλεγε ὁ ἀδερφός του σὰν θάπερνε τὸ γράμμα; τάχα νὰ τὸν λυπότανε ἢ νὰ ἀδιαφοροῦσε;

Ἐνα ἄλλο ζευγαράκι ἦρθε καὶ κάθησε στὸν ἀντικρυνὸ πάγκο. Αὐτὸ τὸν ἔκανε νὰ θυμώσει. Δὲν ἤθελε πιά νὰ βλέπῃ μπροστά του κόσμο.

Σηκώθηκε καὶ φώναξε τὸ σκυλλί.

Ἐκεῖνο ἦρθε τρεχάτο. Τοῦ πέρασε τὴν ἄλυσσίδα καὶ ξεκίνησαν βιαστικά.

* * *

Τὸ γράμμα τοῦ ἀδερφοῦ του δὲ χόρταινε νὰν τὸ διαβάζῃ! Μαζὶ μὲ τὰ λεπτὰ ποὺ τοῦστελνε, τοῦγραφε γιὰ τὰ χρόνια του ποὺ πέρασαν μικροί, τὰ παίχνιδια τους, τὶς τρέλλες τους, καὶ ὕστερὰ τὸ μάλλωμά τους γιὰ κείνη τὴ βρωμιάρια τὴν Ἐλένη, ποὺ τὸν εἶχε ξετρολλάνει καὶ τὸν ἔκανε νὰ πάρῃ τὰ μάτια του νὰ φύγῃ. Κι' ἀκόμα ἓνα σωρὸ ἄλλα πράγματα καὶ στὸ τέλος, πὼς μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία θὰν τοῦστελνε τὰ ναῦλα του νὰ πάη κοντὰ του.

Μέσα στὸν ἐνθουσιασμό του ξέχασε τὴ Μούργκαϊνα καὶ τὸ σκυλλί της: Χόρευε, πήδαγε, κι' ὅλη τὴν ὥρα μονολογοῦσε:

— Ἄχ, νὰ μὴν τὸ συλλογιστῶ τόσον καιρό! Τὸ ξεροκέφαλό μου τ' ἄχρηστο!...

Τοῦ κάκου προσπαθοῦσε, ἡ Μαριάννα, ἡ ὑπηρέτρια, νὰ τὸν ξαναφέρῃ στὰ λογικά του φοβερίζοντάς τον πὼς θὰ ξυπνοῦσε τὴν κυρὰ. Κεῖνος τὸ χαβᾶ του. Πῆγε χειρονομώντας καὶ ξεφωνίζοντας ὄξω ἀπ' τὴν κάμαρὰ της.

Ἀναπάντεχα, ἡ κακομούτσουνη γορὰ βρέθηκε μπροστά του. Τὸν κύτταξε μ' ἐκπληξὴ καὶ μὲ κακία μαζὶ.

— Ἐβγαλες τὸ σκυλλί;

— Ὁχι, τῆς ἀποκριθῆκε μὲ σταθερὴ φωνή.

— Τί; ξαφνιάστηκε. Τολ...

— Ὁχι, κυρὰ μου, τὴ διέκοψε. Ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμὴ εἶμαι ἐλεύθερος! Σὰν κάποτε, σὰν πρῶτα!

Ἡ γορὰ πρώτη φορὰ τὸν ἄκουγε νὰ τῆς μιλάῃ ἔτσι.

— Πῆγαινε τοῦ ξανάπε προσταχτικὰ.

Κάτι θέλησε νὰ προσέτῃ μὰ δὲν τὸν ἄφησε.

Ἐσκυψε τὸ κεφάλι του καὶ ξαναπῆγε στὴ θέσῃ του.

Τὸ σκυλλὶ μόλις τὸν εἶδε ἔτρεξε, ὅπως πάντα κοντὰ του. Τοῦδωσε μιὰ κλωτσιὰ καὶ τὸ κύλησε ἀνάποδα. Ἐπειτα τοῦπιασε τὴ μουσοῦδα του γιὰ νὰ μὴ φωνάξῃ. Ἐκεῖνο ἄρχισε νὰ τοῦ κουνάῃ τὴν οὐρὰ συγοκλαίνοντας.

Τὸ λυπήθηκε.

— Ἐλα, Νόρμα, νὰ βγοῦμε.

Καὶ τοῦ πέρασε τὴν ἄλυσσίδα στὸ λαιμό.

Στὸ δρόμο ὁ θυμὸς ξαναμεγάλωσε.

Ἄ, τὴ σκρόφα! Ἔτσι λοιπόν;

Συνηθισμένος ὅπως ἦταν νὰ διατάζεται, ξέχασε ἀμέσως τὸ γράμμα τοῦ ἀδερφοῦ του καὶ τὴ λίγη εὐτυχία ποὺ τοῦχε φέρεῖ.

Ἄφησε τὸ συλλογισμό του νὰ πλανιέται καὶ χαμογέλασε χαϊρέκακα. Περνώντας ἀπὸνα χασάπικο ἀγόρασε ἓνα κομμάτι κρέας. Ἐπειτα γύρισε καὶ κύτταξε τὸ σκυλλί παράξενα.

Ἐκεῖνο κουνώντας τὴν οὐρὰ του τοῦγλυψε τὰ χέρια.

Μιὰ στιγμὴ ὅπως πήγαινε, ἔσκυψε, πῆρε ἓνα γυαλὶ ποὺ βρέθηκε μπροστά του καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του.

* * *

Ὅταν ἡ Μαριάννα τοῦ ετοίμασε τὸ μπογαλάκι του, ἔφυγε χωρὶς νὰ μὴ λίσῃ σὲ κανένα. Βγῆκε στὸ δρόμο κι' ἀνάπνευσε ἐλεύθερα.

Σφουρίζοντας, τράβηξε γιὰ τὸ καινούργιο του δωμάτιο, ποὺ ἀπὸ μέρες εἶχε βρῆ στὸ σπίτι μιᾶς φτωχιάς οἰκογενείας.

Ἐτοιμάζονταν νὰ χτυπήσῃ τὴν πόρτα, ὅταν τὰ λυπητερὰ οὐρολιάσματα τοῦ σκυλλιοῦ τὸν κάρφωσαν στὴ θέσῃ του. Γύρισε τρομαγμένος καὶ εἶδε πίσω του τὸ σκυλλί, ποὺ βγάζοντας ἀπ' τὸ στόμα του ἀφροὺς ξαπλώθηκε δίπλα του.

Στάθηκε συλλογισμένος καὶ κύτταξε τὰ μάτια τοῦ σκυλλιοῦ ποὺ εἶχαν ἀρχίσει νὰ γυαλίζουν.

Θέλησε νὰ τὸ διώξῃ. Μὰ κείνο οὐρλιαξε λυπημένα καὶ τοῦ σπάρραξε τὴν ψυχὴ.

Ἀσυναίσθητα ἔσκυψε καὶ γιὰ πρώτη φορὰ τὸ χάιδεψε.

— Νόρμα...

Τὸ σκυλλὶ ἀνασηκώθηκε καὶ τὸν κύτταξε παραπονιάρικα. Ὑστερὰ ξανάπεσε κι' ἄρχισε νὰ σπαράζῃ.

Δίχως νὰ ξερῇ τί κάνει παράτησε τὰ ροῦχα του κάτω καὶ τ' ἀγκάλιασε.

— Νόρμα...

Τὸ σκυλλὶ στήλωσε πάνω τὰ γυαλένια του μάτια, σπάρραξε λίγο ἀκόμα κι' ἔβγαλε ἓναν αἱματίνο ἀφρὸ ἀπ' τὸ στόμα του.

Κατάλαβε πὼς φόφησε καὶ τὸν κυρίεψε ἡ λύπη κι' ὁ φόβος. Ἀγωνιοῦσε. Ἡ γορὰ θὰ τὸν ἔστειλε φυλακὴ. Ἐπρεπε γὰτὶ νὰ κἀνῃ, νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ σκυλλί.

Χτύπησε βιαστικὰ νὰ τ' ἀνοίξουν.

Ἡ σκεβρὴ πόρτα ἔτριξε καὶ προβάλλε τὸ κεφάλι τῆς σπητονοικοκυρᾶς του.

—Κυροῦλα, τῆς εἶπε. Τὸ δωμάτιο θὰν τὸ πιάσω. Ἄλλὰ τί χάλια εἶναι αὐτά; Ἐδῶ ἀπ' ὄξω εἶναι ἓνα σκυλλί ψόφιο!

—Ἐλα Παναγιά μου, σταυροκοπήθηκε ἡ γρηά. Τί ναι τοῦτο!

—Δῶσε μου, ἂν ἔχῃς μιὰ τσάπα. Θὰ τὸ χωνιάσω πὺδ πέρα. Καὶ προστεισε γελῶντας:

—Βλέπεις, φροντίζω κι' ἐγὼ γιὰ τὴν ὑγεία τῆς γειτονιάς μας!

Πῆρε τὴν τσάπα κι' ἔδουρε παρήμερα τὸ σκυλλί, σ' ἓνα χέροσ χωράφι. Ἐσκαψε ἓνα λάκκο καὶ τῶχωσε. Ὑστερα πάτησε καλά τὸ χῶμα.

—Δόξα σοι ὁ θεός! ψιθύρισε, σὰν τελείωσε. Ἐξένοιασα!

Κάθησε ἀντικρύ, σ' ἓνα ὀρόσημο, γιὰ νὰ ξεκουραστῆ, ὅταν τὰ μάτια του πέσανε σ' ἓνα κομμάτι ἀλυσίδας ποῦβγαίνε ὄξω ἀπ' τὸ λάκκο.

Ταραχτήκε. Σηκώθηκε ἀπ' τ' ὀρόσημο καὶ βροθήκε πάνω ἀπ' τὸ λάκκο. Θέλησε νὰ κόψη, νὰ σπάσῃ τὴν ἀλυσίδα καὶ τὴν τραβήξε μ' ὄλη του τὴ δύναμη.

Τὸ χῶμα ἀνοιξε, καὶ μαζί ξεπετάχτηκε καὶ τὸ κεφάλι τοῦ σκυλλιοῦ. Ἦτανε γιομάτο χῶματι καὶ τὰ γυαλένια του μάτια εἶχανε στηλωθῆ ἀπάνω του! Τοῦ φάνηκε πὺς τὸν κυττούσανε μὲ τὴν ἴδια ἀκόμα ἱεσσία!

Καὶ τότε, βλέποντας ἔτσι τὸν καθημερινὸ κι' ἀχώριστο σύντροφό του, ἔνοιωσε μέσα του σὰν κάτι νάσπασε. Κάτι εἶχε φύγει ἀπ' αὐτὸν ἀγύριστα. Στράφηκε στὸ δρόμο τὸν χωραφιῶν κι' ἄρχισε νὰ τρέχῃ, σὰν νὰν τὸν κυνηγοῦσαν, στὸν ξερὸ κάμπο...

ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ

ΑΙΩΝΙΟΙ ΠΟΘΟΙ

Ἀκίνητοι μπροστὰ στὴν παραλία,
νοσταλγικά κυττάζουμε τὰ πλοῖα
ποῦ φεύγουνε γιὰ χῶρες μακρινές,
ἢ ἀφηρημένοι μπρὸς στὰ γκριζὰ
[τραῖνα
ξεχνιόμαστε· κι' ἄς φεύγουνε στὰ
[ξένα,
γιὰ κάποιες πολιτείες φωτεινές.

(Φεύγουν τὰ πλοῖα, χάνονται τὰ
[τραῖνα,
καὶ ἔμεις, ἄσημα ὄντα, ξεχασμένα
καιροῦς σὲ μιὰν ἀτόμερη γωνιά,
σηκώνοντας ἀδιάφορα τοὺς ὤμους
πλανιόμαστε στοὺς σκονισμένους δρό-
[μους,
μικροί, μέσ' στὴ μεγάλην ἐρημιά.)

Κι' ὡστόσο, καρτεροῦμε, καρτεροῦμε
πὺς μιὰν ὠραία αὐγὴ καὶ μεῖς θὰ
[βροῦμε
τὸ πλοῖο γιὰ τὸ ταξίδι τῆς χαρᾶς,
ποῦ ἀπ' τῆ θαθεῖαν ὀμίχλη θὰ μᾶς
[φέρει
στοῦ ἥλιου καὶ στῆς ἀνοιξῆς τὰ μέ-
[ρη,
συντρίμια, περασμένης συμφορᾶς.

ΜΗΝΑΣ ΔΗΜΑΚΗΣ

Α. ΑΡΓΗ

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

—Θυμᾶσαι;

Μιὰ μέρα ἦρθα καὶ σὲ ἦρα μὲ ξέπλεκα μαλλιά ἐμπρὸς στὸν καθρέφτη.

Πὺς νὰ ξεχάσω τὸ ἀπαλὸ κυμάτισμα ποῦ ἔκαμαν ἐπάνω στοὺς ὤμους σου! Πὺς νὰ λησμονήσω τὴν ξανθιά ἐκείνη θάλασσα, ποῦ ἀπλωνότανε ἐπάνω ἀπὸ τὸ γλυκὸ σου μουτράκι καὶ μὲ χιλια δυὸ νάζια κι' ἄλλες τόσες ὀμορφιές ξεψυχούσε στὶς πλάτες σου!

Θυμᾶμαι. Δὲν μπόρεσα νὰ κρατηθῶ καὶ σοῦ εἶπα παρακλητικὰ νὰ μοῦ χαιρίσης μιὰ τρίχα ἀπὸ τὰ μαλλάκια σου.

Τί θὰ τινέ κάνω, μὲ ρώτησες, χωρὶς νὰ σηκώσης τὰ μάτια ἀπὸ τὸν καθρέφτη, κι' ἐγὼ, ποῦ ζῶ μὲ ὄνειρα καὶ παραμῦθια, σοῦ διηγήθηκα κάτι σὰν παραμῦθι.

—Τὸ θυμᾶσαι; Μὰ ποῦ νὰ θυμᾶσαι σὺ τέτοια πράγματα, ἀφοῦ καὶ τόσους ὄρκους ποῦ μοῦκάνες τοὺς ἔχνας, τοὺς ἔχασες γιὰ πάντα!

«Μιὰ φορὰ ἦταν ἓνας χρυσακός, τεχνίτης ξακουσμένος. Οἱ καθὼς πρέπει κυρίες τοῦ καιροῦ, καλὴ ὥρα σὰν καὶ σένα, ἤξεραν τὸνομά του καὶ τὸ ἐργαστήρι του. Μὰ τόσο τεχνικὰ φιλοδούλευε τὸ μάλαμα, τὸ ἀσημι, τὰ διαμάντια, τὰ μαργαριτάρια, ποῦ θαρροῦσες, πὺς δὲν ἦταν δουλειὰ ἀνθρώπινου χεριοῦ καὶ μυαλοῦ, ποῦ ὑποψιαζόσουν, μὴν ὁ τεχνίτης αὐτὸς εἶχε πιάσει πολλὰς φιλιές μὲ τὸν δαίμονα αὐτόν, ποῦ λατρεύετε σεῖς οἱ γυναῖκες ἐμπρὸς στὸν καθρέφτη σας κι' αὐτὸς κατέβαινε νύχτα στὸ ἐργαστήρι του καὶ φιλοδούλευε τὸ μάλαμα, τὸ ἀσημι, τὰ διαμάντια καὶ τὰ μαργαριτάρια.

Μὲ καιρὸ τὸ ὄνομα τοῦ χρυσακοῦ αὐτοῦ ἔφτασε καὶ σ' αὐτάκια μιᾶς ῥηγοπούλας τόσο ὀμορφῆς, ποῦ δὲν τῆς χρειαζόντουσαν στολίδια καὶ πετράδια. Μὰ ἦταν γυναικίκα κι' αὐτὴ καὶ φώναξε τὸν χρυσακὸ στὸ παλάτι καὶ τοῦ εἶπε.

—Ἐμαθα πὺς εἶσαι ἓνας πολὺ καλὸς τεχνίτης, πὺς στὴν φιλοδουλειὰ κανεῖς δὲ σοῦ παραβγαίνει. Θὰ σοῦ δώσω μιὰ τρίχα ἀπὸ τὰ μαλλιά μου καὶ θὰ μοῦ κάνῃς μ' αὐτὴν ἓνα στολίδι. Μὴ λυπηθῆς τὸ μάλαμα καὶ τὰ διαμάντια.

Καὶ τραβήξε μιὰ τρίχα ἀπὸ τὰ μαλλάκια τῆς καὶ τοῦ τὴν ἔδωσε».

—Θυμᾶσαι;

Ἐδῶ μὲ σταμάτησες καὶ μὲ ρώτησες τί μαλλιά εἶχεν ἡ ῥηγοπούλα κι' ἐγὼ γιὰ νὰ σὲ κολακέψω σοῦ εἶπα, πὺς ἦταν σὰν τὰ δικὰ σου κι' εὐχαριστήθηκες.

«Πῆρε τὴν τρίχα ὁ χρυσακὸς καὶ πήγε στὸ ἐργαστήρι του. Μέρησ καὶ νύχτες συλλογίστηκε, μέρησ καὶ νύχτες δούλεψε καὶ μιὰν αὐγὴ σηκώθηκε καὶ πήγε στὸ παλάτι μὲ τὸ στολίδι μαζί. Μὲ λαχτάρια ἡ ῥηγοπούλα ἀνοίξε τὸ βελουδένιο κουτάκι κι' ἔβγαλε τὸ στολίδι.

Ἔνα κλαδάκι κι' ἀπάνω στό κλαδάκι δυό πουλάκια, πού κρατούσανε
 μέ τις μυτίτσες τους τήν τριχά τῆς οηγοπούλας και πλέκανε μ' αὐτήν
 μιὰ φωλιά. Ὅλο αὐτό ἔκαμνε μιὰ καρφίτσα γιά τὰ στήθη τῆς οηγοπού-
 λας, μὰ τὰ στήθη τῆς οηγοπούλας εἶχανε ἀπό μέσα και καρδιά κι' ἀγα-
 πησε τὸν ξακουστό τεχνίτη και τὸν ἔκανε ταῖρι της».

—Θυμᾶσαι;

Ἐτραβήξες μιὰ τριχά ἀπό τὰ ξέπλεκα μαλλιὰ σου και μοῦ τὴν ἔδωσες,
 μὰ θυμᾶσαι και τί μοῦ εἶπες;

—Τί κοῖμα νὰ μὴν εἶσαι και σὺ χουσικός, τεχνίτης ξακουσμένος!

A. ΑΡΓΗΣ

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

MORTUAE SPES

«Πάντα στὴν ἴδια πόλη
 αὐτὴ θὰ φτάνεις...»
 ΚΑΒΑΦΗΣ

Τέσσερις σήμερα Ἀπριλίου, αὔριο
 [πέντε.

Βγάζω τὸ φύλλο τοῦ ἡμερολογίου
 [και κυττάζω:

Ναί! Πέντε, δὲ μπορεί νὰ ναι κι'
 [ἄλλως...

Στὴν ἐκκλησία θὰ μνημονεύσουν:
 Κλαυδίου, Θεοδώρου κ.λ.π.

Ὁ ἥλιος θ' ἀνατείλει ἀκριβῶς: ἢ
 [ώρα 6, λεπτὰ 7,

ἐπίσης και θὰ δύσει ἀκριβῶς: ἢ
 [ώρα 6, λεπτὰ 49...

Κ' ἐγὼ θὰ βροσκουμε στὴν Κατε-
 [ρίνη,

σὲ τοῦτο ἴσως τὸ δωμάτιο και σ'
 [αὐτὴν ἴσως τὴ θέση,

νὰ γράφω ὅπως και τώρα...
 [και τὸν Ὀλυμπο

ἢ νὰ κυττάζω πρὸς τὴς Μούσες τοῦ
 [Πιέρου,

ἢ τὸ γαλάζιο τ' οὐρανοῦ ν' ἀπο-
 [λαμβάνω...)

Και τὴς ἄλλες μέρες κάτι «ἀνάλο-
 [γα» θὰ γίνουιν...

ᾠ! Κι' ἂν γινόταν αὔριο νὰ μὴν ἔ-
 [χουμε

τὴν πέμπτην τοῦ Ἀπριλίου,
 στὴν ἐκκλησία μνεῖα νὰ μὴ γίνει,

ὦ! κι' ἂν γινόταν νὰ μὴν ἔχουμε
 [ἀνατολὴν ἡλίου,

τοῦλάχιστο στὴς ἔξη και ἑφτά.
 Θὰ ἔταν κι' αὐτὸ μιὰ ποικιλία...

Κ' ἐνῶ τὰ σκέπτεσαι ὅλα αὐτὰ, θ-
 [μωσ νὰ βλέπεις

πὼς εἶναι μιὰ οὐτοπία... και τὴν
 [ἐλπίδα σου

ὡς ἔνχ δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια σου νὰ
 [φεύγει...

ΡΩΜΟΣ ΡΟΔΩΝΑΣ

ΧΑΘΗΚΑΝ ΟΛΑ

Πόσες φορές, γλυκέ, δὲ σ'ἀναζήτησα
 μὲ βλέμμα ἀχνό, μὲ μάτι δακρυ-

πόμενο [σμένο
 πόσες φορές τὸ δρόμο πού θάρχό-
 [σουνα

μ' ἀπόγνωση δὲν ἔχω μετρημένο.

Πόσες φορές δὲ βύθισα τὸ βλέμμα
 [μου

μέσ στὴν πυκνὴ κατάχνια πού σὲ
 [κρύβει,

Σένα, τὸν ἥλιο, πού γλυκὰ ἐφώτιζες
 τῆς ἀφθαστῆς χαρᾶς μας τὸ καλύβι.

ᾠχι...δὲ θάρθης πιά...για δὲς...χορ-
 [τάρισε

τὸ ἔρημο τὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ
 [μκς

σὰν τὴ φτωχὴ καρδιά μας πού σφι-
 [χτόκλεισε

ἀπ' τὴ στιγμή τοῦ μαύρου χωρισμοῦ
 [μας.

Τρίξει ἢ σκεδρὴ ἢ στέγη τῆς κα-
 [λύδας μας

γέρνει στὴ λύσσα τοῦ βορῆα πού
 [πνέει,

πέθανε κάθε νεότη και κάθε ἀνοιξή
 και ζῆ ἢ καρδιά μου, μόνο γιὰ νὰ
 [κλαίει

ΜΑΙΡΗ ΔΕΛΑΚΟΥΡΑ

ΠΟΘΟΙ

Ἀπ' τῆς ἀγάπης σου τ' ὀλόχροσο
 [τὸ κύπελλο

ποθῶ, γλυκέ μου, διψασμένη νὰ με-
 [θύσω

κι' ἀπ' τῶν φιλιῶν σου τῶν γλυκῶν
 [τὸ μῦρο πίνοντας

τ' ἄλικο μέλι τῆς ψυχῆς σου νὰ
 [τρυγήσω.

Θέλω νὰ νιώσω παραδείσια συναι-
 [σθήματα

μιᾶς οὐρανόσταλτης ἀγάπης νὰ μὲ
 [πνίγουν,

και στ' ἀνοτόπια τῶν διείρων μας
 [τὰ πάναγνα

ἀγκαλιασμένες τὴς ψυχῶδες μας νὰ
 [σμίγουν.

Σὰν πεταλοῦδα θέλω νάρθω κάποιο
 [σοῦρουπο

νὰ ξεψυχήσω ἀπὸ τὸν ἔρωτα λυω-
 [μένη,

ἀργοφιλιῶντας τὸ τσιγγάνικο κεφάλι
 [λι σου

στὰ μετξένια σου μαλλάκια τυλιγ-
 [μένη!

ΟΛΓΑ ΣΩΛΩΜΟΥ

ΑΠΟΨΕ

Ἀπόψε πῶναι ἄγια ἢ νυχτιά,
 στὸν ἴσκιο τῆς προσεύχεται ἢ ψυχῆ
 [μου

ἀπόψε πῶναι ἄγια ἢ νυχτιά
 πλανιέται στὸ μυστήριο ἢ ζωῆ μου

Ἀπόψε ὁ νοῦς μου ὄλο και ζητᾷ
 στῆς ὑπαρξῆς τὰ βᾶθη νὰ εἰσχωρήσῃ,
 ὁ νοῦς μου ἀπόψε ὄλο και ζητᾷ
 στὸ ἀπειρο τὸν πόνο του νὰ κλείσῃ

Κι' ἀμίλητη ἢ ψυχῆ μου, σιωπηλή,
 τονίζει ἓνα τραγοῦδι πικραμένο
 και τὸ τραγοῦδι εἶναι ἓνα ἀπέραν-
 [τὸ «γιατί»,

μέσ' στῆς ζωῆς τὸ σάλο πεταγμένο.
 ΜΕΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ

ΜΕΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

Ἀπὸ πηγῆ, μικρὴ πηγῆ,
 δειλὴ νεροσυρμὴ κυλιέται.

Στὴν ἀμπολὶ μικρὸ πουλι
 σταλιά-σταλιά μὲ τὴ δροσιά

δροσοφιλιέται.

Φύλλα χλωρὰ, φύλλα ξερὰ
 στὴ φυλλωσιά λὲς και κοιμούνται.

Και στὴ δροσιά, στὴ φυλλωσιά,
 μάτια θολὰ, κοιτοῦν δειλά,

κοιτοῦν ψηλά και λησμονοῦνται.

ΜΗΤΣΟΣ ΛΥΓΙΖΟΣ

ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ

(ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ)

«Στοίχισα τὴ ζωὴ ἐνὸς βουτηχτῆ
 πού τότε ἔξοκισε ἓνας καρχαρίας

Σὰν μ' ἔβγαξε ἀπ' τ' ἀκύμαντα νερά...
 Ἐκεῖνος ἔχει τώρα ξεχαστεῖ!

Κι' ἐγὼ λαμποκοπᾶω στὰ πλαδαρὰ
 Στήθη, μιᾶς ὑπερῶριμης κυρίας...
 Θ. ΚΩΣΤΟΥΡΟΣ

Θ. ΚΩΣΤΟΥΡΟΣ

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΠΑΡΑΚΜΗ

Καλύτερο είναι, φανταζόμαστε, να μη μιλήσουμε τώρα για ορισμένες παραστάσεις, παρά να δούμε πιά γενικά το θέατρό μας το καλοκαίρι το φετινό, αφού το καλοκαίρι τέλος πάντων θεωρείται πραγματική θεατρική εποχή κι' αφού το «Σεκίνημα», όπως γίνεται πάλι το καλοκαίρι, βγαίνει κάπως αργότερα και τα έργα όσο και να είναι δεν έχουν άμεση επικαιρότητα. Ούτε άλλως τε ελληνικό ή ξένο είδαμε, που να αλλάξει ή να προσπαθεί ν' αλλάξει το καθεστώς.

Πιο σωστό θα ήταν αν λέγαμε ότι δεν υπάρχει θέατρο στην Αθήνα, δηλαδή στην Ελλάδα. Ό,τι βλέπουμε δεν είναι παρά πρόληψη. Μιά συνήθεια, που δεν έχει δική της ζωτικότητα και που δεν δημιουργεί τίποτα. Και τί να δημιουργήσει; Απάνω σε τί; Μπορεί ποτέ να εκφρασθεί κάτι τι που δεν υπάρχει; Το ρωμαϊκό είναι παρακμασμένο. Κοιμόμαστε. Ή, ακριβέστερα, βαριόμαστε να ξυπνήσουμε.

Κόσμος ηγαίει στο θέατρο; μα θεέ μου, τί αντιπαθητικός! Πόσο είν' έτοιμος να δυσαρεστηθεί, όταν πρόκειται για κάτι πνευματικό!

Όλοι μαζί πάσχουμε και υποφερόμε, αλλά είμαστε ξεχωρισμένοι. Κάθε ένας μόνο για τον έαυτό του. Δεν έχουμε σύνδεσμο κοινωνικό. Ατομικισμός.

Ή Ελλάδα ολόκληρη ζή τις ιδέες του κ. Φ. Πολίτη.

Και ή γενική αυτή κατάσταση φανερόνεται και στο θέατρο και μās χαρίζει την εικόνα της παρακμής του.

Είναι αληθινό, πως όλα παίρνουν το σχήμα που τους το επιβάλλει ή αντικειμενική πραγματικότητα. Και στο θέατρο ή πραγματικότητα αυτή φαίνεται πιο μαύρη, γιατί κανένας δεν πρόκειται να την λυγίσει, βάζοντας μπρός το ψυχικό το ανάστημα. Προσπάθεια καμιά συνειδητή δεν υπάρχει.

Είμαστε σε λήθαργο, καλύτεροι από την άσημνη εποχή μας το πιο άπελιόμεινο και βαρύ σημάδι της παρακμής.

Ή Μαρίκα και ή Κυβέλη, αφού παίζανε άπειρα έργα, αφού βοηθήσανε την πρόοδο του νατουραλισμού στην εποχή τους, αφού δημιουργήσανε συγγραφείς και ζωή στον τόπο μας, τώρα μās προσφέρουν αυτό που είναι μοιραίο να μπουρουν μόνο: την άφραστη τεχνική τους, το καλοκερδισμένο αποτέλεσμα τριάντα χρόνων. Στην ουσία και οι δύο τους δεν ζουν παρά σαν άτομα. Ή δράση τους ή έθνική έχει σβύσει, έχουν όμως τη μεγάλη χαρά να αισθάνονται ότι στον καιρό τους τιμήσανε τη θείαν αποστολή τους και όδηγήσανε το θέατρο μπρός.

Μόνον που πρέπει απολύτως να παίζουν πιά έργα με κάποιον αξία, που να ταυρίζουν στην ηλικία τους και στο κύρος τους και όχι φληναφήματα σαν το «Εσέν' αγαπώ», που το διαλέξαμε δήθεν για την αισθηματικότητά του. Δεν επιτρέπεται στην Κυβέλη να παίζει άστυνομικά έργα, που έχουν τη θέση τους ως ταινίες του Ροζικλαίο...

Εμείς τί κάνουμε; Ή πρωταγωνίστρια της γενεάς μας ήταν ή Άλκις, ό φυσικός έντολοδόχος που θα έφερνε το θέατρο πιο μπρός, που θα έπλαθε το καινούριο. Μά ό διανοητικός ύπνος και ή νεοελληνική χρουσουζία, ή κακή πλευρά της έκτακτης της Άλκις, παρουσιάζεται στο πρόσωπο του κ. Μουσούρη που, χωρίς να είναι ικανός ό ίδιος ν' αντιδράσει, να δουλέψει και να προσδώσει, κάνει το θέατρό τους παράρτημα γαλλικού βουλευάρτου, παίζει ό ίδιος έργα γραμμένα για ήθοποιους γάλλους με αντίθετα ταλέντα, ρεζιλεύεται και δεν πιάνει και λεφτά. Είχε δείξει το ταπεινό αυτό αισθητήριό του όταν, στο θέατρο της δίδος Χαλκούση, έβλεπε στην πρεμιέρα ένα συντριβάνι με ήλεκτροικό.

Πολλές φορές ό έρωτας κόβει τη ζωή των ανθρώπων και ή μοναδική Άλκις, χάνεται κάτω από το μουσοούρη. Ή ίδια ίσως θα νομίζει ότι φταίει ή ζωή, ή άλλο μόνο, μπορεί να φριτάνεται τον έαυτό της ικανοποιημένο. Κι' έχω άληθεια με όρισμένες προϋποθέσεις θα προτιμούσα να είμαι ταξιδιτής παρά Αισχύλος..

Συμπέρασμα: Το περιφημο είδύλλιο Άλκις-Μουσοούρη καλύτερα να μη γνώτανε. Ή, τουλάχιστο, να μην έφτανε στην Αθήνα ή Κομεντιά ή να μην ήξερε γαλ-

λικά το έπιτελείο του κ. Μουσοούρη.

Κι' έπειδή μās γοητεύει πάντα να βλέπουμε και μέσα στην χειρότερη καταστροφή και την έλπιδα της χαράς, θα μās έπιτραπή να σημειώσουμε έδώ πως μέσα στον άχαρο τό θίασο Άλκις, που ό κ. Μουσοούρης τον πλούτισε με τους χειρότερους ήθοποιούς, που δεν ξέρουν ούτε να προσφέρουν, λάμπει έκτος του μοντέρνο και ουσιαστικό παίζιμο της Άλκις, οι αξιόλογες και πρωτότυπες και θεατρικώτατες σκηνογραφίες του κ. Μαο. Άγγελουπούλου και ένας πρωτοφανέρος ήθοποιός, ό κ. Γαλανός, που παίζει με ολόκληρη την ψυχή του άπερωμένη στην παράσταση, που έχει προσωπική γοητεία και χάρη και που φαίνεται άνθρωπος άγνός και άληθινός. Τόν είδα μία φορά και δεν μπορεί να μαντέψω φυσικά την εξέλιξη του, αλλά θα έπιτραπεί να χαρώ για την έλπιδο αυτήν.

Οί συγγραφείς, οι νέοι φυσικά δεν είναι οι πιο κατάλληλοι να δημιουργήσουν καλύτερο θέατρο. Γιατί πάντα, κανείς τους δεν ζή από το θέατρο και στο τέλος υπάρχουν κι' άλλα είδη του Λόγου, που εκφράζονται οι πιεσμένοι θεατρικοί πόθοι.

Ή ζωή των ήθοποιών είναι συνυφασμένη με το θέατρο. Αυτοί λοιπόν είναι οι προορισμένοι για να το βοηθήσουν πιο πολύ. Έτσι που είναι τα γεγονότα οι συγγραφείς θ' ακολουθήσουν.

Από θίασο φρενιόνα θα μπορούσαν, αν ξεχείλιζε κάτι τι μέσα τους, να διαμαρτυρηθούν τουλάχιστο μέσα στην παρακμή αυτή:

Ό θίασος Άποστολίδη—Ροφτοπούλου στο Παγκράτι και ό θίασος Χαλκούση—Σταυρίδη—Λούη, που περιόδεϊ στα περίχωρα.

Ό Άποστολίδης όμως θα έλεγε κανείς ότι μάταια έπαιξε τόσα χρόνια δίπλα στη Μαρίκα. Νομίζει κανείς ότι βαριέται που ζή. Άρχισε με μία γερμανική φάρσα, δε ζήτησε να δημιουργήσει κανένα ιδανικό γύρο από το θέατρό του, φτιόζωει και ρέβει έχει πάνω, που θα μπορούσε κάτι να γίνει, δε λέω, μωρέ θεατρίνοι, για τέχνη, αλλά για μεγαλύτερο μερίδιο!..

Μουσοουρισμός και έδώ καθώς και στο θέατρο τον άλλο. Είδα μία πολύ καλή παράσταση τους την περασμένη έβδομάδα στο Μαρούσι. Ρώτησα την έλεγχη μου φίλη τη δ. Χαλκούση, τί γίνεται μ' αυτή τη ζωή; Γι' αυτό σπούδασε στο Παρίσι, γι' αυτό άφησε το άριστοκρατικό της σπίτι στην Πόλη; Τι να μου πει; Ούτε μεροκάματο δε βγαίνει, μά ή κατάρρα, ή κατωτερότητα βραβαίνει. Κόι υπάρχει στο θέατρο κι' ένας με πόθους, φερισμένους και άφιονισμένους όμως πόθους που κοιμούνται με όνειρα αδύναμα, που δεν γίνονται δράση.—Ό Π. Κατσέλης.

Ζούμε σε μιάν άπόλυτη πνευματική μοναξιά. Και όταν συναντηθούνε δύο άνθρωποι του θεάτρου, θα κάνουνε πνεύμα, θα πούν άστείακια και θα χαιρετιστούν και θα χωρισθούν σαν ξένοι. Έν τώ μεταξύ όμως ή ζωή φεύγει και είναι ό πόνος άβάσταχτος. Ανάμεσό μας δεν υπάρχει μία ψυχή μεγάλη. Βγάλτε από τον κ. Φ. Πολίτη την έπιχορήγηση που του δίνουν οι Κουρσες και θα δείτε ότι δεν θα είναι ικανός να κάνει τίποτα, ούτε μισή παράσταση στην Κοκκινιά, όπως δά ποτέ δεν έκανε κάτι το δικό του, που να χρειάζεται όρμη, πρωτοτυπία και άγώνα. Πότε στις έφημερίδες και ποτέ με τις πλάτες και με τα λεφτά της εταιρείας του ελληνικού θεάτρου, σιά Όλύμπια τότε.

Και ή κριτική στην περίπτωση μας φέρνεται άνάξια. Ό Άλκις Θρούλος σ' ένα τελευταίο τεύχος της «Ν. Έστίας» μιλάει για την παράσταση των Γερμανών με τους «Πέρσες» πάρα κάτω κρίνει και την παράσταση των «Περσών» και του «Κύκλωπα» στο Έθνικό. Το ξέρουν οι άνεχτικοί οι άγανώσιες του «Σεκίνημα» πως δεν έχω καθόλου κέρφι να γίνω διαφεντευτής της Άκρόπολης του διανοητικού Χιτλερισμού της Ελλάδος (τί κριά α να μην μπορεί να έπαλώσει και μās νεκρούς χάρω ό κ. Φ. Πολίτης!—Τό έχει «Δεί», όμως στη διάνοιά του—. Καϊμένη έπιχορήγηση, που είπαμε.

Άν αφήσουμε τους «Πέρσες», ή παράσταση του «Κύκλωπα» ήταν μοναδική, πρέπει κανείς να έχει διαβάσει χίλιες φορές το κείμενο, να ξέρει άπ' έξω τη μετάφραση του Πάλλη και τον Έυριπίδη για να δει τί άρίστη δουλειά ήταν αυτό που μās έδωσε το Έθνικό. Και όμως ό Άλκις Θρούλος ζαλίζεται, ένοχλείται και δεν ντρέπεται να μās πει ότι βλέποντας τους Γερμανούς, πήγε στη Δύση και δεν μπορεί

νά είναι έπιεικής γιά τó Έθνικό, τó έπαρχιώτικο, άς πούμε. Κριτική είναι τούτου; Γιά τó κέφι τού Άλκη Θούλου γίνονται οί παραστάσεις; Άποτελεί έρευνα και συμβολή αυτό στην πρόοδο;

Κάτι τέτοιο μή μπορώντας νά πετάξουν ώς τó ιερό σημείο νά ποθήσουν τήν άνώψωση τού έλληνικού πολιτισμού, όχυρόνται πίσω από τήν ευρωπαϊκή τους τή μόρφωση και γιά νά γλυτώσουν ύποσυνείδητα τις εθδύνες γιά τήν παρακμή μας, βγάξουν έξω τόν εαυτό τους, γκρινιάζουν και άσεβούν στην έλληνική ζωή. Δεν άγατούν τόν τόπο τους. Άντιούν και στεναχωρούνται. Μάς θεωρούν, άς τó ξαναπώ, έπαρχιώτες.—Κατωτερότητα!—Δέν έρευνούν γιά τά αίτια, δέν λαχταρούν νά τά διορθώσουν—ύστερικά διαμαρτύρονται και θυμώνουν.

Άλλος πάλι—ό φίλος μου ό Π. Χάρης τó συνηθίζει—ήδονικεύονται μ' αυτό: Τό Παγκράτι άνοιξε τις πόρτες του σέ όλους. Πού είναι ό συγγραφέας;—Πρώτα—πρώτα ξεχνούν ότι στό Παγκράτι κάνει κανείς μία πρώτη εμφάνιση. Μετά τó Παγκράτι δέ δημοσιογήθηκε κάτι τι πιο σοβαρό ή και τó ίδιο τó Παγκράτι δέν εξέλιχθηκε πού νά μισήσει νά βοηθήσει ένα πιθανό ώριμασμα ενός νέου συγγραφέα.

Πρώτω τόν κ. Χάρη νά μου πεί, πού θά παιχθεί ένα έργο πού θά φιλοδοξήσει νά προχωρήσει πιο πέρα από τή Στέλλα Βιολάντη; Στην όδόν Χεύδεν; Η προοδευτική περίοδó τών πρωταγωνιστριών πέρασε. Και ποτέ δέν θά μπορούσε νά συγκινηθούν από κάτι τι καινούργιο και σύγχρονο. Στην όδόν Ίουλιανού;—Όχι βέβαια. Έκει μιμούνται τó Παρίσι. Στό Έθνικό;—Άλλοίμονο εκεί από σκοπού ρεζιλέψανε τόν τίτλο Έλληνας θεατρικός συγγραφέας. Γκρινιάζουν πώς δέν υπάρχουν συγγραφείς, μιά πού είναι τó θέατρο; Ό Άποστολίδης, είπαμε, δέν κάνει τίποτα και είναι τόπος γιά προεμεία ή Ν. Φιλαδέλφεια, πού παίζει άπόψε ή δ. Χαλκούση;

Κι' όμως μέσα σ' αυτό τó άσυχος ένας θίασος «Νέων» θά ήταν άπαραίτητος. Τό θέατρο είναι άλήθεια περισσότερο τεχνική. Πού θά τήν μάθουν οί νέοι συγγραφείς;

Πώς υπάρχουν συγγραφείς τó πιστεύουμε και γιατί αυτό είναι φυσικό και γιατί είδαμε δυό έργα: Τό ένα στό Παγκράτι, τή «Λιάνια Βιτρούβα» τού κ. Φωτιάδου (Ξανθάκη, Άποστολίδης, Μορίδης, Χριστογιαννόπουλος) πού είχε όλα τά δικαιώματα νά παιχθεί και μάλιστα ή τελευταία είκόνα και τó «ή Λέλα μου ε ί ν α ι κ α λ λ ο ν ή» τού κ. Π. Καγιά (Θέατρον Δελφοί, Φιλία Οικονόμου, Α. Λεάνδρου, Τ. Κατζηροήτος, Κ. Σαντοριναίος, Χαντάς), μιά κωμωδία πρωτότυπη και ζουμερή, πού δείχνει ταλέντο και μ' έλπίδες.

Όταν ξαναγράφουν οί άνθρωποι αυτοί, πού θά παίξουν τήν έργασία τους;—Νά τήν προσφέρουν με τήν πιθανότητα νά χαθί,—ένώ σά σοβαρότερη θά ήθελε και σκηνή καλύτερη;

Στά χέρια τών ήθοποιών είναι ή σωτηρία τού έλληνικού θεάτρου. Θά γίνει αυτή ή σωτηρία;

—Όχι.—Ηθοποιούς έχουμε, συγγραφείς θά γίνουν, Θέατρο δέν ύπάρχει.

Ύπάρχει μόνο Έπιθεώρηση. Έκει ό ρωμιός δέν ξεγελιέται. Παράδειγμα ή ξευτη ή «Άλεπού» και τó «Άλλο πράμα». Τό καθένα έχει κάτι πού άξίζει και ό κόσμος πηγαινει. Πότε θά γίνει τó κοινό τού δραματικού θεάτρου τόσο ειδικευμένο και τόσο άδύτηρό καθώς τó κοινό τής Έπιθεώρησης;

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ

Στό Δημοτικό Θέατρο στόν Πειραιά παιχθηκε από τά παιδιά ενός Γυμνασίου τó θανατικό μας αυτό μεσαιωνικό έργο. Φυσικά έδω δέν πρόκειται νά μιλήσουμε γιά μιά παιδική παράσταση, πού δέν είχε ένδιαφέρον γενικότερο παρά θά είμαστε ύποχρεωμένοι νά ξεχωρίσουμε τó πώς είχε διασκευασθή τó έργο.

Η κρητική διάλεκτος τού πρωτοτύπου, άν και έμένα μου είναι πολύτιμη νά τήν άκούω με τήν ρωμαλέα τής τήν ύψη, ώς τόσο φαίνεται πώς υπάρχουν πολύ, πού τούς ένοχλει και γιατί είναι φυσικά ιδιωματική και γιατί ό δεκαπεντασύλλαβος, όσο κι' άν τόν έχουν και τά δραματικά μας ειδύλλια, δέν άκούγεται και πού εύχάριστα και τó δίστιχο πιο πολύ κουράζει τó σημερινό θεατή και τόν άπομακρύνει από τó έργο.

Ό γυμνασιάρχης κ. Θρασ. Σταύρου, πού έχει δυναμώσει τή μεταφραστική του

δύναμη στό Γκαίτε και στό Σίλλερ, δούλεψε και στή Θυσία τού Άβραάμ και τήν έβιλε ώς μορφή μέσα στά γνωστά καλούτια τής θεατρικής μας στιχογραφικής, τήν έπολιτογράφησε έτσι στό έλληνικό ρεπερτόριο και διατηρώντας όλη τήν ψυχή τού κειμένου και άπλοποιώντας και τή γλώσσα, μιάς χαρίζει ένα καινούργιο έργο, πού θά μπορούσε νά ληστίσει τó ρεπερτόριο τού έλλην. θεάτρου γιά τις περιοδείες πρό παντός, πού δέν τó έργο δέν είναι και τόσο γνωστό και πού δίνει σύγχρονα τήν ευκαιρία γιά τρεις σπουδαίους ρόλους.

Η στιχογραφία του είναι θεατρική και ήδονική, γιά τó αυτό τó έλληνικό, πού του θυμίζει τήν κλασική μορφή των μεταφράσεων τού θεάτρου μας και τις περισσότερες φορές είναι και τó καλύτερο σζόλιο γιά νά καταλάβει κανείς τó πρωτότυπο, πού δέν τού έχει άφαιρέσει και τήν κρητική του, άς πώ, τή γλώσσα, πού προέρχεται από τόν ιδιαίτερο χρωματισμό πού παίρνουν οί λέξεις μέσα στις ζωντανές διαλέκτους.

Ό κ. Θρ. Σταύρου προσφέρει κάτι θετικό και χρήσιμο στό θεατρό μας. Τώρα έκεινοι, πού θά τó άγνοήσουν φυσικά είναι οί θεατρίνοι μας. Άλλά βλέπω κάτι περίφημες χειμωνιάτικες άπογευματινές στις περιοδείες, πού θά δώσουν είσπραξη, χαρά δημιουργική στους θεατρίνους και ώφέλεια στους θεατές.

Τήν υπόμνηση αυτή τή σημειώνω ειδικά γιά τή δ. Χαλκούση, πού με τήν καθαρή τή φωνή τής και τή μόρφωσή τής θά μπορούσε νά παρουσιάσει μιά καλή Σάρρα, άν θά δουλέψει τó χειμώνα με τó θίασό τής.

ΔΗΜ. ΣΑΡΡΟΥ : ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ Ι.

Τό νά μεταφράσει κανείς τούς άρχαίους είναι μιά δουλειά, πού έχει βέβαια μέσα τή δικαιοσύνη τής και πού γίνεται χρήσιμη και ώφέλιμη, όταν με τόν πιο βολικό τρόπο, χωρίς ύπερβολές, στή γλώσσα ίδιως, μισρέσει νά συνδιαλλάξει τó σύγχρονο άναγνώστη με τόν άρχαίο ποιητή.

Γιατί, δυστυχώς, ή Μέση Παιδεία, δίνοντας τούς άρχαίους πιο πολύ γιά έφαρμογή τού συντακτικού, τούς έχει ένοχώσει και τούς έχει εκθέσει θά έλεγα στόν έλληνικό κόσμο. Οί περισσότεροι λογοτέχνες μας τούς άρχαίους τούς έχουν διαβάσει σέ γαλλικές μεταφράσεις και είναι τομηρό νά μιλήσει κανείς άλήθεια σέ μία κομμική παρέα γι' άρχαίους; άμέσως θά πάρει τόν τίτλο τού σχολαστικού τής βροδιάς και όλες τις περιπέτειες στις σκοτεινές γωνίες θά τις χάσει, μαζί με κάθε άλλη τέτιαν έλίπδα.

Λοιπόν μεταφράσεις, όπως είπαμε, είναι άπαραίτητες. Είναι ό μόνος τρόπος νά άποκατασταθή ή τιμή τών άρχαίων, γιατί τούς διαβάσει κανείς χωρίς γλωσσικό άγνόνα και ή γραμματική και ή συντακτική άσυχλία, όταν μάλιστα γίνεται και σκόπος, είναι κάτι τι καθαρά δολοφονικό.

Έτσι κι' ό κ. Δημ. Σάρρος δείχνεται με τόν «Ευριπίδη» του σημαντικός και ώ φέλιμος. Χρόνια και χρόνια εργάζεται άκούραστος και δέν θά κινήσει τή συγκίνησή τή χαρούμενη πού αισθάνθηκα, όταν στην έφημερίδα του 1892 («Άνοιξη») διάβασα έπαινο θερμό γιά τήν μετάφραση πού είχε κάνει τής «Ηρώς και τού Λεάνδρου».

Ένας άνθρωπος λοιπόν πού ήθικά και σταθερά πιστεύει τήν άξία τής δημοτικής και πού τριανταπέντε όλόκληρα χρόνια, δουλεύει στό ίδιο πράμα, δέν μπορεί παρά νά μιάς χαρίζει ώρμους και καλοδεχόμενους καρπούς.

Κι' άλήθεια οί μεταφράσεις του δέν προκαλούν, δέ θυμώνουν τόν άναγνώστη. Είναι δημοτική, χωρίς ύποχωρήσεις, αλλά τόσο μετρομένη, πού τή διαβάσει κανείς και δέν περιφράζεται και δέν ξαφνιάζεται. Άποφεύγει όσο μπορεί κάτι στιγμές, πού θυμίζουν άρχαία σύνταξη και μεταφράζει όχι γιά τόν εαυτό του παρά γιά τούς άλλους γι' άγάπη και γιά διδασκαλία τών άλλων. Γι' αυτό οί μεταφράσεις του έχουν μιά ενγένεια και μιά γλώσσα κι' άκόμα είναι ευριπίδικές, όσο μπορούμε τώρα έμεις οί τωρινοί νά αισθανθούμε τó ευριπίδικό τó ύφος.

Άπό τή φροντίδα του νά μιάς προσφέρει όσο γίνεται πιο άγρια τόν Ευριπίδη, γράφει σημειώσεις έξηγήσεις, προλόγους, βιβλιογραφίες με μιά προθυμία και με μιά καλόκαρδη διάθεση, πού είναι φανερό πόσο ένδιαφέρεται γιά νά μάθουν οί άναγνώστες του. Οί σήμειώσεις όδηγίες πού προσθέτει μιάς βοηθούν πολύ νά καταλά-

βουμε το έργο, καθώς μάλιστα έμεις έχουμε συνηθίσει από τα σύγχρονα τα έργα να καθορίζεται ο τόπος και οι κινήσεις των προσώπων καθαρά με τις σημειώσεις.

Δεν εγγάζεται βέβαια με θεατρική προϋπόθεση και αυτό ίσως δίνει στις μεταφράσεις του μία κάποια μικρή σκιά, μά οι προπαροξύνονοι στίχοι του και μερικά ρήματα, που είναι στο τέλος της φράσης, στο διάβασμα δεν είναι καθόλου δυσάρεστα ενώ στο θέατρο θα ήταν, και ο μεταφραστής βρίσκεται μέσα στον προορισμό, που έβαλε της εργασίας του.

Και σ'ό να νοιώθει πόσο τεμπέληδες είναι οι ρομιοί, έχει κατατάξει μέσα στο καλοτυπωμένο βιβλίο του τις διάφορες πληροφορίες με τόσο κανονισμένο τρόπο, που με στραβά μάτια μπορεί να πληροφορηθεί ο καθένας μας ότι χρειάζεται για τον Εύριπιδή.

Θά μου έπιτραπεί, ελλιζώ, να σημειώσω πώς τα πιό τέλεια σημεία είναι ο πρόλογος, ή πάροδος και το τρίτο στάσιμο του Ίππόλυτου, ο πρόλογος, ή πρώτη εμφάνιση της Ίφιγένειας και το δεύτερο στάσιμο στην Ίφιγένεια εν Ταύροις και ολόκληρη ή "Αλκίση είναι μεταφραστικό κατορθώμα, που γι' αυτά ή τίμια εργασία του κ. Δ. Σάρρου πρόκειται να ξευπηρητήσει, την εκπαίδευση των παιδιών στο Γυμνάσιο (τιμή και δόξα σ' εκείνον που εμπασε τις μεταφράσεις), τους φίλους του αρχαίου θεάτρου και μερικούς εκπαιδευτικούς. Οί τελευταίοι θα έπρεπε να κληθούν σε απολογία αν δέ μελετήσουν αυτή την ευρωπαϊκή εκγκυλοπαιδεία.

Ο αγωνιζόμενος δημοτικισμός ξεχωριστά σέβεται το βιβλίο αυτό, κυρίως γιατί χωρίς να προκαλεί κανένα, δείχνει πόσην αξία έχει ή δημοτική στο να ερμηνέψει και να ζωντανέψει τους αρχαίους.

ΓΙΑΝ. ΣΙΑΕΡΗΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΖΕΑΝΝΕΤΤΕ ΛΟΒΕΡΔΟ : «Images», (ποιήματα).

Τό καλό «Σεκίνημα» μου δίνει την άφορμή (άλλοίμονο μόνο την άφορμή;) και ό λίγο χώρο, να γράψω για τα γαλλικά ποιήματα που, με τον τίτλο «Images», έγκυλοφόρησε περίου ή τότε δεσποινίς Zeannette Loverdo. Σοφός και σεβαστός φίλος τά κήρυξε τότε ώσάν τό όρσιώτερο προς τό παρόν, καλλιτεχνικό βιβλίο της ελληνικής μεταπολεμικής γενεάς. Η όπτική, ό στοχασμός, ή αισιοδοξία, μά και ή υγεία της νέας γενεάς, έλεγε ό σοφός σεβαστός φίλος, βρίσκονται μέσα σ' αυτό. Είναι κάτι νέο άλλ' όργανικά κι' αντιπροσωπευτικά νέο. Τά γυμναστήρια, οι άγώνες, οι «πλάξ», οι αίθουσες, τά χορευτικά κέντρα, τά ταξείδια, ή φυσιολατρεία, ό εγωϊσμός, ή αξιοπρέπεια, ή φιλοσοφική σκέψη, όλ' αυτά τά νέα στοιχεία που έγιναν άναμφισβήτητες πραγματικότητες όλόγυρά μας, παίρνουν έκφραση και ποιητική μορφή, για πρώτη φορά, μέσα στις «Images».

Άληθινά, τά ποιήματα της κ. Λοβέρδου έχουν ξεχωριστή κι' άσυνήθιστη πρωτοτυπία. Δεν πρόκειται όμως για τη γλώσσα: ή κ. Λ. έγραψε γαλλικά, γιατί τά μιλεί, και γιατί στα γαλλικά έγινε ή στιχουργική της προπαίδεια. Δεν πρόκειται ούτε για τον «ελεύθερο στίχο» της: έγραψε σ' ελεύθερο στίχο, σάν έρασιτέχνις—άπό κάποιαν άδυναμία, φυσικά, κι' από κάποια σπουδή να μη χρονοτριβήση βρίσκοντας όμοιοκαταληξίες και μετρώντας συλλαβές. Πρόκειται κυρίως για την έσωτερική ύψη και σύνθεση των ποιημάτων,—κι' έδώ σχεδόν τά πάντα είναι καινούργια και άμεταχείριστα.

Οί «Images», άπ' αυτή την άποψη, δεν έχουν καθόλου μουσική. Η μουσική ατμόσφαιρα, τά υποβλητικά λόγια, τά μισοτελειωμένα και τά ύποσούμενα, οι σιτιές κι' οι άποχρώσεις, οι φαντασίες κι' οι νοσταλγίες λείπουν έντελώς. Στις «Images» κυριαρχεί ό ρ ε α λ ι σ μ ό ς. Έρχεται κι' ή φυσική χρυστάλλωση του—ή π λ α σ τ ι κ ή. Άλλ' έπειτα, ή πλαστική έδώ έχει άκόμα ένα χαρακτηρισμό: Είναι δουλεμένη και λεπτομερειακή.—Ύπάρχει πάντοτε (φαίνεται) ένας νέος τρόπος να βλέπη κανείς τά πραγματικά... Άν ή κυρία Λ. έ ζ ω γ ρ ά φ ι ζ ε τις «Images», θα τις έξωγράφισε

χωρίς φωτοστιάδες. Άκόμη και χωρίς προοπτική. Κάθε φορά, τό θέμα της είναι α ύ τ ό. Κατέχει τό πρώτο επίπεδο του πίνακος. Τό «φόντο» του είναι φωτεινό. Όλες οι λεπτομέρειες είναι και πράγματα που δεν τά είδαν οι άλλοι, έπιθέτα προσωνάγητα, σκέψεις και αντίληψεις προσωπικές, πιστοποιήσιες ιδιότροπες, όσο και πολύ σημαντικές, που αϊχμαλωτίζουν. «Θέλω να ιδώ, θέλω να ιδώ την άλήθεια!» έτσι θαρρείς να φωνάζει από παντού ή ποιήτρια.

Έλάχιστα λ υ ρ ι κ ή είναι ή ψυχολογία της κυρίας Λ. Σπάνια άλλως τε μιλεί σέ πρώτο πρόσωπο και για τό «έγώ» της. Άπό τον τρόπο που βλέπει και σκέπτεται, πρέπει να μαντέψη κανείς κάτι άκόμη από τό π α ι δ ι, και κάτι από τη γυναίκα... Όμως και καμιά της σκέψη και φράση δεν φαίνεται προσποιητή. Είναι, άλλως τε, τό ύψος έγκρατές, τόσο σενοδ όσο και όξύ, κι' άληθινά μετριοφρον, όπως είναι ή άληθινή ευγένεια. Άλλά κι' όταν, κάποιο-κάπου, λέγει «μεγάλα λόγια», άφορισμούς, έπιγρόμματα, και πάσι αισθάνεται κανείς πώς δεν είναι κούφια και άπλως φιλολογικά, παρά πώς έχουν διπεράσει πρώτα όλόκληρη τη σκέψη της, κι' έχει όλο τό δ ι κ α ι ώ μ α να τά πη.

Πού να καταλήξω; Πώς να συνθέσω τούτες όλες τις σκόρπιες παρατηρήσεις; Συμφωνώ κι' έγώ με τό σεβαστό μου φίλο: οι «Images» αντιπροσωπεύουν μίαν— «Αναγέννηση» ως την όνομάσαμε, της νέας γενεάς. Χαρακτηριστικά, από την άποψη αυτή, είναι τά ποιήματα, όπου θέμα τους γίνονται οι παλιοί, οι γνώριμοί μας «λυρικοί τόποι»... Πόσο άλλοιώτικα, τρόπον τινά πάρεργα και καταφρονετικά, μιλεί, έξαφνα, για τη νύχτα, για τό σκοτάδι, για τό φθινόπωρο, για την καταιγίδα! Πώς όμως να μην έχει τό ένδιαφέρον του ένα βιβλίο τόσο άληθινό; Έτσι, βέβαια, τά βλέπει όλ' αυτά τά πράγματα ή γενεά ή μεταπολεμική. Έτσι βλέπει τη ζωή... Άδιάφορο αν ή ψυχή της κατάσταση δεν έχει την εύφροσύνη που θα περίμενε κανείς από μία νέα κατάκτηση κόσμου, αλλά κάποιαν άνησυχία για την ασφάλειά της, κάποιαν άγρυπνη υπερένταση της προσοχής, κάποιαν άγριότητα έγκεφαλική, κάποια πείσμα...

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

Π. ΣΠΑΝΩΛΩΝΙΑΗ : «Η πεζογραφία των Νέων» (1929—1933).

Δεν ύπάρχει άμφιβολία ότι ό κ. Πέτρος Σπανωλίδης είχε τις άγνότερες προθέσεις όταν έσκυβε πάνω από τά βιβλία των νέων, για να δώσει μίαν αντιπροσωπευτική εικόνα της εργασίας των, στην τελευταία πενταετία. Άτυχώς όμως δεν άπλισε τον έαυτό του με μία ίσορροπημένη άσθηρότητα και με μία άμεύλικη αντικειμενική αντίληψη. Έτσι ξεέφυγε τό στενότο δρόμο κι' είδε τις δημιουργικές προσπάθειες των νέων με τις ύποκειμενικές προτιμήσεις του. Η βαθεία του αισθητικής μόρφωσης, ή παρατηρητικότητα του και ή διάθεση της καλοπροαίρετης έρευνας που χαρακτήριζον άρκετές σελίδες της μελέτης του «Η πεζογραφία των νέων 1929—1933», στην ανάλυση ιδίως των έργων Μυριβήλη, Βενέζη, Σεφλοΰδα κ. ά. δεν άφηκε να φανούν πλατύτερα αυτά τά ψευδία του. Θά έπρεπε όμως να ήταν πιό αντικειμενικός και διανεγότερος. Γιατί ύπάρχουν δογματικοί όροι, που δεν δικαιολογούν τό περιεχόμενο τους, όπως και σελίδες που είναι γραμμένες με μία δημοσιογραφική προχειρότητα για έργα, τά όποια αν δεν έκλειναν μέσα τους την άριότητα, περιείχαν όμως τό σπέρμα του όρθου και του καλού.

Είναι π. χ. προκατειλημένος άπέναντι στις νέες τάσεις της τέχνης. Κι' αυτή του ή προκατάληψη, τον όδηγει στο να μη βλέπη την πνευματική ουσία τους, αλλά να τά κλείνη μέσα σ' ένα αυθαίρετο όρισμό «άποδεικτική λογοτεχνία».

Και όμως καμιά μη άποδεικτική λογοτεχνία με την πλατύτερη έννοια δεν ύπάρχει. Όλα τά έργα της άληθινής τέχνης χωρίζουν μαζί με την αισθητική τους, τη συγκίνηση και κάποιο βαθύτερο νόημα στους αναγνώστες τους. Δεν ξερούμε κανένα έργο τέχνης στο όποιο να μη έ ν υ π ά ρ χ η ό σκοπός. Άσχετα τώρα αν συνειδητά ή ύποσυνειδητά μάς τον παρεχει ό συγγραφέας. Θά μπορούσαν να άραδιαστούν άπειρα παραδείγματα. Άπό τον Όμηρο μέχρι των μεγαλειέτων συγγραφέων

της εποχής μας. 'Αλλά ο κ. Σπ. δέν δίνει αυτήν την έννοια στον ορισμό του κι' έχει είναι πού πέφτει έξω. 'Υπονοεί τά έργα στα οποία ή πρόθεση του συγγραφέα είναι τó κυριαρχούν στοιχείο. 'Αλλά τά έργα τά οποία δέν παρέχουν την αίσθηση της αλήθειας, δέν έχουν δηλαδή την αισθητική μορφή δέν είναι έργα τέχνης, και τότε δέν χρειάζεται για νά νά περιφρονηθούν, ό όρος του κ. Σπανδωνίδη. 'Απ' αυτήν λοιπόν την πλατειά άποψη θά έρωστε νά κοιτάξη ό κ. Σπ. τις προσπάθειες των νέων και όχι από τά σύνολα τά οποία έποπθέτησε άκριτα ό έάντός του. «Δέν υπάρχουν έργα ήθι-κά ή ανήθικα αλλά μόνον αληθινά» λέει ό άριστοκρατικώτερος—και του κ. Σπανδωνίδη—στις αισθητικές αντίληψεις Ουάιλντ, και μου φαίνεται πώς αυτό μπορεί απόλυτα νά εφαρμοσθή και στην περίπτωση αυτή. Δέν μάς ενδιαφέρει ή πρόθεση του συγγραφέα όταν εκείνος μάς την παρουσιάζει έτσι, πού νά γίνεται χτήμα μας.

Αυτά τά λίγα, γιατί ό χώρος δέν μάς παίρνει, θά μπορούσαμε νά αντιτάξουμε και σε μερικές άπόψεις πού ύποστηρίζει ό κ. Σπαν. στο κεφάλαιο «'Απ' άφορμή». 'Αν και είμαστε ύποχρεωμένοι νά προστέσουμε πώς γίνεται ό κ. Σπαν. νά θέλη την ολοκλήρωση των άπαιτήσεων ενός ψυχολογικού ρεαλισμού, και νά μη θέλη την «άποδεικτική λογοτεχνία»; Γι' αυτό πιστεύουμε πώς μέσα στις άπόψεις του κ. Σπανδ. ύπάρχει άρκετή έπιφάνεια ή σύγχυση. Γιατί τó βάθος, όπως τó θέλει εκείνος, τó θέλουν όλοι, όσοι είναι εύσυνειδητοι στη δημιουργική τους προσπάθεια και πραγματικοί ίεροφάντες της τέχνης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΕΒΑΝΤΑΣ

ΠΑΝΟΥ ΣΠΑΛΑ : «Τρανζότσεαν», (ποιήματα).

Με τόν παραπάνω τίτλο ό Πειραιώτης ποιητής κ. Πάνος Σπάλας, έξέδωκε πριν λίγον καιρό την τρίτη κατά σειράν ποιητική συλλογή του, ένα βιβλίο έμπνευσμένο άπ' την κοινωνική δυστυχία, και τις δύσκολες σημερινές συνθήκες της ζωής.

Χωρίς θούρια και μανιφέστα, χωρίς άφορισμούς, αλλά μονάχα με μελετημένη παρατήρηση και συμπόνοια για τους όμοιους του τραγουδάει κάποιες θλιβερές ύψεις της ζωής μας και δίνει μερικά στίχοια της άγριας πάλης μας με τις σημερινές αντίξοες περιστάσεις...

Ό κακός έννοούμενος «επαναστατισμός», παρεμερίζεται άπ' τó βιβλίο του και στη θέση του τόν αντικαθιστά μία λυπητερή κραυγή, πουόχεται νά μάς θυμίσει ότι γύρω μας ύπάρχουν άνθρωποι πού ύποφέρουν και πού αγωνίζονται και πού ζητούν κι' αυτή άπ' τη ζωή ό,τι τους άνηκει.

'Ηρεμα και ψυχολογημένα, ό κ. Σπάλας, μεταφέρει στις σελίδες του βιβλίου του τις καθημερινές τραγικότητες, πού σ' αυτόν παρουσιάζονται περισσότερον ώμές λόγω του επαγγέλματός του.

Όσοσο όμως, συγκρίνοντας τó προηγούμενο βιβλίο του «Πειραιώτικες ειδήσεις» με τó σημερινό, δέ μπορούμε νά παραδεχόμεν μια μεγάλη διαφορά στην εξέλιξη του. 'Εκείνο είχε κάτι τó καινούριο τó νέο του έρχεται βέβαια νά συνεχίσει την ίδια του προσπάθεια, αλλά έχει πολλά μειονεκτήματα άπέναντι του πρώτου.

'Απ' τó χαριεπιρριτικώτερο τραγούδια της νέας συλλογής του είναι «ό όγλος» «όργη λαού», «τηλεφωνώντας» και «ό ξεχωριστή μοίρα άπ' τά παραπάνω τó» Δέν είναι καιρός».

Κλείνοντας τó σημείωμα έχουμε νά προστέσουμε τούτο : 'Αν ό καλός αυτός νέος ποιητής ήθελε νά προσέξη περισσότερο τó καινούριο βιβλίο του, θά μπορούσε μ' αυτό άναμφισβήτητα νά παίρνει μια κάποια θέση στη νεοελληνική ποίηση. ν. α.

Γ. Β. ΚΑΤΣΟΥΛΗ : «Φλόγες άπ' τά συντρίμια» (ποιήματα).

Τó βιβλίο του κ. Γ. Κατσούλη, είναι άπροκάλυπτα έπαναστατικό. Τά περισσότερα ποιήματά του όπως, «ό μεταλλούργος», «ό θάνατος του συντρόφου», «ό θ. του στρατηγού», «ό άλητης», είναι θέματα ξεθωριασμένα και ή έντίλεσή τους μαρτυρεί ποιητική άδυναμία. «Οί σκοτωμένοι της Καλαμάτας» κάθε άλλο παρά για ποίημα λογαριάζεται. Παρ' όλα όμως τά αντιποιητικά στοιχεία πού χρησιμοποιεί,

τις έξεζητημένες ρίμες και την γλωσσική άκαλαισθησία, ώρισμένα τραγούδια του, όπως, «ό έξόριστος», ή «πλερωμή», ή «θεϊκή όργη» κ. ά. μάς επιτρέπουν νά διαβλέπουμε στους στίχους του κάποια διάθεση, πού ίσως μια μέρα νά τόν παρουσιάση διαφορετικώτερα.

Ν. ΒΡΑΧΙΜΗ : «Eldorado» (ποιήματα).

Ό κ. Ν. Βραχίμης, με τó «Eldorado» του δέν μάς δίνει καθόλου καλήν έντύπωση για...την ποιητική αξία του. Κι' αυτός ό ίδιος πρέπει νάχη μετανιώσει για τή βιασύνη του.

Σκοτεινή και άχαλίνωτη ή φαντασία του, χωρίς «τίποτε τó φωτεινό και τó φανερωμένο» κι' άκαλαισθησία μεγάλη στους στίχους του.

Τά τραγούδια του—νεανικά άμαρτήματα πού συγχωρούνται—άς τά άγνοήσει, άν θέλει νά προσφέρει κι' αυτός κάποια, κάτι για την τέχνη.

ΑΙΜ. ΠΙΡΡΕΡΑΝ : «Φωτισμένες νύχτες» (ποιήματα).

Στην ίδια μοίρα βρίσκονται και τά τραγούδια του κ. Πυρρεράν, με τις προτασόμενες κριτικές μερικών άνόνημων συγγραφέων, πρόλογο, επίλογο και...την έρμηνεία του τίλου.

'Η ποίηση δέν παίρνει την αξία της με τó ποσόν αλλά με τó ποιόν των στίχων κάθε ποιητή. Περισσότερη προσοχή και μεγαλύτερη έπιλογή δέ βλάπτει ποτέ. 'Από τόσους στίχους του, δέν ξεδιαλέγεις ούτε μερικούς πού νά συγκινούν. Και νά σκέπτεται κανείς ότι πρόκειται για τόν πέμπο (!) τόμο των...έργων του.

Δ. ΓΟΡΤΥΝΙΟΥ : «'Ανοιξιάτικες πνοές», (ποιήματα).

—'Ερωτικές άποτυχίες του κ. Γορτύνιου τόν έβαλαν νά σκαρώσει τις «'Ανοιξιάτικες πνοές» του, και τó τραγούδι νά χωρις τέχνη, χωρις πνοή, κυριολεκτικώς δύστυχα.

Φ. ΑΓΓΟΥΛΕ : «'Αμαβάσια», (ποιήματα).

Στη συλλογή του κ. Φ. 'Αγγουλέ «'Αμαβάσια», διαβλέπεις άπ' την άνάγωση των πρώτων στίχων, ότι ύπάρχει ένας λεπτός και τρυφερός ποιητής, πού είναι σε θέση νά σού μεταδώσει τή συγκίνησή του πλέρια.

Τόν διαβάσεις ευχάριστα, χωρις νά νοιώθεις τó αίσθημα της άηδίας και της άνιας. Βρίσκεις έναν άνώτερο άνθρωπο, πλημμυρισμένο από τά ευγενικώτερα αίσθήματα πού τά έξωτερικεύει με τούς λεπτούς στοχασμούς του.

'Εχουν κάτι άπ' τή θαλασινή λεβεντιά και την άπλότητα οί στίχοι του. Και την άπλότητά του αυτή την όφείλει στις συνθήκες της ζωής του.

Ψαλς σ' ένα χωριό της Χίου, έχει μείνει άνετηρέαστος από κάθε έπιτήδευση κι' από κάθε ένζήτηση.

Ό 'Αγγουλέ, είναι ένας λεπτός ποιητής, πού όσο κι' άν δέν μπορεί, ίσως νά προστέσει κάτι τó αξιόλογο στην ποίηση, θά μείνει ώστόσο ένας καλλίφωνος τραγουδιστής της.

ΜΑΞ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Τά 70 Χρόνια του ΡΙΧ. ΣΤΡΑΟΥΣ.

'Η Εύρώπη γιόρτασε τά 70 χρόνια του Ρ. Στράους. Διοργανώθηκαν συναυλίες, γράφτηκαν άρθρα και μελέτες για τή ζωή και τó έργο του, και μόνο ή 'Ελλάδα, όπως πάντα, έμεινε ξένη, προς την παγκόσμια αυτή εκδήλωση του θαυμασμού. Ό Στράους, θεωρείται σήμερα μεγάλη καλλιτεχνική φαινομενία. 'Η πληθωρική εργασία του καταπλήσσει. Κι' όπως συμβαίνει με τις γόνιμες καλλιτεχνικές φύσεις, πού δέν πολυξετάζουν και έλέγχουν την έμπνευσή τους, μά την άφίνουν νά κυλάει σαν

χειμαρρος, έτσι και με τὸ Στράους· ἀπὸ τὸ ἔργο του, πολλές, ἄπειρες σελίδες θὰ μείνουν αἰώνια μνημεία τέχνης, μὰ ὑπάρχουν κι' ἄλλες πού θ' ἀμφισβητήσει ὁ ἀμερόληπτος κριτής.

Στὰ 20 χρόνια ἕνα ταξίδι στὴν Ἰταλία, τοῦ ἐμπνέει τὴν περιγραφικὴ συμφωνικὴ σουίτα "Aus Italien...". Τὸ ἔργο αὐτὸ—εἰκόνας ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὴ λαϊκὴ ζωὴ τῆς Ἰταλίας—δὲ θὰ πολυτραβήξει τὴν προσοχή μας· ἡ προσωπικότητα τοῦ νεαροῦ Στράους, εἶναι ἀκόμα «ἐν τῷ γίγνεσθαι». Ἀκολουθοῦν τὰ συμφωνικά ποιήματα Manbed, Ντόν Ζουάν, Θάνατος καὶ Μεταμόρφωση. Τὸ τελευταῖο ἐμπνευσμένο, ἀπὸ ἕνα ποίημα τοῦ Α. Ρίλκε, μεγαλώνει τὴ φήμη τοῦ συνθέτη. Ἡ μουσικὴ του, γεμάτη δύναμη δραματικὴ καὶ μεγαλοπρέπεια, ὑπογραμμίζει ἔντονα τὴν ψυχικὴ ἀγωνία ἑνὸς ἄρρωστου, πού μὲς στὴν ἔξαρση τοῦ πνεύτου, δραματίζεται τὰ εὐτυχισμένα νεύατα του, τὴν ὄριμη ἡλικία πού ἀγωνίζεται νὰ φθάσει τ' ἀνώτερα ἀγαθὰ τῆς ζωῆς, παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια πού ὀρθώνονται γύρω της, μὰ στὸ τέλος πεθαίνει κι' ἀπολυτρώνεται. «Ἡ ζωὴ ἑνὸς ἥρωα» εἶναι μιὰ μουσικὴ ψυχογραφία τοῦ ἴδιου τοῦ συνθέτη. Εἶναι γνωστὸ πόσο ἐπηρεάσθηκε ὁ Στράους ἀπὸ τὶς Νιτσιεῖες ἰδέες. Θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του ἥρωα, ἕναν μουσικὸ ὑπεράνθρωπο! Ἡ συμπάθειά του ἀπὸ τὸν τραβᾷ νὰ γράφει κι' ἄλλα παρόμοια ἔργα, σὰν τὸν Ζαρατούστρα, τὴν οἰκιακὴ συμφωνία, τὸ "Intempesto". Στὸν «Ψιλλ' Οὐλενπλίγγελ», παρουσιάζει μερικὰ κατορθώματα τοῦ διαβολομορτομπάντη Τίλλ, ἑνὸς μυθικοῦ ἥρωα τῶν Γερμανῶν. Ἐνα ἔργο, χωρὶς μεγάλη πρωτοτυπία, μὰ πού τὰ γεμάτα εἰρωνεία θέματα ὑπογραμμίζουν τὸ μῦθο. Ὁ Λόν Κιχότης, εἶναι τὸ κορύφωμα τῆς προγραμματικῆς μουσικῆς. «Ὅλα τὰ ἐπιεσόδια τοῦ θουλλικοῦ ἥρωα τοῦ Θεοβαντές χρωματίζονται μὲ τὸν ἀνάλογο μουσικὸ σαρκασμὸ ἀπὸ τὸ συνθέτη. Στὸ ἔργο αὐτὸ χρησιμοποίησε γιὰ πρώτη φορὰ ὁ Στράους τὴν ὀρχήστρα τῆς μηχανῆς τοῦ ἀνέμου, πού θὰ ἐκμεταλλευθεῖ ἀργότερα στὴν καταγίδα τῆς συμφωνίας τῶν "Άλπεων". Ὁ Στράους ἔγραψε μιὰ σειρά τραγουδιῶν, πού τὰ διακρίνει ἔντονη προσωπικότητα, εὐχάριστη μελωδικὴ γραμμὴ, σ' ἕνα ἄρμονικὸ περιβλημα συντηρητικῶς μοντέρνο. Καὶ στὸ θέατρο σημείωσε ἐπιτυχίες· ὁ ἴδιος μάλιστα ὁμολογεῖ πὺς ἡ ὄπερα εἶναι ἡ φόρμα πού ὅσο πάει ταυριάζει περισσότερο στὴν δημιουργικὴ τὸν πνοή. Μὰ καὶ σ' ὅτι ἔγραψε μὴ θεατρικὸ [συμφωνικά ποιήματα, συμφωνίες] δὲ βλέπουμε πάντα ὡς φόντο τῆς φαντασίας του μιὰ ποιητικὴ ἰδέα, εἴτε τραγικὴ, εἴτε κωμική· Ἀπὸ τὶς ὀπερές του σημειώνουμε τὴ Σαλόμη, Ἡλέκτρα, Ἀνήσκιωτη γυναίκα, Ἰπλότης τῶν Ρόδων, πού παίζονται μὲ μεγάλη ἐπιτυχία στὶς Ἑυρωπαϊκὲς σκηνές. Στὰ τελευταῖα θεατρικὰ ἔργα ὁ Στράους χάνει σὲ ἐσωτερικότητα καὶ αὐθόρμητὴ ἐμπνευση, προσπαθώντας νὰ κερδίσει στὸ τεχνικὸ μέρος.

Στὸ ἔργο τοῦ Στράους βρῖσκει καὶ ἕνας πολλὲς ἀντιθέσεις. Ἡ ἑτερογένεια στυλ, ἡ ἔλλειψη σὲ πολλὰ μέρη γούστου, ἡ προσπάθεια πολλὲς φορές πρὸς μεγαλοποίηση τῆς μουσικῆς ἰδέας καὶ τὸ παρατάβηγμα τῶν θεμάτων, εἶναι βέβαια ἐλαττώματα, πού ἐξουδετερώνονται σχεδὸν ἀπὸ τὴν ὀρχηστρικὴ μαστροία, τὴν αὐθόρμητὴ ἐμπνευση, τοὺς συντηρητικὸς μοντέρνοους ἁρμονικοὺς συνδυασμοὺς [ὁ Στράους ἔμεινε ξένος πρὸς ὅλες τὶς μεταπολεμικὲς μουσικὲς ἐπαναστάσεις], καὶ κυρίως ἀπὸ τὴ μεγάλη προσωπικότητα τοῦ συνθέτη.

ΞΕΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

— Μὲ τὸν τίτλο «Τελευταῖοι Στίχοι», ἐκκυκλοφόρησε πρὶν μέρους, συλλογὴ ποιημάτων τῆς ἀείμνηστης γαλλίδος ποιητρίας κομήσσης ντὲ Νοάιγ. Ἡ συλλογὴ περιλαμβάνει τὰ τελευταῖα ποιήματα πού ὑπαγόρευσε λίγες μέρες πρὸ τοῦ θανάτου της ἡ αἰσθηματικὴ ποιήτρια στοὺς δικούς της.

— Μιὰ ποιητικὴ συλλογὴ πού ἔχαμε μεγάλη αἴσθηση τελευταῖα στὸ Παρίσι εἶναι αὐτὴ πού φέρει τὸν τίτλο «Ἰνδιάνικες Σερενάτες». Ὁ νέος ποιητὴς τῆς R. Michael, εἶναι τολμηρώτατος στὶς ἐκφράσεις καὶ στὸ λεξιλόγιό του. «Ὅλα τὰ ποιήματά του χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἕνα γοργότατο μέτρο καὶ μιὰ πολεμικὴ διάθεση. Ἡ κριτικὴ τοῦ ἀφιέρωσε ἐγκωμιστικὰ ἀρθρα.

— Ἀπὸ βιβλία πού ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ προκαλοῦν σχόλια, γιὰ τὸ ἐκλεκτὸ περιεχόμενό τους εἶναι ὁ «Νίτσε», τοῦ Thierry Maulnier καὶ ἡ κριτικὴ μελέτη «ἀπὸ τὸν Μπωντλαίρ στὸν ὑπερρεαλισμὸ» τοῦ Marcel Raymond.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο κ. ΚΑΜΠΑΝΗΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

Ἡ δημοσιευμένη στὸ παράρτημα τῆς «Ν. Ἑστίας» «Ἱστορία τῆς νέας ἐλληνικῆς λογοτεχνίας» τοῦ κ. Ἀριστεύου Καμπάνη, μᾶς ἐπεισε τελειῶς ὅτι ὁ συγγραφέας της, παρ' ὅλες ἴσως τὶς ἀγνέσεις του προθέσεις, δὲν κατώρθωσε νὰ φέρῃ σ' αἰσιόπερα» τὴ μ ε γ ἄ λ η αὐτὴ προσπάθειά του.

Γιατὶ, δυστυχῶς, στὴν ἐργασία αὐτῆ τοῦ κ. Κ. δὲν ὑπάρχει τὸ πνεῦμα τῆς αὐστηρῆς ἀντικειμενικότητας, ἡ ἀκριβῆς ἀξιολογικὴ κατάταξη, ἡ μελετημένη ἀνάλυση τῶν αἰσθητικῶν στοιχείων καὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἔργου τῶν λογοτεχνῶν μας καὶ ἡ δικαιοσύνη.

Ὁ κ. Κ., ἀφῆνει τὴν ἐντύπωση, ὅτι δὲν ἀσχολήθηκε καθόλου μὲ τὴν προπεύμενη ὑπομὸνῃ στὸ ἔργο του. Οὔτε ἐπίσης ὅτι τόγραψε «χωρὶς φόβο καὶ χωρὶς πάθος».

Ἐνα δημοσιογραφικὸ ὕψος συναντᾶται στὶς περισσότερες σελίδες τῆς ἐργασίας του καὶ εἰδικὰ στὸ κεφάλαιο τῆς «Νεοελληνικῆς ποιήσεως», ὅπως ἐπίσης καὶ ἕνα ἐλαστικὸ πνεῦμα.

Γιὰ ποιητὲς πού θάπρεπε νὰ κριθοῦν μέσα σὲ λίγες αὐστηρῆς γραμμῆς ἀφιέρωνε διόκληρες σελίδες, ἐνῶ γιὰ ἄλλους (Βάρναλη, Λαπαθιώτη, Φιλόρα, Χατζάρα κ. ἄ.) ἀφιερώνει μερικὲς, ἐπιπόλαιες μάλιστα, ἀράδες.

Ἄλλου πάλι, ὁ κ. Κ., ἀποφεύγει νὰ πῇ καθαρὰ τὴ γνώμη του (γιὰ τὸν Καβάφη) καὶ παίρνει ἀποσπάσματα ἄλλων κριτικῶν τοῦ ἔργου του, γιὰ νὰ δώσῃ μιὰν εἰκόνα τῆς ποιητικῆς ἐργασίας του καὶ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ σκόπελο.

Τοὺς νέους, καὶ μάλιστα ἐκείνους πού πρόσφεραν μιὰν ἐξαιρετικὴ ποιητικῶς συμβολὴ στὴ νεοελληνικὴ ποίηση,—τὸν Τσουκαλά, τὸν τρυφερότατο ποιητὴ τῶν «Ἀγροτικῶν» Ἀνθία, Κριναῖο, Λάσκο κ. ἄ.—τοὺς ἀγνοεῖ ὀλότελα. Θυμᾶται μόνο κείνους πού γνώρισε καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ φιλικοῦ τοῦ κύκλου, κι' αὐτοὺς πάλι μὲ μιὰ δημοσιογραφικὴ ἀράδα, σὰν νὰ γράφῃ «δολοσέχια» στὸ «Νέο Κόσμος».

Ἀκόμα, ὁ κ. Κ., θάπρεπε νὰ σεβαστῆ περισσότερο τὴν ἱστορία τῆς νέας ἐλληνικῆς λογοτεχνίας καὶ νὰ μὴ καταπιανότανε μαζί της ἀν καταλάβαινε πὺς ἡ καθημερινὴ δημοσιογραφικὴ ἐργασία του καὶ οἱ σχέσεις του μὲ μερικὰ «ζῶντα» πρόσωπα τοῦ πνευματικοῦ μας κόσμου, θάταν ἕνα μεγάλο ἐμπόδιο στὴν ἴσ τ ο ρ ἰ κ ἡ προσπάθειά του. Θάταν περισσότερο εὐσυνείδητο αὐτὸ—ἐπαναλαμβάνουμε—καὶ τὸ ἔργο του δὲ θάπαιρνε τὸ πνεῦμα τ ο ὕ ἔ φ ἡ μ ε ρ ο υ.

Ἐμεῖς, σὰν νέοι, πού ἔχουμε ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτό μας στὴν τέχνη, δὲ χαιρόμαστε γι' αὐτὸ τὸ μεγάλο σφάλμα του· ἀλλὰ θλιβόμαστε εἰλικρινά, γιὰ αὐτὸ ἔρχεται νὰ προσθέσῃ μιὰν ἀκόμη ἀπόδειξη σ' αὐτοὺς πού πιστεύουν ὅτι ἐλάχιστοι στὸν κύκλο τῶν γραμμάτων εἶναι οἱ εὐσυνείδητοι καὶ αὐστηρῶς ἀντικειμενικοὶ ἄνθρωποι στὸν τόπο μας.

Ἀνυπόμαστε ἀλλὰ καὶ δὲν ἀποκαρδιωνόμαστε: Πιστεύουμε πὺς μέσα ἀπ' τὶς τάξεις τῶν νέων ἀνθρώπων, πού σ' αὐτὴ τὴ σκληρῆ ἐποχῇ προσφέρουν ὄλο τους τὸ εἶναι γιὰ μιὰν ἀνώτερη δημιουργικὴ προσπάθεια, θ' ἀναπηδῶσουν οἱ ἄνθρωποι στοὺς ὁποίους ἀνήκει μ ἰ ἄ μ ε γ ἄ λ η ἀ π ο σ τ ο λ ἡ...

ΤΟ «ΞΕΚΙΝΗΜΑ»

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΗΝΤΑ

Τὴν αὐγὴ τῆς 26ης Ἰουλίου πέθανε, μέσα σ' ἕνα φτωχικὸ σπιτάκι τοῦ συνοικισμοῦ Νέας Ἰονίας τῆς Ἀθήνας, ἕνας ἀπὸ τοὺς πῶς ξεχωριστοὺς ἀνθρώπους τοῦ πνευματικοῦ μας κόσμου, ὁ γλωσσολόγος καὶ γνωστός ποιητὴς Μένος Φιλήντας.

Ὁ θάνατος τοῦ Φιλήντα προκάλεσε πραγματικὴ δόνηση. Δὲν ἦταν ἀπλῶς ἕνας διαλεκτὸς λόγιος, ἦταν κίτι περισσότερο: Κι' ἕνας ὑπέροχος ἄνθρωπος.

Ὅσοι τὸν γνώρισαν προσωπικά, ὅσοι ἔλαχε νὰ συνδεθοῦν μαζί του, δὲν θὰ μπορέσουν νὰ ξεχάσουν ποτὲ τὴν ἀτλότητά του, τὴν ψυχικὴ του γλυκύτητα, τὴν ἄπειρη καλοσύνη του.

Υπήρξεν ένας από τους κυριώτερους αγωνιστές της Δημοτικής γλώσσας. Ο Ψυχάρης έδινε περισσότερο δημοσιογραφική μορφή στους αγώνες του για την δημοτική· σ' αυτός έδωσε το επιστημονικό της περιεχόμενο, άνηγειρε το οικοδόμημά της. Η Γραμματική του είναι το θεμελιώδες έργο του, που ακολουθήσεν πλήθος έρευνών, επιστημονικών γλωσσικών μελετών, ντοκουμενταρισμένων, και μερικά ποιητικά του άνθη: Τά τραγούδια του «Οχτάβες» και τό ρομάντζο του «Γαορίνα».

Η ζωή του ήταν αληθινά άσκητική. Ποτέ δέν επεξήτησε τόν εφήμερο θόρυβο, ούτε αγάλησε τή δημαγωγία. Ήταν άνώτερος παντός προσωπικού ύπολογισμού στους αγώνες του και σεμνός διανοούμενος. Τελευταία είχε ύποστη άλλεπάλληλα οικουγενειακά άτυχήματα, και μόλις πρό όλίγου καιρού είχε πάθει συνεπεία ήμιπληγίας—άπό τις μεγάλες θλίψεις του—και παράλυση του δεξιού του χειριού. Έν τούτοις κατώρθωσε και περάτωσε τή Γραμματική της Δημοτικής και έδινε τότε-τότε συνεργασία και στό «Ξεκίνημα» και σ' άλλα περιοδικά. Τό περιοδικό μας, τού όποιου ό Μένος Φιλίντας ήταν ένας από τους έλλειχτώτερούς συνεργάτες, εκφράζει όλην του τήν θλίψη για τό θάνατό του, και τήν άπόφασή του, να άφιρώση κατοπινά τεύχη στή μνήμη του, και στήν πνευματική του αξία.

ΥΨΟΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ !

Στήν εφημερίδα «Πατριδα», δημοσεύτηκε στό φύλλο τής 22 τρέχ. μηνός, άρθρο του άνταποκριτού της κ. Άντ. Θεοδωρίδη άφιρωμένο στήν πνευματική κίνηση τής Θεσσαλονίκης. Ό...φιλότιμος αυτός δημοσιογράφος, γράφοντας στό άρθρο του για έργα που «πρόκειται να γίνουν», για προσπάθειες που «πρόκειται να σημειωθούν» και για έλπίδες που «πρόκειται να πραγματοποιηθούν» καταδέχεται να αναφέρει τούς κ. κ. Ξαφλούδιν και Βιρόπουλον και δέν γράφει ούτε λέξη τίς τέσσερουσ άπό τούς καλύτερους δημιουργικούς νέους τής Μακεδονικής πρωτεύουσας: Τούς κ. κ. Π. Σπαγδαλίδην, Γ. Δέλιον, Γ. Θεμελλήν και Άλκ. Γιαννόπουλον, που είναι γνωστοί με τήν ηγλειυτή έργασία τους στόν πνευματικό μας κόσμο. Ούτε έπίσης αναφέρει λέξη για τό μοναδικό λογοτεχνικό περιοδικό τής Θεσσαλονίκης τις «Μακεδονικές Ημέρες». Θαμάστε ύψος εδυνειδησίας!..

ΜΙΣΟΝΕ·Ι·ΣΜΟΣ

Έγινε και τούτο: Όρισμένοι—δύο-τρεις ευνυχώς—παλιοί διανοητικοί μας άνθρωποι, άπεχώρησαν άπό τήν Έταιρία τών Έλλήνων Λογοτεχνών, γιατί δέν μπορούσαν να χωνέψουν τό γεγονός ότι ήταν μέλη της και μερικοί νέοι, οι όποιοί έχουν επιβληθή στήν κοινήν έχτίμησή με τήν ξεχωριστή δημιουργική τους αξία.

Τό κρούσμα αυτό του «μισονείσμου» που ξεδηλώθηκε στήν πνευματική αυτή όργάνωση, άφισε άδιάρητους τούς καλύτερους εκ τών παλαιότερων λογίους, και κίνησε μονάχα τά περιφρονητικά σχόλια του φιλολογικού μας κόσμου. Άλλοίμονο άν με τέτοια κινήματα μπορούσε να κατατιγη ή δημιουργική αξία τών νέων μας, ή όποία χάρισε τις καλύτερες σελίδες στή λογοτεχνία μας, και κέδοις τήν έχτίμησή της στό διεθνές πνευματικό κοινό. Άλλά ό κ. Δ. Κόκκινος έχει αντίθετη γνώμη...

ΕΝΑ ΓΕΓΟΝΟΣ

Στό φύλλο τής 7ης Ίουλίου, του έγκυρότερου εβδομαδιαίου όργάνου τής Γαλλικής διανόησης, τών «Nouvelles Littéraires» δημοσεύτηκε μιá πλήρης έπισκόπηση τών τάσεων τής Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, παρά του σοφού Έλλητιστου και ένθέρμου φίλου τών ελληνικών γραμμάτων κ. Άντρέ Μιραμπέλ.

Τό γεγονός τούτο είναι προήγορο, γιατί είναι ή πρώτη φορά που σέ όργανο τών μεγάλης διεθνούς κυκλοφορίας δίνεται πλατεία και άντικειμενικά μιá εικόνα τών προσπαθειών τών Έλλήνων λογοτεχνών, τών όποιών άτυχώς ή έργασία δέν είναι γνωστή ούτε και έντός τών...ελληνικών συνόρων...

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ

Α. Κ., Άνθηρό. Τό τραγούδι σας, εκτός του ότι έχει μιάν άδικαιολόγητη φλυαρία έχει και άκαταστασία στό μέτρο και στό ρυθμό. Πάντως όμως είναι πολύ καλύτερο άπ' τά όλα προηγούμενά σας. Γ. Μυλωνάκη. Τά τραγούδια σας είναι ακόμη άτεχνα. Έπειτα και τά νοήματά τους είναι σκοτεινά και άσύνδετα. Διαβάστε ακόμα πολύ και προσέχετε περισσότερο τις εκφράσεις σας. Ε. Δούμαν. Κάπως χωρίς τό... «ά τοκηρύξατε» τό τραγούδι σας. Γίνετε μήπως έν τώ μεταξύ μεγάλος ποιητής; Α. Παπαγεωργίου. Θά δημοσεύσουμε άπ' τά τραγούδια σας τήν «άκουαρέλλα», που είναι και τό πιό άριστό. Ρ. Ροδονάν. Πολύ βιαστικός είσαστε, φίλε μου, κι αυτή ή βιασύνη σας άνά καν ή άπαιτητικό. Δ. Σιατόπουλον. Οι στίχοι σας είναι άκόμη πρωτόλειοι. Διαβάστε και δέ θά ζημιωθήτε. Θ. Γ. Μασούπουλον. Φαίνεται ότι έχετε κάποιο ταλέντο, κάποια πνοή, μά δέν έχει βοη ή ακόμη τήν έκφρασή της. Άμφιταλαντεύσαστε. Έπίσης κι ή τεχνική του στίχου σας δέν είναι άποψη. Στείλτε μας όσώτσοο ένα-δύο νέα τραγούδια σας. Ηβην Παντά. Άπ' τά τραγούδια σας ξεχωρίσαμε για τό αισθημα και τήν άιλόγητά του τά «Παλιά μυστικά». Τό τραγούδι αυτό έχει κάποια συγκινητική γυναικεία τρυφερότητα, δέν έχει όμως δουλευτή τεχνικά. Άν τό ξανακτιάξετε μπορεί να γινή δημοσεύσιμο. Α. Καλοκαιρινόν. Τό γράμμα και τό 18ο φύλλο μάς έπεστράφησαν. Γράψτε μας τή νέα Δίσή σας. Χρ. Ζιτσαία. Δέ νομίζετε ότι δέν ήταν καθόλου σωστό να μάς στείλετε να «φιλοξενησουμε» τά τραγούδια σας, τή στιγμή που τά στείλατε με δημοσευθούν σε δύο εφημερίδες; Μ. Παραουλάκη. Θά σάς γράψουμε. Για όνομα του Θεού όμως, γράμματα ήταν αυτό ή μητιστόρημα; Δέν έχει τελειωμό! Β. Λέγγερη. Θι προτιμούσαμε να μάς στέλνατε άνένα καινούριο τραγούδι σας. Τό «Πρώτο νυχτέρι» θά σάς ημίμωνε άν τό δημοσεύσαμε. Π. Μάλλησαν. Τι σάς φταίει; Τό γεγονός είναι ότι τό τραγούδι αυτό έχει δημοσευτή. Άν σεις στό άναμεταξύ αλλάξατε όνομα, δέν είμαστε ύποχρεωμένοι, νομίζω, να τό ξερούμε. Πάντως δέν μπορούμε να τό αναδημοσεύσουμε. Κ. Γραμμένον. Θά δημοσεύσουμε τή «Μταλλάνα τής γεροντοκόρης». Γ. Μακρίδην. Κατά πώς μάς γράφατε, σάς άπαντήσαμε. Σόφην Ξυγομαλά. Θά δημοσευθή. Να προτεχετε περισσότερο. Α. Π. Περάστε μιá Πέμπτη για να μιλήσουμε. Στ. Ζάρ., Μότικα. Έχετε να λάβετε τεύχη από τό Μάρτιο και τό θυμηθήκατε τώρα μόλις, τόν Αύγουστο! Θά σάς τά ξαναστεύουμε. Όσο για τό άλλο, δέν έχετε καθόλου δικη να πιστεύετε εκείνου που μάς γράφετε. Τ. Κατελλάνον. Θά τό δημοσεύσουμε τό τραγούδι σας, άν και θά προτιμούσαμε ένα άλλο λιγώτερο μονότονο. Γιάν. Κιτσάνον. Οι στίχοι σας έχουν αισθημα και πνοή, άλλα χρειάζονται περισσότερο καλλιέργεια. Σ. Γιάν οβλεφ. Άπό τά τραγούδια σας λείπει ή ένότητα τών έννοιών. Γράψτε πιο προσεχτικά. Μη σάς παρασύρει ή άνάγκη τής ρίμας σε κακές εκφράσεις.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΣΘΗΡ: Τραγωδία, του κ. Γ. Θ. Βαφόπουλου, Θεσσαλονίκη.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ: Μελέτη, του κ. Ι. Συκούρη, Άθήνα.

ΤΑ ΒΟΥΚΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΓΚΩΜΙΑ: Ποιήματα, του κ. Τέλλου Άγγα, Άθήνα.

ΤΟ ΤΑΡΑΓΜΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ: Ποιήματα, του κ. Φώτου Γιοφύλη, Άθήνα.

ΜΩΣΑΪΚΑ: Ποιήματα, του κ. Λεωνίδα Ραζέλου, Άθήνα.

ΦΛΟΓΕΣ ΑΠ' ΤΑ ΣΥΝΤΡΙΜΜΙΑ: Ποιήματα, του κ. Γ. Β. Κατσούλη, Άθήνα.

ELDORADO: Ποιήματα, του κ. Νίκου Βραχίμη, Άθήνα.

ΦΩΤΙΣΜΕΝΕΣ ΝΥΧΤΕΣ: Ποιήματα, του κ. Αιμιλίου Πυρροεράν, Δράμα.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: Περά και διηγήματα τών κ. κ. Π. Βινιόλα, Π. Πάρμα και Ο. Χατίπη, Κύπρος.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ:

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ: Μηνιαίο λογοτεχνικό περιοδικό.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Μηνιαία φιλολογική επιθεώρηση.

ΕΛΛ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ & ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Βιβλιογραφικό Δελτίο.

ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ: Δεκαπενθήμερη Κοινωνική και φιλολογική επιθεώρηση.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΜΕΤΟΧΙΚΑ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 1.205.000.000
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1933) ΔΡ. 8.794.000.000

Κεντρικὸν Κατάστημα : Ἐν Ἀθήναις

ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεία : εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα

ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεία ἐν Αἰγύπτῳ, :
Κάϊρον, Ἀλεξάνδρεια, Ζαγαζίκ.

Ἀνταποκριταί, εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὄρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμία καὶ ταμιευτηρίου) μετὰ εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK : 51, MAIDEN LANE

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μετὰ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα \$ 1.500.000